

Nghệ ngòn chọn lọc

NGUYỄN CÚ

NHÀ XUẤT BẢN
VĂN HỌC **vh**

Mục lục

- [Con Lươn Và Con Cá Rô](#)
- [Con Công Và Con Quạ](#)
- [Con Giun Khôn Ngoan](#)
- [Voi Ngựa Đua Nhau](#)
- [Con Gián Và Con Nhện](#)
- [Con Cóc Là Cậu Ông Trời](#)
- [Con Gà, Con Lợn Và Con Chó](#)
- [Già Cú Và Hoẵng](#)
- [Thỏ Bị Sên Cho Một Bài Học](#)
- [Điếc VỚI GÀ](#)
- [Thỏ Khôn Ngoan](#)
- [Rùa Chơi VỚI HẠC](#)
- [Vàng Anh](#)
- [Cuốc Kêu Trăng](#)
- [Tapó Đuối Cọp](#)
- [Cá Sấu, Quạ VÀ Ông Bà Lão Chở Củi](#)
- [Sáo, Quạ, Ếch, Ruồi Giết Voi Ủ Hung Ác](#)
- [Tình Vợ Chồng, Nghĩa Anh Em](#)
- [Quạ Bắc Cầu](#)
- [Con Chó Vàng VÀ Con Chó Đen](#)
- [Mot VÀ Tò Vò](#)
- [Chèo Béo VÀ Ác LÀ](#)
- [Trâu Cày, Trâu Cột](#)
- [Trâu Béo, Trâu Gầy](#)
- [Tai Sao Con Trâu Không Biết Nói](#)
- [Gà, Vịt VÀ Chim Khách](#)
- [Thằn Lằn VỚI Rết](#)
- [Thỏ Nỗi Tiếng Quan Tòa](#)
- [Mượn Thóc Giống](#)
- [Thỏ Dùng Mưu Thoát Cá Sấu Trả Thủ](#)
- [Chú Thỏ Tình Khôn](#)
- [Người Đi Cày VÀ Con Cọp](#)
- [Tu Hú VÀ Quạ](#)
- [Con Bồ Câu VÀ Con Sáo](#)
- [Châu Chấu Kiện Voi](#)
- [Lý Trường Khuê](#)
- [Rùa Đội Bia](#)
- [Con Rắn VÀ Người Nuôi Rắn](#)
- [Con Cò Trăng](#)
- [Chó Ba Cẳng](#)
- [Cốc VÀ Cá](#)
- [Hai Vợ Chồng Con Chiền Chiện VÀ Ông Sư](#)
- [Cá Chép Hóa Rồng](#)

Con Rắn Và Con Hồ
Tắc Kè Và Nòng Nọc
Con Nhện Báo Tin
Con Nhện Và Con Ruồi
Voi, Cọp Thi Tài
Châu Chấu Đá Voi
Thỏ Và Lão Mtao Bụng To
Thỏ Đánh Lừa Cá Sấu
Thỏ Và Y Rít
Thỏ, Y Rít Và Các Con Vật
Thỏ Và Hai Người Lái Trâu
Thỏ, Trâu Và Heo Rừng
Con Thỏ, Con Chó Và Con Mèo
Con Cua Và Con Cáy
Tu Hú Và Chim Sẻ
Mèo Mắt Lừa Chuột
Diều Với Cắt Và Qua
Diều, Quạ Tranh Nhau
Chuyện Bó Đũa
Ếch Ngồi Đáy Giếng
Hai Con Dê
Con Chó Chết Đuối
Chôn Vàng
Người Đi Đường Và Con Chó
Chào Mào Ăn Trộm Đào
Chào Mào Và Cú
Con Chanh Chanh Và Con Chả Chả
Khướu Dạy Học
Rùa Dạy Khôn
Chó Rừng Và Cọp
Con Chó Và Mặt Trăng
Cò Và Bồ Câu
Trời Chia Của
Chim Chìa Vôi
Ốc Lo Cho Cốc
Cô Mèo, Cháu Cọp
Kiến Mọc Cánh
Cóc Đì Thị
Cóc Bôi Vôi
Con Cóc Và Con Chuột
Kỵ C López Cho Cọp Nó Ăn
Thầy Giáo Thỏ
Thả Mồi Bắt Bóng
Người Bắt Ngao Và Con Vích
Đeo Cày Giữa Đường
Thầy Bói Xem Voi
Mèo Lại Hoàn Mèo
Kiến Với Cá

Bướm Và Sâu
Dê, Cáo Và Hổ
Thỏ Và Dê Kết Ban
Chuyện Hổ Và Ngựa
Khèo Và Hổ
Chẽo Cờ Vàng
Tranh Bay Trước, Sau
Con Lé Và Con Vịt
Con Cốc Và Con Én
Con Chó Có Nghĩa
Con Trâu Ghen Với Con Chó
Đê Nhất Công Thần
Vịt Đì Xin Chân
Con Cuốc Và Con Qua
Gà Mái Gáy
Gà Mái Với Gà Con
Tôm Cá Kết Ban
Trê Cóc
Cop, Hươu, Dím Và Sư Tử
Rùa Và Cọp
Thỏ Thông Minh
Mèo Ăn Chay
Con Vờ Và Con Đom Đóm
Giết Chó Dạy Chồng
Người Bán Mũ Và Đàm Khi
Chim Khách Và Qua
Cáo Và Cò
Khi Chúa Sơn Lâm Ngoại Bệnh
Hai Con Cò Và Con Rùa
Người Học Trò Và Con Hổ
Gián Và Nhện
Con Chồn Ranh Mạnh
Tắc Đất Tắc Vàng
Cháy Nhà
Chú Ngựa Non Và Con Ngựa Già
Gan Cóc Tía
Chồn Hơn Cọp
Đàn Trâu Và Con Cọp
Hai Đầu Bé Và Quả Bứa
Ông Vua Nuôi Khi
Cậu Bé Và Con Chim
Con Chèo Bèo
Tại Sao Dơi Ăn Muỗi
Con Thỏ Và Con Chó
Lừa Thị Tài Với Ngựa
Tu Hú Gọi Cô
Cạc Cạc Kẹc Kẹc
Lý Trường Diêu Hâu

Con Dơi

Trâu Nhà Và Trâu Rừng

Con Voi Với Con Trâu

Chuột Và Mèo

Thằn Lằn Mồng Năm

Thằn Lằn Trộm Chân

Công Và Gà

Con Công Và Làng Chim

Cóc Thi Tài Với Voi

Thuồng Luồng Tị Với Rùa

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Con Lươn Và Con Cá Rô

Xưa con Lươn và con Cá Rô là một đôi bạn thân, thường nănng đi lại với nhau. Một hôm, Rô đi kiếm ăn, qua chỗ Lươn ở, thấy Lươn đương nằm chơi trong lờ.

Rô hỏi rằng:

- Bác thư thả nằm chơi đấy ư?

Lươn nói:

- Tôi mới dựng được một cái nhà nghỉ mát. Mời bác hãy ghé vào chơi.

Rô sợ không vào.

Lươn rằng:

Nhà tôi gió mát trăng trong

Thêm cao, sân rộng, sổ song bốn bề.

Xin bác đừng chê!

Cá Rô vẫn rụt rè đứng ở ngoài trông vào.

Lươn lại rằng:

Nhà tôi cao rộng bốn bề

Bác vào nhà nghỉ không hề can chi.

Xin chớ ngại gì!

Rô bây giờ bùi tai, chui vào trong lờ.

Một chốc Lươn vươn mình chui ra, rủ Rô cùng mau mau ra để cùng ngao du sông bể. Nhưng Rô đã mắc lờ, không làm thế nào ra được nữa.

Lươn bảo rằng:

Mình em như cá vào lờ,

Khi vào thì dễ, bây giờ khó ra.

Xin cố chui qua!

Nghe thấy Lươn hát, Rô nắm trong lờ, Rô khóc mãi thế nào đến hai mắt đỏ ngầu lên.

Lươn thấy Rô khóc, Lươn bật phì cười. Rô càng khóc bao nhiêu, thì Lươn càng cười bấy nhiêu, cười mãi thế nào đến hai mắt híp lại.

Bởi thế mà từ đấy mắt Rô lúc nào cũng đỏ ngầu mà mắt Lươn bao giờ cũng ti hí.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Con Công Và Con Quạ

Xưa con Công và con Quạ, hai con làm bạn với nhau thân lắm, vì hai con cùng xấu cả.

Một hôm hai con ngồi nói chuyện với nhau.

Quạ bảo Công rằng:

- Ta thử xem các giống chim trên rừng, trên núi, giống nào cũng đẹp. Này như: con Phượng hoàng, cái mình nó quý giá biết bao, đến nỗi người ta thường khen: "Một cái lông con Phượng hoàng bằng cả một làng chim Chích". Lại như con Hạc, cái hình, cái dạng, cái chân, cái tóc nó thanh tao biết thế nào, để cho người ta phải nói: "Hạc đứng chầu Vua, nghìn năm tóc bạc, tuổi rùa càng xinh". Còn như anh em ta đây! Than ôi! Thân hình thật không còn giống nào xấu bằng nữa!

Công nói:

- Phận xấu đành vậy, chớ biết làm sao bây giờ!

Quạ nghĩ một lúc rồi bàn rằng:

- Xấu mà làm ra đẹp, cũng được chớ gì! Bây giờ hai đứa ta thử tô điểm vẽ vời lẩn nhau xem có đẹp hơn hay không?

Công băng lòng.

Quạ bèn tô điểm, vẽ vời cho Công trước. Quả nhiên cái mình, cái đuôi Công lóng lánh thành có bao nhiêu màu sắc đẹp, đẹp hơn những giống chim khác nhiều.

Đến lượt Công đang ngồi tô điểm vẽ vời cho Quạ, thì chợt nghe tiếng ríu rít biết bao nhiêu chim con ở phía đông bay lại.

Quạ liền hỏi:

- Chúng mày đi đâu mà kéo đàn, kéo lũ như thế?

Đàn chim nói:

- Chúng tôi nghe đồn ở dưới phương Nam có nơi nhiều gạo, nhiều gà, lại có cả mấy cái thây ma nữa. Chúng rủ nhau đi kiếm ăn đây. Anh làm gì đấy?... Hay ta đi một thê.

Quạ nghe nói, trong lòng háo hức, muốn đi theo đàn chim kia ngay lập tức. Quạ nói với Công rằng:

- Bây giờ mà tôi ngồi đợi để anh tô điểm vẽ vời cho đẹp, thì chưa biết đến bao giờ mới xong. Thôi, hay săn cả đĩa mực đây, anh cứ cầm thế mà đổ lên mình tôi để tôi đi theo bọn kia, kẻo lỡ mất dịp may kiếm ăn tốt.

Công thấy Quạ bảo thế, chiều ý làm theo, cầm cả đĩa mực dốc vào mình quạ. Thành bao nhiêu lông, cánh Quạ toàn một màu đen như mực.

Quạ bay đi kiếm ăn không còn nghĩ gì đến xấu với đẹp nữa. Nhưng đến lúc gà, gạo, thây ma phè phỡn, trở về thấy con Cò trắng muốt bay qua, nó trông nó cười, Quạ ngắm lại mình đen thui đen thui gớm chết thì lấy làm thiện, vội bay lẩn đi nơi khác.

Thành từ đó hễ thấy Cò đâu, thì Quạ cứ kêu: "Quạ xấu hổ! Quạ xấu hổ!".

Nên chi mới có câu hát răng:

Quạ đã biết mình là Quạ đen

Quạ đâu còn dám mon men tới Cò.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Con Giun Khôn Ngoan

Xưa có một người bắt một con Giun nhỏ làm mồi để câu Cá.

Khi bị chìm xuống nước, con Giun thấy một con Cá muốn đến đớp, mới bảo Cá rằng:

- Tôi với anh cùng là một loài ở một đất nước với nhau. Nay người nó bắt tôi làm mồi để nhử anh. Phỏng anh ăn thịt tôi, tôi chết, mà anh móc vào lưỡi câu, thì anh có sống được chăng?

Cá nghe nói không ăn giun, bỏ đi nơi khác.

Người kia ngồi câu mãi không thấy được con Cá nào, nghĩ bụng con Giun ấy không làm mồi được, bèn lấy ra quăng đi mà kiếm mồi khác.

Thành con Giun khỏi chết.

Bởi chuyện này sau ta mới có câu hát rằng:

Khôn ngoan ai được như Giun

Cá khôn mắc mèo, người khôn mắc lừa!

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Voi Ngựa Đua Nhau

Xưa con Ngựa thấy con Voi chậm chạp có ý khinh lòn. Ngựa đòi thi tài với Voi xem ai chạy giỏi.

Lúc thì chạy đường thẳng, thì Voi chạy không kém gì ngựa mấy, nhưng lúc thi chạy đường quanh, thì Ngựa chạy nhanh hơn Voi nhiều.

Voi thua, Ngựa lên mặt.

Hôm sau, Voi thách Ngựa chạy thi đường quanh, nhưng phải chạy sang tận hòn núi xa xa dằng trước mặt. Ngựa cho không vào đâu, chắc ăn đứt Voi cả mười phần. Nhưng chạy được một chốc, thấy có con sông, dòng nước chắn ngang, Ngựa đứng dừng lại chưa biết nghĩ thế nào, thì đã thấy Voi chạy tới nơi, Voi lội xuống sông mà sang được núi bên kia. Ngựa đành phải chịu thua, và từ đấy không dám khinh Voi nữa.

Bởi vậy mà người ta mới có câu thường hát rằng:

Ngựa lau chau, Ngựa đến bên giang

Voi đứng đỉnh, Voi sang qua đò.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cừ
www.dtv-ebook.com

Con Gián Và Con Nhện

Xưa có một con Gián và con Nhện làm bạn chơi với nhau chí thân.

Một hôm con Nhện phàn nàn với con Gián rằng:

- Tôi ghét người chủ nhà này lắm. Tôi chẳng làm hại gì nó, mà hễ nó thấy cái mạng tôi chẳng chỗ nào, là nó cứ ra công phá hoại. Cho nên tôi mới có câu nguyễn rửa răng:

Ta mong cho chủ tan hoang

Để ta mắng vỗng nghênh ngang cả nhà.

- Tôi thì tôi yêu chủ nhà này lắm. Tôi chẳng làm hại gì họ, mà họ cũng chẳng làm hại gì tôi. Dầu mỡ trong nhà tôi ăn uống tha hồ phong lưu, mà chẳng ai phiền đến tôi cả... Cho nên tôi thường có câu chúa nguyễn răng:

Ta mong cho chủ ta giàu,

Để ta ăn mỡ, ăn dầu no say.

Nhện nghe nói lấy làm giận lắm.

*

Hôm khác, Gián, Nhện gặp nhau chuyện trò lâu, Nhện hỏi đế Gián

răng:

- Thế nào, độ này dầu mỡ no say thích chứ? Tôi tưởng cái thân anh cũng khổ, chỉ rong chơi rồi nhờ vào nhà chủ mà ăn uống, chớ có tài nghệ gì?

Gián đáp lại:

- Thì tôi vẫn biết, tôi không có tài nghệ gì cả. Còn như anh, anh thật có tài nghệ, có khôn ngoan anh cứ nạo ruột anh ra mà xe tơ và chǎng cái mạng tinh khéo còn ai bằng. Cái mạng này bị phá, anh chǎng ngay luôn được cái mạng khác! Chỉ hiềm rằng nhà chủ họ không biết công khó nhọc cho anh, họ lại cứ phá anh luôn, làm cho anh lăm lúc không còn chỗ mà ở, không còn miếng mà ăn. Chǎng trách anh cầu cho cửa nhà họ tan hoang là phải. Nhưng khốn tôi chǎng thấy họ tan hoang tí nào, tôi chỉ thấy càng ngày, họ lại càng giàu sang như câu tôi chúc vậy. Mà cái trò họ lịch sự hơn bao nhiêu, thì họ lại phá công nghiệp của anh hơn bấy nhiêu.

Nhện nghe Gián nói, lại càng tức giận Gián hơn trước nhiều!

*

Cách đó ít lâu, nhà chủ giàu sang lịch sự, mua được một con KhuỚu nuôi để nó hót chơi. Phải tính con KhuỚu thích ăn Gián, mà chủ cứ sai đầy tớ quơ mạng Nhện xong, lại đi bắt Gián làm đồ ăn cho KhuỚu.

Khi đó, cả họ nhà Gián bị bắt gần hết, chỉ còn con Gián kia cứ phải lẩn lút chui ở dưới hang dưới cống không dám nho nhoe lên trên mặt đất hay mò mẫm ở nơi gậm chặn, đáy nồi nữa.

Một hôm, Nhện bắt gặp Gián đang tìm đường trốn tránh, Nhện liền giữ lại hỏi:

- Ấy kìa chào bác! Thế nào, độ này bác xem cái thân Gián bác đã khốn

khổ hơn cái thân Nhện của tôi đây chưa? Tôi tuy bị nhà chủ nó phá cái mạng, nhưng không bị nó tìm mà giết chết bao giờ, nhất là chết ở trong miệng của một giống chỉ có nghề tài hót mà thôi. Bác chúc nó cho nhiều nữa vào, bác cũng được cái tài nghệ chúc đấy!...

Nghe nói xấu hổ, Gián tụt ngay xuống miệng cống, không còn nói năng gì được nữa.

Thành thử bây giờ Gián Nhện giận nhau, tuyệt giao hắn và coi nhau như hắn thù vậy.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Con Cóc Là Cậu Ông Trời

Xưa, phải một năm Trời làm hạn hán đã năm sáu tháng không có một giọt mưa, bao nhiêu đầm, vũng, ao, chuôm đều cạn sạch. Không có nước, các loài vật cũng nhao nhao như muôn làm loạn vậy.

Có một con Cóc ở trong hang sâu, nghĩ mình ngăn cổ kêu chăng thấu Trời, nhưng nước không có uống Cóc lấy làm tức mình, giận thân, bỏ hang định lên tận Trời kêu cho Trời biết mới nghe.

Đi được một đoạn, Cóc gặp một con Ông vẽ, nó hỏi đi đâu.

Cóc bảo:

- Trời làm hết nước uống. Tao đi kêu Trời đây.

Ông vẽ nói:

- Như loài chúng tôi chỉ sống về hoa, về tổ. Bấy lâu Trời nắng, đi hái hoa, thì hoa chẳng nở, muốn về tổ, thì nước không có. Có phải anh đi kêu Trời, thì anh cho tôi đi theo với.

Cóc bắng lòng. Cóc cùng với Ông vẽ cùng đi.

Đi được một đoạn, hai con gặp một con gà, nó hỏi:

- Hai anh đi đâu?

Cóc, Ông đáp:

- Trời làm đại hạn. Chúng tao đi kêu Trời đây.

Gà nói:

- Như loài chúng tôi chỉ sống về bông lúa, hạt ngô, mà Trời nắng dữ mất mùa mất màng, muốn ăn không có, khát nước khô cổ cũng chẳng tìm ra. Có phải hai anh kêu Trời, thì hai anh cho tôi đi theo với.

Cóc băng lòng. Cóc cùng với Ông, Gà cùng đi.

Lại đi một đoạn, ba con gặp một con Cọp, nó hỏi đi đâu.

Ba con đáp:

- Trời làm tiêu khổ. Chúng tao đi kêu Trời đây.

Cọp nói:

- Được đấy! Để tao cùng đi với chúng mà. Trời nắng lâu hay mưa dầm, tao chẳng quản ngại gì. Nhưng tao thấy chúng mà khao khát khốn khổ về nước, tao cũng thương, để tao đi với cho thêm bè, thêm cánh.

*

Một đàn bốn con (1), đi mãi bao lâu mới đến cửa nhà Trời.

(1) Có truyện cho là Cóc đi với Ông vẽ, với Gà và Diều Hâu chứ không phải với Cọp.

Cóc dặn ba con kia rằng:

- Các anh hãy cứ đợi ngoài này để một mình tôi vào trước. Bao giờ tôi kêu anh nào vào thì anh ấy hãy vào, tôi không kêu thì thôi.

Rồi Cóc liền nhảy vào.

Cóc thấy Trời đang ngồi đánh tổ tôm với mấy ông Tiên. Cóc thị võ, giương oai, trợn to hai mắt, phùng to hai má, nhảy ngay vào giữa đĩa ngọc ngồi chồm hổm.

Trời thấy vậy giận lẩm, thét lên rắng:

- Mi lên đây làm gì mà hồn láo nhường này?

Cóc chẳng nói chẳng răng, lại giương mắt lên to thêm.

Trời liền cho gọi lính ra đánh Cóc. Cóc không hề sợ, ra lệnh cho Ông vẽ. Ông vẽ bay vào cắn, bao nhiêu quân lính đau đớn chạy tán loạn cả. Trời càng giận, truyền cho Thần Sấm, Thần Sét ra đánh Cóc. Cóc ra lệnh cho Gà. Gà vào mổ; Sấm Sét hoảng hồn chạy ráo.

Trời càng giận, truyền cho Thần Thiên cẩu ra đánh Cóc. Cóc vẫn chẳng sợ gì, ra lệnh cho Cọp. Cọp vào Cọp cắn, Thiên cẩu chạy chí chết...

Trời thấy thế thua không làm gì nổi Cóc, phải chịu phép nó và đấu dịu với nó răng:

- Thưa cậu! Thế cậu muốn gì, cậu bảo cho biết.

Cóc nói:

- Tôi lên đây chẳng có việc gì. Tôi chỉ muốn hỏi đã lâu Trời không mưa, để cho mọi loài dưới hạ giới phải chịu khô khan khổ sở vì không có nước?

Trời bèn gọi Vũ Súy (2)ra hỏi và trách Vũ Súy răng:

(2) Thần làm mưa.

- Chú giữ việc làm mưa, mà sao chú không chăm chút để cho muôn vật dưới hạ giới nó khổn khổ, nó dám lên đây làm huyên náo như thế này!

Vũ Súy quỳ tâu:

- Việc là việc chung cả thiên hạ, không riêng chi một phương nào. Thiên hạ bao la rộng rãi, mà chúng tôi chỉ có một mình lo không xuể, tất cũng có chỗ sót, xin Trời thẩm xét cho.

Cóc nghe tâu gắt lên rằng:

- Thôi, tôi không biết đâu cả. Trời đã chịu phép tôi, thì từ nay hễ khi nào tôi kêu, tôi nghiên răng, thì phải mưa ngay xuống, kéo tôi lại lên đây làm loạn chứ chẳng tha.

Trời bảo:

- Vâng, thôi mời cậu cứ về. Từ giờ tôi xin làm theo lời cậu không hề dám sai.

Bấy giờ Cóc mới chịu nhảy ra, rủ cả Ông vẽ, Gà và Cọp cùng về.

Ngay hôm ấy, trời mưa.

Bởi sự tích này mới thành có những câu về con Cóc rằng:

- Có cóc khô gì đâu?

- Cóc sợ gì ai!

- Con Cóc là cậu ông Trời.
- Cóc nghiên răng, chuyển động bốn phương trời.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Con Gà, Con Lợn Và Con Chó

Xưa có một nhà thật giàu có, ruộng nhiều, trâu bò lăm.

Phải một hôm đến hơn mươi con vừa trâu vừa bò lạc đi đâu mất cả. Sau nhờ bà con láng giềng lùng đi tìm mãi mới lại thấy đủ.

Cảm cái ơn to ấy, hai vợ chồng bàn nhau rằng:

- Của ta đã mất lại tìm thấy là nhờ lòng tử tế của bà con xóm giềng cả. Vậy giờ ta phải thịt một con Gà, một con Lợn và một con Chó, rồi mời những ai đã giúp ta đến cỗm rượu cho thật no say.

Hai vợ chồng bàn xong đi ngủ. Đêm nǎm thấy ông tổ hiện lên báo mộng rằng:

- Tao nghe chúng mà định một bữa mai giết hại những ba con vật. Tao sợ chúng mà làm điều thất đức. Vậy chúng mà giết chúng nó, thì phải hóa kiếp cho chúng nó, rồi trong nhà mới yên lành được.

Vợ chồng nghe nói, kêu với ông tổ rằng:

- Chúng con đương gian măt thịt, không biết làm cái gì để hóa kiếp cho chúng nó. Xin cụ dạy cho...

Ông tổ bảo rằng:

- Hễ khi làm thịt gà thì phải hái lá chanh, khi làm thịt lợn thì phải thái củ hành, khi làm thịt chó thì phải giã củ riềng, mà cho thêm vào, thì hồn các con vật ấy mới hóa được.

Hai vợ chồng vâng vâng dạ dạ.

Mà khi ông tổ nói, con Gà, con Lợn, con Chó, ba con đều nghe thấy tiếng, biết mình không sao tránh khỏi chết, cũng đành vậy. Nhưng ba con chỉ sợ chủ nhà quên điều ông tổ dặn các thú phải gia thêm vào thịt cho mau hóa kiếp, nên mới sáng tinh sương, ba con đều ùa nhau kêu ầm lên:

Gà thì: Cục tác lá chanh.

Lợn thì ủn ỉn: Mua hành cho tôi.

Chó thì khóc đứng khóc ngồi: Mẹ ơi, mẹ hỡi, mua tôi đồng riềng.

Vì chuyện này mà từ đó ta ăn gà, phải có lá chanh, ăn lợn phải có hành, ăn chó phải có riềng thì ăn mới ngon mà cũng tức là để chóng hóa kiếp cho ba con vật rất có ích cho ta vậy.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cừ
www.dtv-ebook.com

Già Cú Và Hoẵng

Một buổi chiều, Hoẵng thung dung đi kiếm ăn. Nó leo đèo lội suối tới bãi hoang nọ đợi lặt quả cóc (1). Nhưng không có gió to, quả cóc không rụng. Hoẵng chỉ nhìn cóc trên cành mà thèm. Hoẵng cất bước chán ngán trở về. Chợt có tiếng bảo:

(1) Cóc: một thứ quả Hoẵng rất hay ăn.

- Chớ vội bác Hoẵng!

À! Té ra già Cú gọi, Hoẵng liền hỏi:

- Bác gọi tôi ư?

- Phải, bác có muốn ăn cóc không?

- Có chứ!

Cú ưỡn bụng ra, mắt lim dim ngái ngủ:

- Chà, tôi ăn no quá, không muốn cất bước nữa. Giá bác đến sớm tôi đã cho vài quả.

Kỳ thực nó chẳng muốn cho anh chàng Hoẵng này đến ăn tranh phẫn. Nó

muốn cả quả trên cây, cả quả dưới đất, nên tìm cách đuổi khéo anh Hoãng.
Làm ra vẻ thân mật. Cú nói:

- Bác hãy đi kiểm ăn nơi khác. Sáng mai bác lại dậy sớm, tôi sẽ rung cành
cho cóc rụng. Đến từ lúc tôi kêu "Kết cóc! Kết cóc!" (2)

(2) Kết cóc: nhặt cóc.

Hoãng cảm ơn Cú rồi ra đi, mừng thăm ngày mai được bữa no.

Bóng tối chứa chan, sương sớm còn lạnh vô cùng, mọi vật còn ngủ say cả.
Cú đã cất tiếng "Kết cóc! Kết cóc !" liền một thôii.

Hoãng sực tỉnh, vội vàng ba chân bốn cẳng chạy tới. Bóng sương mờ, gió
lạnh rung cành lau cành sậy... Tiếng Cú vẫn đổ dồn. Hoãng đã đến nơi, còn
đang ngơ ngác, thì bỗng Cú đổi giọng "hok sục! Hok sục!" (3)mà cứ kêu lên
một hồi.

(3) Hok sục: dao đâm giáo nhọn. Những tiếng "kết cóc", "hok sục" nghe
gần như tiếng Cú kêu. Người ta gần luôn ý nghĩa đó cho Cú.

Hoãng tái người, cầm cổ lao mình chạy trốn. Hoãng vấp ngã làm đổ cây
Vừng đen. Hạt Vừng vãi tung toé, bắn vào mắt Gà rùng kiêm ăn cạnh đó. Gà
bị bụi mắt, cào bối tú tung. Chú Sóc đang ăn bị kiến đốt túi bụi. Sóc bị đốt,
kêu la âm ī và cũng cắn quàng xiên, cắn đứt cả dây Bí đao quả to bằng cái bồ
roi phịch trúng lưng trâu đang gặm cỏ. Trâu vừa đau vừa hoảng, nghêch sừng
lên chạy, chạy qua suối, chăng may giảm phải nàng Cua nén lưng Cua có vết
chân trâu từ đấy. Nàng Cua suýt chết bếp, lấy làm căm lắm, chuyện này Cua
quyết lén Then kiện.

Then mở tòa xử kiện. Gọi Trâu lên, Trâu nói:

- Tại Bí đao làm tôi đau quá, giật mình tôi chạy bạt mạng.

Gọi Bí lên, Bí há miệng nức nở thưa:

- Chính Sóc đã cắn đứt đuôi tôi, nên tôi bị thương thế này.

Đến lượt Sóc nói:

- Kiến đốt tôi đau quá, tôi cắn lung tung.

Then bức mình:

- Chúng mày loạn thực! Vậy cái Kiến đâu?

Kiến lên, Then quát:

- Sao mày đốt Sóc?

- Tỗ chúng tôi bị Gà phá, ức quá chúng tôi làm càn.

Gà Lại thưa:

- Tại Vùng bắn vào mắt tôi.

Vùng khai:

- Không phải tôi muốn thế. Tại Hoảng đè dập người tôi!

Hoảng được gọi lên. Hoảng thong thả bước vào:

- Già Cú tai ác đánh lừa tôi. Nó gọi tôi đến nhặt cóc rồi nó hô người lấy dao đâm. Trong lúc hoảng sợ chạy trốn, tôi vấp phải bác Vùng.

Then nói:

- À! Thế là mọi việc đều tại Cú.

Cú già bị trói dẫn tới đến phơi bộ mặt gian ác, tham lam hại bạn, nó đã phải nhận hình phạt thích đáng. Còn các bạn rùng từ đó hiểu nhau lại sống hòa thuận vui vẻ.

Các bạn xem mắt Cú bị đóng đanh nên mới vàng khè. Cổ bị bẻ cho nên lúc nào cũng lệch. Cú không dám kiểm ăn ban ngày vì xấu hổ với chúng bạn.

Cầm Cường biên soạn

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Thỏ Bị Sên Cho Một Bài Học

Thỏ có tính xấu là hay chơi khăm, nhưng được cái là chỉ chơi khăm những kẻ gian ác. Tuy nhiên, tính chơi khăm chẳng thích lăm bắng thói hờn mình, mặc dầu Thỏ cũng ít khi hờn mình. Dù sao nó cũng là một tính xấu, nhiều người không ưa. Trong số những người không ưa ấy, có chú Sên. Sên định tâm bữa nào tiện dịp sẽ cho Thỏ một bài học đích đáng.

Gặp hôm Thỏ lang thang ra ao uống nước, Sên liền lại gần, hỏi:

- Nghe đồn bác Thỏ chạy nhanh nhất trong mọi loài, có phải không?

Thỏ vểnh râu đáp:

- Đúng lăm! Trong các loài bốn chân, chẳng loài nào chạy kịp ta đâu.

Nghe Thỏ huênh hoang, Sên càng bức mình. Sên nắm ngay lấy cơ hội, thách Thỏ:

- Ấy là bác đọ với loài bốn chân, chứ nếu bác chạy với các loài khác, chưa chắc đã được. Tôi hỏi bác, bác có dám chạy thi với tôi không đã nào?

Thỏ tự ái, hé tét lên:

- À! Chú Sên ranh này dám coi thường ta sao? Ta chưa nghe nói Sên chạy nhanh hơn Thỏ bao giờ. Được, chạy thì chạy, ta phải làm cho chú biết tài ta mới được!

Sên thủng thảng choc Thỏ thêm:

- Cũng chẳng cần chạy tận đâu xa, ta chỉ cần chạy quanh bờ ao một vòng cũng đủ rõ tài nhau đấy bác Thỏ ạ.

Thỏ nhận lời thách thức của Sên.

Sên liền bảo Thỏ đợi mình sửa soạn một lát. Sên đi gọi tất cả các bạn lại, bàn nhau:

- Bạn ta không thể chạy nhanh bằng hắn được nhưng ta có cách làm cho hắn mở mắt ra, lần sau đừng có huênh hoang hơm mình như thế. Chúng ta hãy chia nhau ra đứng dọc suốt bờ ao. Hắn chạy đến đâu cũng sẽ gặp một đứa trong bọn ta, nếu hắn hỏi thì ai là người đứng trước hắn cứ việc trả lời. Như thế, ta chẳng cần phải chạy mà Thỏ vẫn tưởng là ta chạy nhanh hơn hắn.

Cả bọn Sên liền làm theo kế đó. Chúng dàn ra thành một vòng dài khắp dọc bờ ao. Một chú đến bên Thỏ, giục:

- Nay, bác Thỏ xong chưa, ta bắt đầu chạy thi chứ?

Thỏ không biết được mưu sâu của Sên nên bắt đầu chạy. Thỏ chạy thực mạng, có bao nhiêu sức lực đều trổ ra hết. Chốc chốc, Thỏ lại hỏi:

- Thế nào, chú Sên đâu rồi?

Một chú Sên đứng trước Thỏ đã thưa ngay:

- Có tôi đây!

Nghe tiếng Sên đáp trước mặt, tưởng Sên chạy trước mình, Thỏ lại cố sức chạy thêm. Mệt lử người mà lần nào hỏi cũng thấy tiếng Sên ở phía trước. Cuối cùng, mệt quá, Thỏ đành phải dừng lại nghỉ. Một chú Sên đứng trước mặt Thỏ, mỉa:

- Bác thua rồi nhé, lúc nào tôi cũng chạy trước bác. Từ nay bác đừng
huênh hoang là mình chạy nhanh nhất nữa bác Thỏ ạ!

Thỏ thẹn đỏ mặt, vội vã rút lui.

X.T biên soạn

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Diều Với Gà

Con Gà với con Diều cùng là một loài vật có cánh với nhau, nên lúc đầu ăn ở với nhau rất tử tế không có việc gì cả.

Nhưng sau, vì một hôm, con Gà bắt được con nhái, có hai vợ chồng con Diều lại tranh.

Gà cậy gần nhà, vả lại số đông, gọi nhau cả đàn, cả bọn đến đánh Diều. Con Diều trông chết trước. Diều mái một mình, không sao chống được với Gà, cũng chết nốt.

Diều con thấy Diều cha, Diều mẹ cùng chết, đành không làm gì nổi, chỉ giương cổ mà kêu với nhau "Eo! Eo!"

Gà thấy vậy kêu rắng: "Thục tác! Thục tác!" (1). Nhưng nổi oan ức khó bỏ qua, lũ Diều con rủ nhau lên kiện Gà tại nơi quan phủ Thanh Lâm là ông Vũ Văn Công.

(1) Thục tác: Ai làm!

Chẳng may Gà lại có họ hàng bà con với Công, gọi Công bằng ông nên Công không bắt tội Gà, lại xử hòa cả đôi bên.

Diều phải về, nhưng căm giận lăm bảo nhau từ giờ không cậy vào ai nữa,

chỉ tự mình tìm lối cách để trị Gà mà báo thù. Cái mồi thâm thù kết mãi đời
đời kiếp kiếp, thành đến bây giờ Diều thấy Gà đâu, là cũng liệng ba bốn vòng
rồi đâm bỗ xuỗng bắt Gà, người ta thường hay nói rằng:

Diều Diều! Quạ Quạ!

Cha mày chết đống rạ

Mẹ mày chết đống rơm

Xuỗng đây tao cho cục cơm

Về đâm cha, đâm mẹ mày!

Nói thế là có ý để cho Diều nhớ lại chuyện xưa đâm sơ mà không dám
xuỗng bắt Gà nữa.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Thỏ Khôn Ngoan

Có một con Voi thua cuộc với Hổ, bị Hổ đòi ăn thịt, lang thang trong rừng như kẻ mất hồn. Thỏ gặp Voi, thấy Voi buồn rười rượi, cất tiếng hỏi:

- Anh Voi ơi! Sao trông anh buồn bã thế? Anh có điều gì phiền muộn trong lòng chăng?

Voi đáp:

- Anh Thỏ ơi! Tôi buồn quá! Hổ đòi ăn thịt tôi anh ạ. Tôi chỉ còn sống đến sáng mai nữa thôi.

Thỏ nói:

- Tưởng chuyện gì chứ chuyện ấy thì tôi giúp anh được. Anh đừng lo.

Voi mừng rỡ nói:

- Nếu anh giúp tôi khỏi chết, tôi sẽ mang ơn anh suốt đời, anh Thỏ ạ.

Thỏ nói đây vẻ tự tin trấn an Voi:

- Anh cứ yên lòng. Ngày mai tôi với anh đến gặp Hổ.

Hôm sau Thỏ ngồi trên lưng Voi đến nơi đã hẹn trước với Hổ. Thỏ cầm sẵn một cái roi tre dặn Voi khi nào mình quất roi bên trái thì quay đầu sang

bên trái, khi nào mình quất roi bên phải thì quay đầu sang bên phải. Khi gần đến chỗ Hổ hẹn với Voi, Thỏ cầm roi quất bên trái, rồi quất bên phải, miệng la hét vẻ giận dữ và gấp gáp. Voi y theo lời Thỏ dặn hết quay đầu sang phải, lại quay đầu sang trái, tỏ vẻ rất sợ sệt.

Hổ ngồi im trong bụi chờ, thấy Voi to lớn lại phục tùng con vật nhỏ bé rất ngoan ngoãn thì lấy làm lạ. Hổ không biết con vật bé nhỏ ấy là con gì mà sai khiến được Voi, trổ mắt nhìn. Biết Hổ đang ngồi chờ trong bụi cây bên cạnh nhưng Thỏ giả vờ như không biết, quát to:

- Đi nhanh lên! Tao đói lắm rồi. Con Hổ đâu? Chỉ nó cho tao, tao ăn thịt ngay.

Nghe giọng Thỏ nói như vậy Hổ đám hoang mang, bối rối rồi hoảng hốt vùng chạy một mạch vào rừng không dám quay đầu ngó lại.

Thế là Voi thoát nạn.

*

Cứu được Voi, Thỏ sung sướng chạy nhảy tung tăng. Chẳng may Thỏ mắc chân vào bẫy bị người thợ săn bắt đem về lấy cái nơm nhốt sau nhà. Trên nơm người thợ săn lại cẩn thận lấy cục đá to đè lên, nên Thỏ không sao thoát được. Bỗng Thỏ nghe tiếng Cá quẫy đuôi trong cái chậu nhỏ đặt gần nơm, bèn lén tiếng hỏi:

- Các anh chị Cá ơi! Làm gì mà vui quá vậy?

Bầy Cá đáp:

- Chúng tôi bị người búa lưới bắt được. Nay mai thì chắc chết thôi.

Thỏ ngẫm nghĩ một lát rồi bảo:

- Nay! Các anh chị đừng quẫy đuôi riêng rẽ. Hãy cùng nhau quẫy đuôi mạnh một lượt và nhảy xô lên một phía. Ráng làm thử nhiều lần may ra chậu nghiêng đổ, các anh chị thoát thân được đấy.

Bầy Cá nghe lời Thỏ quẫy đuôi từng loạt, càng lúc càng mạnh. Quả nhiên chậu nghiêng một bên, nước đổ ào ra đất. Bầy Cá theo đường nước, lách xuống mương. Thỏ thấy Cá lóc gần bờ mương liền la lớn:

- Bớ người ta! Bớ người ta! Cá làm đổ chậu, thoát hết rồi kìa!

Người thợ săn nghe tiếng Thỏ la, vội chạy đến. Thấy Cá lóc xuống mương, anh ta vội hất cục đá, xách nơm chụp lại cá. Lập tức Thỏ nhanh chân phóng đi lệ làng. Người thợ săn lúc bấy giờ mới sực nhớ ra là mình đã để thoát mất Thỏ, vội vứt chiếc nơm đuổi theo. Bầy Cá, nhờ đó có đủ thời gian để lóc hết xuống mương, thoát nạn. Thỏ cũng đã nhanh chân lủi vào rừng mất dạng.

Theo lời kể của ông Lâm Sít

(Xã Đại Tâm, huyện Mỹ Xuyên, tỉnh Hậu Giang)

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Rùa Chơi Với Hạc

Xưa có một hôm, con Rùa gặp ông Bụt, mới hỏi Bụt rằng:

- Tôi đứng một hàng tứ linh với con Long, con Lân, con Phượng. Tôi muốn làm bạn với chúng nó, nhưng con Rồng thì ở trên trời cao, không mấy khi xuống đây; con Lân thì ở trong rừng xanh, không mấy khi ra đây; con Phượng thì ở nơi đan huyệt, không mấy khi lại đây; vậy ông bảo tôi phải làm bạn với con nào cho được?

Bụt đáp rằng:

- Mày là Trời cho sống lâu, chẳng con nào bì kịp, nên chẳng con nào được làm bạn với mày. Bây giờ mày muốn có bạn, thì để tao cho làm bạn với con Hạc, vì Hạc cũng sống lâu lăm. Tục ngữ thường nói: "Tóc Hạc tuổi Rùa". Vậy mày kết bạn với Hạc là phải.

Bụt nói dứt lời, có một đàn Hạc vừa bay qua đó. Bụt giơ tay vẫy. Một con Hạc sà xuống. Bụt bảo Hạc rằng:

- Mày phải làm bạn với con Rùa, kéo để nó co ro một thân một mình tội nghiệp.

Hạc nói:

- Tôi thì bay cao, anh Rùa thì không biết bay, tôi làm bạn với anh ấy sao

được?

Bụt bảo:

- Khi nào mà đi kiếm ăn thì thôi. Còn khi nào thư thả, thì mà xuống làm bạn với nó, cho nó đỡ buồn.

Hạc ép phải vâng lời, nhưng trong lòng vẫn không ưng làm bạn với Rùa. Cho nên bao giờ xuống chơi với Rùa, nó cũng leo lên lưng Rùa nó đứng.

Vì chuyện này và nhiều chuyện khác mà người ta thường lầm tưởng con Hạc đứng trên con Rùa.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Vàng Anh

Đời xưa, những khi làng chim hội họp, Vàng anh cậy mình là đàn anh, khinh miệt các loài khác.

Cả làng chim lấy thế làm giận, mới làm đơn kiện lên ông Chu tước rằng:

- Loài cầm chúng tôi, con Quạ, con Cuốc thì mặc đồ đen, con Diệc, con Cò thì mặc đồ trắng; con Bói cá, con Vẹt thì mặc đồ xanh; con Bìm bìm, con Gà thì mặc đồ đỏ, còn sắc vàng là sắc cầm chỉ nhà vua mới được dùng, sao Vàng anh lại dám lấy sắc ấy làm đồ mặc? Vả lại Cù cụ, Tu hú lớn hơn chúng tôi gọi bằng cụ, là cô còn có lẽ phải. Chớ như Vàng anh, khôn ngoan đã chẳng bằng ai, tầm vóc lại bé tí ti, mà dám xưng làm anh cả làng, thì thật là ức cho chúng tôi quá...

Ông Chu tước cho đòi Vàng anh đến hầu kiện.

Vàng anh gục xuống thưa rằng:

- Chúng tôi khi xưa vốn là loài người, trời bắt hóa làm chim, mà lúc hóa, thì chúng tôi mặc bận áo vàng, nên bây giờ không sao thay đổi được nữa. Vả chẳng mặc sắc vàng chẳng những một mình tôi, các loài Bông lau, Sẻ mía cũng đều nhuộm sắc vàng cả.

Còn bảo sao chúng tôi cậy là anh, thì xin thưa rằng chúng tôi nào có dám tự xưng là anh, là bác gì làng chim đâu? Số là ở nhà chúng tôi có vợ nó vẫn

quen gọi tôi là anh, thì tôi là anh với nó trong nhà tôi thôi...

Ông Chu tước nghe đôi bên kêu cãi xong, rồi xử rằng:

- Thôi vốn xưa nay mi mặc áo vàng và vợ mi quen gọi mi bằng anh, thì ta hợp hai tiếng làm một mà đặt tên cho mi là Vàng anh, chớ không phải mi là anh, là chú ai cả. Còn các loài chim kia cũng thôi về làm ăn đừng có kiện tụng gì lôi thôi nữa.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Cuốc Kêu Trăng

Xưa có người đàn bà, chồng đi lính xa, đã lâu ngày không thấy về.

Người đàn bà ấy hết lòng trông đợi, đêm răm mười sáu nào cũng ra giữa sân, ngửa mặt lên cung trăng mà khấn rằng:

Xin với bà Nguyệt

Nhủ lòng soi xét:

Khiến cho chồng tôi,

Cũng tròn như bà;

Đừng sợ lôi thôi

Ra chiểu nguyệt hoa,

Nữa phụ lòng tôi.

Được ít lâu; có tin rằng chồng đã bỏ mạng ở nơi chiến trường.

Người đàn bà càng nghĩ càng thương chồng, bấy giờ bất cứ đêm nào cũng ra sân, trông mặt trăng mà khóc suốt năm canh, khóc mãi đến héo cả ruột, rạc cả người đi mà chết.

Lúc chết, hóa ra con Cuốc cuốc.

Đã làm con Cuốc, mà vẫn còn nhớ đến chồng, mùa đông, mùa hè đêm
đêm vẫn cứ trông trăng mà kêu rất thảm.

Cho nên có những câu hát con Cuốc rỗng:

Con Cuốc mà kêu mùa hè

Làm thân con gái, ai dè bù cho?

Con Cuốc mà kêu mùa đông

Con Cuốc thương chồng, tiếng khóc nỉ non!

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Tapó Đuối Cọp

Trên dọc các bờ suối Tây Nguyên, có giống Tapó (1) thân hình tuy bé nhưng bụng to, cổ ngắn và giọng lại oang oang, vang khắp suối rùng. Tapó ít khi đi xa, thường ở một chỗ. Một hôm, có con Cọp dữ ra bờ suối uống nước gặp một chú Tapó ngồi cạnh phiến đá. Cọp tỏ vẻ khinh bỉ lên giọng dọa nạt.

(1)Tapó: Con ẽnh ương.

- Đồ bé tí xíu, cút đi! Tao giãm một cái thì chết tươi bây giờ!

Tapó bình tĩnh trả lời:

- Tôi nhỏ nhưng chưa chắc anh đã địch nổi tôi đâu.

Cọp trợn mắt phùng má.

- À! Láo thật. Mày thì làm được cái gì, đi được đến đâu mà cũng mở mồm đòi thi tài với ta.

Tapó không nao núng và nói:

- Anh hãy chạy đi kiểm cho tôi xem anh ăn gì mà sống đã nào?

Cọp liền phóng khắp núi rừng, một chốc tha cả Hươu, Nai, Cáo và xếp

một đống, chỉ cho Tapó.

- Ta bắt những con thú lớn như thế này đây mà vẫn chưa đủ ăn. Còn mày liệu có ăn nổi một chú Nhái Bén không? Nào mày ăn thử đi, hãy nói cho tao nghe.

- Anh ăn chừng đấy thì ăn thua gì? Hãy đi kiếm thêm nữa ăn cho thật no rồi tới đây anh sẽ biết là tôi ăn gì.

Cọp lại phóng đi bắt mồi, không ngờ Tapó đã nhanh nhẹn nhảy phốc lên lưng Cọp ngồi rồi. Trong khi Cọp đi thì Tapó đã gặm bao nhiêu lông trên lưng và vai Cọp cho đầy bụng. Đến khi Cọp bắt được một con thú tha về suối thì Tapó đã nhảy xuống trước ngồi vào chỗ cũ. Tapó lại lên giọng nói:

- Đi bắt có mỗi con thú con mà phải đi lâu thế. Tôi ngồi chờ mãi đói bụng đã bắt mỗi về ăn no rồi anh mới mò về.

- Thế mày ăn cái gì, hãy nói tao xem?

Tapó liền ợ một cái, khạc ra một dum lông Cọp rồi trợn mắt chỉ cho Cọp:

- Tao và họ tao chỉ quen ăn có mỗi loại thú này thôi.

Cọp trông qua biết ngay là lông Cọp, hoảng quá, run sợ hỏi:

- Thế họ hàng của... anh có đống không?

- Họ hàng tao ở khắp núi rừng. Khi cần chúng tao có thể ăn sạch họ hàng nhà mày. Không tin hãy chạy khắp núi rừng mà gọi xem, ở đâu cũng có họ hàng tao ở.

Cọp sợ quá chạy đi, chốc chốc lại gọi: "Anh Tapó ơi!" Tapó liền trả lời: "pẹ cẹp... pẹ cẹp...". Tiếng Tapó dội vào vách núi vang lên và tức thì, họ hàng Tapó cũng đáp lại rộn ràng khắp núi. Cọp hoảng quá nghĩ bụng: "Tapó

nhiều thế này thì họ hàng mình chết hết mất thôi" và vội vàng ba chân, bốn cẳng chạy khỏi những khu rừng Tapó ở. Vì thế đến nay, theo người Cà Tu thì rừng nào có Ênh Ương thường không có Cọp.

Người Cà Tu rất quý Tapó nên không bao giờ bắt vì cho là Tapó đã có công đuổi Cọp cho họ. Họ thường tìm những nơi có nhiều Tapó để đóng trại và làm nhà ở.

Phan Sĩ Tân và Tô Thế Quang

Biên soạn theo tài liệu của Đoàn Thủ

(Truyện cổ Cà Tu, Nhà xuất bản Văn học, 1968)

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Cá Sấu, Quạ Và Ông Bà Lão Chở Củi

Một buổi sáng, Quạ bay vào xóm, đánh cắp được một thẻ đường người ta đang phơi, mang về đậu trên ngọn một cây cao ven sông để ăn. Loay hoay thế nào, Quạ đánh rơi thẻ đường xuống đất. Nhưng rủi cho Quạ thẻ đường rơi tõm vào mõm con Cá Sấu đang há miệng, nằm ngủ bên gốc cây. Khi Quạ lao xuống đẽ nhặt lại miếng đường thì thấy Sấu đang nhai vật gì trong mõm. Lòng đã sinh nghi, Quạ đảo mắt quanh một vòng chõ gốc cây không thấy miếng đường đâu cả, biết là Cá Sấu đã đớp mất, bèn hỏi:

- Anh Sấu có thấy thẻ đường tôi vừa đánh rớt từ trên ngọn cây xuống đây không?

Chả là cá đời Sấu từ lúc bé đến giờ chưa biết đường là gì, đây là lần đầu tiên biết đến mùi vị đường. Khi nghe Quạ nói, Sấu ngớ ngẩn hỏi lại:

- Đường à? Nó ra làm sao? Có phải cái vật ngọt ngọt, tao vừa đang thiu thiu ngủ bỗng nó nhảy tót vào mõm tao vừa mới tức thì đây chứ gì? Chà, nó ngon thật! Của mày đấy à? Mày tìm đâu cái món quý đặc biệt như vậy? Hãy mách cho tao với.

Quạ bị mất mõi quý, vừa tiếc vừa tức Sấu. Vốn biết Sấu có tính gian ngoa lại rất tham ăn, Quạ chợt nghĩ ngay được một kế để trả đũa cho bõ ghét. Quạ nén giận, ôn tồn bảo Sấu.

- Cái thứ ngọt ấy ngày nào mà tôi chẳng ăn. Chỉ tội một cái là phải đi lấy

hơi xa một tí thôi. Đó là một loại đất của một quả núi, cứ đến đấy mà đào, rồi mang về. Như anh biết đấy, sức vóc của tôi thì mỗi lần chỉ mang về vừa đủ ăn thôi. Giá tôi có sức khỏe như anh, thì tha hồ mang về, xếp đống lại đó, rồi dùng dần. Lúc nào muốn ăn cũng có.

Sáu nghĩ thứ đất cục mà ngọt như vậy thì tuyệt quá. Phải thuyết phục Quạ dẫn mình đến đấy chén một bữa cho đã thèm, còn thì mang về để dành.

- Anh Quạ à! Anh giúp tôi đến đó có được không? Đến đó anh em mình chén một bữa, rồi tôi mang về anh em mình để dành mà dùng tha hồ.

Biết Sáu đã mắc mưu mình, Quạ vui vẻ nhận lời. Quạ bay chuyền từ cây này sang cây khác, còn Sáu thì cứ nhăm hướng Quạ bay mà bò theo dưới đất. Lúc đầu Sáu còn khỏe, bò còn nhanh, nhưng rồi mệt dần, lại phải lê cái tấm thân ỉ ạch như vậy leo lên dốc ngược, Sáu đuối sức dần. Quạ thấy thế cố tìm lời khuyên khích:

- Không còn xa nữa đâu, hãy cố thêm tí nữa... Đến đấy anh em ta tha hồ mà ăn. Đất chỗ nào cũng ngọt lịm như miếng đường mà anh đã ăn ban sáng. Giá bây giờ có miếng đường, ăn vào anh sẽ thấy khỏe ngay.

Nhớ đến cái cảm giác lạ của lần đầu nhai được miếng đường lại thêm máu hau ăn thôi thúc, Sáu lại cố gắng lê tấm thân đã mỏi rã rời trườn tới phía trước...

Trời nắng như thiêu như đốt. Xung quanh không có một giọt nước. Cái khát càng đốt cháy cổ họng Sáu. Cuối cùng, Sáu không lê được nữa, đầu gục xuống, nước bọt sùi ra hai bên mép, nằm thở dốc.

Thấy Sáu đã hoàn toàn kiệt sức, lúc ấy Quạ mới dừng lại, đứng trên cành cây cười nhạo Sáu:

- Sao, không bò được nữa à? Sáu ơi! Thôi, hãy cậy đất mà ăn đi. Đất ở

đây tuy không ngọt như miếng đường ban sáng, nhưng đói thì ăn cũng tạm được đấy.

Sấu biết mình bị Quạ lừa, đành gục đầu lặng thinh. Böyle giờ cũng không còn đủ sức để quay lại nơi bến sông cũ, Sấu chỉ biết nằm chờ chết.

May sao, buổi chiều hôm ấy có hai ông bà già đi lấy củi từ rừng về, đi ngang qua chỗ Sấu đang nằm. Thấy hai ông bà già, Sấu mừng quá, nài nỉ mong hai người làm phúc cho mình về bến sông và hứa sẽ tìm cách trả ơn. Vì gánh củi nặng, nên hai ông bà từ chối. Cuối cùng, Sấu đành ưng thuận để hai ông bà lấy dây rừng buộc cổ mình kéo lết theo. Về đến bến sông, khi ông lão vừa tháo dây buộc ở cổ ra, Sấu liền uống một bụng nước no nê. Lấy lại sức xong Sấu bèn giở giọng trở mặt ngay. Sấu viện lẽ là ông đã buộc cổ nó quá chặt, suýt chết ngạt nên đòi ăn thịt hai ông bà lão. Hai vợ chồng ông lão chỉ biết khóc lóc van xin Sấu hãy nghĩ đến bụng dạ thật thà của hai người mà tha cho họ. Nhưng con cá Sấu vong ơn bội nghĩa cứ khăng khăng đòi ăn thịt hai ông bà già bằng được.

Vừa lúc đó, Thỏ đi ngang qua, thấy ông bà già đang khóc lóc, kẽ lẽ bù lu bù loa, bèn bước đến bên, hỏi chuyện. Sau khi nghe đầu đuôi câu chuyện oan ức của hai người và hiểu rõ tâm địa xấu xa của Sấu, Thỏ rất phẫn nộ, nhưng cố giữ vẻ điềm tĩnh, hỏi Sấu:

- Cụ ông, cụ bà buộc cổ anh chặt lắm phải không?

Sấu gật đầu, ngẩng cổ chỉ vết lăn còn hằn sâu quanh cổ, nói thêm:

- Hai người này đã buộc cổ tôi rất chặt làm cho tôi suýt chết ngạt. Họ định giết chết tôi. Tôi biết... nhưng cũng may là số tôi chưa chết, v.v...

Thỏ quay lại phía ông cụ:

- Có đúng thế không? Xin ông bà vui lòng làm lại cho tôi được xem tận

mắt mới biết được ai phải, ai trái.

Sấu băng lòng để cho ông cụ già lấy dây thừng buộc cổ mình như cũ.

- Ông già buộc chặt cổ anh như thế này phải không? - Thỏ hỏi Sấu.

Sấu cố chịu đau, nói với Thỏ:

- Còn chặt hơn thế này nhiều!

Thỏ giúp ông già ra sức siết chặt dây thừng quanh cổ Sấu căng hơn, rồi căng hơn nữa đến nỗi Sấu ta bắt đầu vùng vẫy, chới với hai chân trước. Lúc ấy, Thỏ mới ôn tồn bảo ông bà già:

- Bây giờ, hai bác có thể yên trí dùng thanh củi mà đánh chết nó đi. Cái loài vong ân bội nghĩa như thế để nó sống làm gì thêm chật đất.

Theo lời kể của bác Cao Sô

(Xã Trường Khánh, huyện Long Phú, Hậu Giang)

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Sáo, Quạ, Éch, Ruồi Giết Voi Ủ Hung Ác

Ở một khỉ rừng nọ có một con Voi Ủ làm chúa tể. Hắn đi đến đâu muông thú trong rừng đều phải nép mình im lặng hoặc lẩn tránh đến đó. Cây có cái vòi và bốn chân to khỏe, hắn quật chết hoặc giẫy nát những muông thú và chim chóc... mà hắn gặp phải, không chừa một con vật nào. Nhưng khi Voi Ủ nằm nghỉ, hắn còn ra lệnh bắt tất cả chim chóc không được hót, thú rừng không được kêu, cả đến Ruồi, Ong cũng không được phép đập cánh vo ve. Hễ trái lệnh hắn là chết. Vì vậy, tất cả những con vật sống trong rừng quanh nơi hắn ngự trị đều phải sống một cách câm nín, lầm lũi trong các bụi cây, lùm cỏ. Lòng căm ghét Voi Ủ hung ác vì thế càng ngày càng tăng. Đã nhiều lần các con vật sống trong rừng nơi Voi Ủ đang ở hội họp bàn cách trừ khử Voi Ủ, nhưng không đi đến kết quả, bởi vì con vật nào khi nghĩ đến cái thân hình đồ sộ và sức mạnh của Voi đã phải khiếp đảm, nói chi đến việc giết nó.

Một hôm, nhân một cuộc gặp gỡ giữa các con vật Sáo, Quạ, Éch và Ruồi, Sáo chủ động đứng ra đề nghị một kế hoạch trừ khử Voi Ủ.

Khi Sáo trình bày chưa dứt lời thì ba con vật kia đều xanh mặt, từ chối ngay. Ruồi mau miệng lên tiếng trước:

- Cả họ hàng nhà tôi gom lại cũng chỉ đủ cho Voi Ủ quật đuôi mấy cái là tan tác, toi mạng sạch. Tôi không dám dính vào cái chuyện này đâu!

Éch tiếp lời Ruồi:

- Đánh với Voi thì chẳng khác nào lấy trứng chơi với đá. Tôi nấp ở trong hang bên con đường mà Voi Ủ thường qua lại, tôi đã chứng kiến sức mạnh ghê gớm của những cái chân voi to như những thân cây dầu ấy rồi. Hơn thế, những cái chân ấy giẫm lên đá, đá vỡ, giẫm lên đất thì đất lún, giẫm lên thân cây gỗ mục thì gỗ vụn như cám. Nhìn những vết chân Voi như những chiếc thúng lún sâu bên đường, tôi đã phát khiếp, huống hồ nói đến chuyện đánh Voi.

Quạ thì láu lỉnh hơn, với đặc tính khôn lỏi cố hữu phát biểu một cách ồm ờ, không ra tán thành mà cũng không ra phản đối. Quạ nói:

- Thật tình, tôi cũng rất ghét lão Voi Ủ. Lão gian ác và tàn bạo đấy, nhưng xét cho cùng hắn ta cũng chẳng làm gì được tôi. Ở rừng này, tôi tính toán kỹ cả rồi: muốn an toàn khi gặp mỗi ngon, thì tôi gấp lên cây cao mà ăn; muốn ngủ yên thì tôi tìm những tán cây rậm mà ngủ. Voi chả làm được gì nổi với tôi. Có bức bối lão cũng chỉ biết đứng dưới đất mà gầm, mà rống thôi. Tất nhiên là tôi phải luôn luôn đề phòng lão. Tôi chỉ lo cho các anh bị Voi Ủ giết hại hoặc rồi các anh chán cảnh sống này mà bỏ đi nơi khác, lúc ấy núi rừng trở nên trống vắng, thì một mình tôi ở đây cũng buồn thật...

Sáo nghe đến đấy liền tiếp lời để trấn an:

- Tôi xin kể cho các bạn nghe chuyện Ong và Kiến đã hợp lực giết được Chúa sơn lâm là Cọp, trừ khử được một loài họa cho bao nhiêu con vật khác.

Cả Quạ, Ếch và Ruồi đều nhao nhao lên cãi lại rằng làm gì có chuyện ấy.

Sáo bình tĩnh kể:

- Có một con Cọp rất hung dữ. Hễ gặp con vật nào nó cũng không tha, từ Chồn cheo, Chim chóc cho đến Hươu, Nai. Võ được con nào là nó ăn thịt tất. Do ăn thịt nhiều, Cọp nằm đâu là mùi hôi thối xông ra cả một vùng. Một hôm

họ hàng nhà Ong và Kiến, họp bàn với nhau cách trừ khử con vật ghê tởm ấy để cứu bao nhiêu loài vật khác khỏi chết vì nanh vuốt của hắn, trả lại cuộc sống yên vui nơi núi rừng. Trước hết, cả bầy Ong hàng vạn con lợi dụng lúc Cọp no mồi đang ngủ lao vào bu khắp đầu mình của con Cọp mà đốt. Bất ngờ, Cọp bị hàng vạn mũi nọc Ong châm vào mặt, vào miệng, vào tai sưng vù. Hai mắt cọp bị Ong đốt sưng híp cả lại không còn trông thấy gì nữa, chỉ biết vật vã gầm gừ một chỗ.

Lợi dụng lúc ấy, họ hàng nhà Kiến từ bốn phía xông vào đốt liên tục. Cọp chỉ biết vùng vẫy, gầm thét chịu trận, cuối cùng đuối sức nằm chết thằng cẳng. Cọp to thật có móng vuốt sắc nhọn, nhưng đành chịu chết một cách thảm trước sự hợp đoàn của bầy Kiến và Ong...

Kể đến đây, nhìn qua nét mặt của Quạ, Ếch và Ruồi Sáo thấy đã thoảng dấu hiệu xiêu lòng, bèn nói tiếp:

- Tôi có cách giết được Voi Ủ nếu các bạn cùng đồng lòng và quyết tâm. Tôi ở trên cành cây, chờ lúc Voi Ủ đi qua, tôi sẽ nhảy lên lưng nó mà mổ liên tục. Nó sẽ chú ý đưa voi lên quật tôi. Các bạn yên trí, tôi sẽ có cách tránh những đòn độc hiểm của nó. Nhân lúc ấy bạn Quạ sẽ lao vào mổ mắt nó, làm cho đôi mắt nó chảy máu không còn thấy đường nữa. Các bạn Ruồi sẽ tiếp sức Quạ bu vào đôi mắt Voi mà cắn cho đến mù mới thôi. Còn các bạn Ếch thì nấp sẵn nơi giếng sâu gần đó, bao giờ có lệnh của tôi thì các bạn cùng nhau kêu lên "ột ệch", "ột ệch", liên hồi để dụ Voi đi về phía ấy.

Ruồi, Quạ, Ếch nghe Sáo nói có lý nên đã thuận tình cùng nhau thực hành kế hoạch giết Voi Ủ hung ác. Các con vật đã làm đúng như điều đã dự định. Con Voi Ủ dềnh dàng, hung hăng thế nhưng khi đã mù hai mắt thì cũng chỉ biết đứng, nằm tại chỗ mà rống lên làm rung chuyển cả núi rừng. Nhưng càng rống thì càng khô cả cổ đâm ra khát nước. Chợt nghe tiếng "ột ệch", "ột ệch" từ phía xa vọng lại, theo kinh nghiệm, Voi đành liều mạng men theo hướng ấy mà đi tìm nước để uống, đỡ cơn khát cháy cổ. Con vật to xác ấy đâu ngờ

răng nó đang đi vào cái bẫy. Voi không thấy đường cứ lù lù bước tới. Bỗng sụt chân đánh ầm một tiếng, cả cái khối thịt khổng lồ ấy rơi tõm vào chiếc giếng sâu và vùng vẫy một cách tuyệt vọng...

Nghe tin Voi Ủ chết, cả muông thú, chim chóc và những loài vật khác trong khu rừng tụ tập nhau lại ca múa, nhảy nhót mừng vui suốt mấy ngày liền để mừng chiến công của Sáo, Ếch, Quạ và Ruồi đã biết đoàn kết cùng nhau, dùng mưu trí, trừ được đại họa.

Từ đấy khu rừng lại trở nên náo nhiệt, rộn ràng với muôn ngàn tiếng chim, tiếng thú.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Tình Vợ Chồng, Nghĩa Anh Em

Lúc mới tạo thiên lập địa, Trời sinh ra muôn vật, Trời hỏi chim gáy rắng:

- Anh em hơn hay vợ chồng hơn?

Chim gáy tâu:

- Anh em ai đây nỗi nấy

Vợ chồng không thấy lìa nhau...

Trời bảo:

- A! Loài mà đã coi tình vợ chồng hơn nghĩa anh em, thôi thì tao cho từ giờ chỉ hai vợ chồng mà đi với nhau thôi.

Đoạn, Trời hỏi le le (1)rắng:

(1)Le le hoặc còn gọi là "le" hay "vịt le".

- Vợ chồng hơn hay anh em hơn?

Le le tâu:

- Anh em như chân, như tay

Vợ chồng như áo cỗi nay thời lìa...

Trời bảo:

- À! Loài mày lại trọng nghĩa anh em hơn tình vợ chồng, tự giờ tao cho anh em họ hàng chúng mày thường đi với nhau luôn.

Thành từ đó, chim Gáy đi đâu chỉ lẻ loi một đực, một cái, hai con vợ chồng, mà le le đi đâu thì từng đàn, từng lũ đông đúc anh em.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Quạ Bắc Cầu

Khi trời đày Ngưu Lang, Chức Nữ mỗi người ở một bên sông Ngân Hà, thì Trời gia ơn cho mỗi năm chỉ được gặp nhau có một bận vào ngày mùng bảy tháng bảy.

Rứa mà trên sông Ngân, không có thuyền bè gì đi lại, Trời mới cho gọi mấy phường thợ mộc ở dưới hạ giới lên, sai bắc một cái cầu qua sông, để đến kỳ đôi bên Ngưu, Chức, đi lại với nhau cho tiện.

Công trình vĩ đại mà lại không ai đứng chủ trương nên mấy phường thợ mộc không đồng ý nhau, kẻ đặt mẫu này, người ra kiểu khác, không ai chịu ai cả, thành chỉ phường này phường nọ ra công cãi nhau hết ngày này sang ngày khác.

Bất đồ đã gần một năm, sắp đến kỳ Ngâu ông Ngâu bà được gặp nhau, mà cái cầu vẫn chưa thấy hình bóng đâu cả.

Trời lấy làm giận lắm, mới bắt tội cả mấy phường thợ mộc hóa kiếp cho làm Quạ, và bắt Quạ hàng năm cứ đến ngày hai ông bà Ngâu được gặp nhau, thì phải cả đàn, cả lũ lên sông Ngân lấy đầu ken làm cầu cho hai ông bà qua lại.

Các phường thợ mộc phải hóa làm Quạ không dám giận Trời, nhưng lại càng giận nhau.

Nên chi mỗi năm đến kỳ Quạ gần phải lên bắc cầu trên sông Ngân Hà,
Quạ lại mổ nhau, chọi nhau xơ xác cả lông đầu.

Vả chăng Quạ ăn uống đã không sạch sẽ, mà lông cánh lại không có gì là
đẹp, nên lúc hai ông bà Ngâu bước lên đầu chúng đi, thấy một đám đen
ngòm, thì lấy làm ghê sợ. Ông bà mới truyền cho, hàng năm cứ trước khi lên
trời, thì phải nhổ những lông đầu đi cho trắng cho đẹp.

Mổ nhau, đầu đã trui, theo lệnh ấy, đầu là trui lần nữa, nên cứ vào độ
tháng bảy lông đầu quạ tự nhiên rụng sạch.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Con Chó Vàng Và Con Chó Đen

Xưa có một người nuôi hai con Chó: một con vàng và một con đen.

Một hôm người ấy gọi cả hai con Chó đến bảo rằng:

- Tao cho chúng mà ăn uống tử tế, thì chúng mà phải giữ cửa, giữ nhà của tao cho cẩn thận, nhưng khi có khách đến nhà, thì chớ có cắn càn mà chết.

Hai con Chó vâng vâng, dạ dạ lui ra.

Chó vàng bàn với Chó đen rằng:

- "Ăn cây nào rào cây ấy". Ông chủ đã dặn chúng ta thế thì chúng ta chớ có quên. Bây giờ hai chúng ta chia nhau ra: tao ở trong thềm, mà ra ngoài ngõ, hễ khi có việc gì, thì hai ta cứ phất cờ, đánh mõ, ra công làm việc cho chủ.

Chó đen thuận theo như lời.

Một hôm, có hai người khách đến chơi, Chó đen chạy ra vừa sửa, vừa cắn inh cả nhà. Ông chủ giận lắm, cầm gậy quất và mắng rằng:

- Sao cứ cắn càn, cắn bậy, không biết ai quen ai lạ cả!

Chó vàng thấy vậy, trách Chó đen rằng:

- Chủ đã dặn thế, sao mà cứ cắn càn để chủ giận, chủ mắng, mà có biết nhục không?

Chó đen đáp lại:

- Tôi ngỡ là kẻ trộm, tôi mới cắn cho nó sợ, chứ biết là người quen, thì tôi đâu dám. Thôi từ giờ tôi xin chừa, không dám cắn bạ, cắn càn nữa.

Cách đó mấy hôm, một đêm, có thằng kẻ trộm, lén vào nhà mình.

Chó đen nằm ngoài ngõ, tưởng là người quen, cứ ngủn ngớn cái đuôi, không sửa, không cắn gì cả. Tên kẻ trộm tha hồ ung dung vào đào ngạch khoét vách khuân bao nhiêu đồ đạc ra, mà Chó đen vẫn cứ mặc không hề thèm ngó tới.

Đến sáng hôm sau, ông chủ dậy thấy trong nhà mất trộm, lấy làm tức giận, gọi hai con Chó đến mắng rắng:

- Những con khốn này! Chúng mà giữ cửa, giữ nhà cho tao, sao chúng mà để cho kẻ trộm nó vào nó vơ vét đem đi bao nhiêu đồ đạc, mà không thấy chúng mà mở mồm sửa được tí nào! Tôi chúng mà to lăm! Rồi tao đánh cho chó chết.

*

Chó vàng thấy chủ mắng, lại trách Chó đen rắng:

- Mày ở ngoài ngõ, tao chắc có mày, tao không để tai nghe, tao mới nằm, tao ngủ, không ngờ mày để cho trộm nó vào, nó lấy đồ đạc của nhà chủ. Chủ dọa đánh chết cả mày, cả tao. Vậy mày tính làm sao thì tính đi...

Chó đen nói rắng:

- Khi tôi thấy nó mở cửa vào, tôi cứ nghĩ là khách xa từ đâu đến chơi với

chủ, cho nên tôi không dám sửa, sợ chủ lại đánh mắng như bận trước. Tôi thật không hay nó là kẻ trộm. Böyle giờ đồ đạc nó lấy, nó đem đi ngõ nào, tôi cũng không biết, anh cũng không biết để mà đi đòi lại. Cái nồng nỗi này, anh bảo định thế nào? Tôi thì tôi tưởng hay chúng ta trốn quách đi là hơn. Kéo ta còn ở đây, thì ông chủ ông ấy tất đánh chết không tha.

Chó vàng nghe nói, cho là phải. Rồi hai con rủ nhau, con trước con sau, lẩn ra ngoài nhà.

*

Nhưng hai con vừa đi đến đâu ngõ, thì gặp ngay con Mèo ở đâu về, Mèo hỏi rằng:

- Hai anh rủ nhau đi đâu thế?

Hai con Chó trả lời rằng:

- Chúng tôi sợ ông chủ ông ấy đánh mắng, nên chúng tôi bảo nhau bỏ nhà đi đây... Anh có muốn đi thì cùng đi với chúng tôi cho có bạn.

Mèo nghe nói đáp lại:

- Vâng, mời các anh cứ đi trước, tôi sẽ xin theo sau.

Rồi Mèo nhanh chân về nhà mách chủ.

Ông chủ cầm gậy xăm xăm chạy theo vừa đánh vừa đuổi Chó về nhà. Rồi ông cùm cả hai con lại và quát tháo, mắng nhiếc thậm tệ:

- À những con quái! Tôi chúng mà tao còn để đấy. Böyle giờ chúng lại dám trốn nhà, chúng mà đi. Ủ rồi để tao làm thịt chúng mà, tao ăn cho mà coi.

Hai con Chó lấy làm đau đớn, khổ nhục lăm. Nhưng cả hai con giận ông chủ thì ít, mà oán con Mèo thì nhiều.

Chúng nó bàn với nhau rằng:

- Con Mèo là con đại ác. Tại nó mách ta, mà làm cho thân ta ra đến thế này. Rõ đồ trá hình chỉ tài nghè ủy mị và đi hớt léo! Từ giờ ta thấy mặt nó đâu, thì ta phải cắn nó cho đến chết mới hả giận.

Thành từ đó, Chó Mèo vốn đã ghét nhau, lại càng ghét nhau già.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Mọt Và Tò Vò

Xưa có một con Mọt và một con Tò vò, thường hay đánh đáo với nhau.

Mọt thua luôn, nợ Tò vò nhiều lăm.

Tò vò đòi nợ, Mọt cứ khất lăn, bảo để đi làm thợ kiếm được tiền thì trả. Nhưng kỳ thực, Mọt không tiền đâu mà trả. Tò vò thúc tợn. Mọt không biết làm thế nào. Một hôm, thấy Tò vò vừa đến ngõ, chui tuột ngay vào trong gỗ, không dám ra nữa, Tò vò cứ đứng ngoài chờ đòi nợ.

Bởi vậy, từ đó, Mọt cứ chui rúc vào trong gỗ, không ai tìm kiếm thấy. Mà Tò Vò cứ hay vào làm tổ ở kèo, cột nhà người ta, để chực đòi nợ Mọt.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Chèo Béo Và Ác Là

Đời xưa, cứ chiếu trong sổ bạ làng chim, thì Ác là ở trên, là một bậc hương hào oai quyền hách dịch, chớ Chèo béo chỉ là một tên cùng đinh ở mãi vào sổ tám mươi, không địa vị gì cả.

Có một khi, Ác là cắt Chèo béo đi phu đắp đường. Rồi, nhân lúc Chèo béo đi vắng, Ác là lén đến nhà nó, thấy có mấy cái trứng bèn ăn tiệt.

Lúc Chèo béo đi đắp đường về, thấy mất trứng lấy làm đau đớn, kêu khóc ầm ĩ. Sáo bay qua hỏi:

- Cái gì mà kêu thế?

Chèo béo nói:

- Tao phải đi phu, đứa nào nó vào, nó ăn mất trứng của tao.

Sáo nói:

- Hôm nọ bác đi xa rồi, thì tôi chỉ thấy Ác là nó vào trong tổ, bảo mãi nó mới ra.

Chèo béo nghĩ bụng: " À, ra Ác là độc thật! Nó cắt mình đi phu, rồi lừa mình vắng nhà, nó ăn trứng của mình đi. Thôi từ giờ mình vắng nhà phải cẩn thận không chịu để mắc lừa nó nữa".

Nói đoạn, Chèo béo xin ra làng và dời tổ đi nơi khác. Và từ đó về sau, Chèo béo cứ tìm làm tổ ở những nơi cây cao, và không mấy khi lìa tổ đi đâu xa nữa. Rồi hẽ nó thấy Ác là bay qua gần tổ, là lũ lượt kéo nhau ra, vừa đánh, vừa nheo nhéo ầm cả trời.

Tục ngữ có câu: "Nheo nhéo như Chèo béo vặt lông".

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Trâu Cày, Trâu Cột

Xưa có một nhà làm ruộng có hai con Trâu chia việc cho mỗi con cày một buổi. Như con này cày buổi nay, thì buổi mai nghỉ để con kia cày. Cái lệ quen như thế đã lâu ngày, người quen, Trâu cũng quen.

Phải một hôm, ông chủ ruộng đi vắng lâu. Mượn người khác đến cày hộ.

Người ấy không biết lệ xưa nay, lại bắt ngay con Trâu đã cày hôm trước ra cày.

Con Trâu không chịu đi. Người kia đánh đập, bắt đi cho bằng được mới nghe. Chiều về, con Trâu cày thấy con kia còn đang cột ở chuồng, sinh sự cãi nhau. Nó mắng con kia rằng:

- Tao cày buổi này qua buổi khác. Sao mà được thong dong ngồi không?

Con kia cãi lại:

- Số mà khó nhọc thì mà phải chịu. Mày đừng có cãi càn gì tao.

- Mày được cái nghề gì? Hay chỉ ngồi ăn không, hư của của nhà chủ!

- Đó là tại nhà chủ cắt việc không cân, chớ có tại gì tao.

Hai con cứ cãi nhau, húc nhau, hai con cùng nhau bị thương nặng.

Hôm sau, chủ ruộng về, thấy chuyện làm vậy, bảo Trâu rằng:

- Ấy cái trò thế: "Trâu cột ghét Trâu ăn, thì Trâu cày không ưa gì Trâu cột". Nhưng thôi lỡ ra phải một hôm lầm lẫn thì thôi. Từ mai, tao lại luân thứ cắt công, cắt việc cho công bình.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Trâu Béo, Trâu Gầy

Xưa có ông quan sức cho dân trong làng mỗi nhà phải có một con Trâu đưa lên rừng kéo gỗ.

Có một nhà, hai anh em, Trâu anh thì béo tốt, mạnh mẽ, Trâu em thì gầy yếu, cũng phải đưa cả đi với các Trâu kia.

Đến khi vào rừng, Trâu người ta thì veo veo kéo gỗ đi trước, mà Trâu của hai anh em nhà nọ thì lận đận lại sau như nặng nề khó nhọc lắm. Tại con Trâu của em yếu, không đi được, người anh phải lấy dây buộc mũi Trâu của mình vào sừng Trâu của em cho nó kéo đi.

Lúc ông quan đến kiểm soát, thấy vậy quở rắng:

- Hai chúng mày làm cái trò gì mà chậm trễ như thế? Mau ! Kéo ăn đòn bây giờ.

Người anh vội thưa:

- Bẩm Quan lớn, số là con Trâu của chú nó yếu, con Trâu của tôi khỏe, nên chúng tôi phải giúp sức đỡ nhau, "Trâu béo kéo Trâu gầy" đấy ạ.

Ông quan xét quả thật, tha cho con Trâu yếu về.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Tại Sao Con Trâu Không Biết Nói

Thủa trước có một nhà ân cần săn sóc đến Trâu lăm, thường khuyên răn đứa ở phải chăn Trâu ăn cho no, và mỗi khi Trâu về, thì lại hỏi no, hay không no cho biết.

Phải một ngày, tên ở mải chơi, để Trâu đói quá đến nỗi hai cái hông lõm vào thực sâu. Nó đi cắt hai tàu mo đậm lót hai bên hông, rồi bên ngoài lấy đất bùn trát cho lấp cái mo đi, trông không thể biết, ai cũng chỉ tưởng là con Trâu vùi bùn nên lấm cả mình thôi.

Lúc về nhà, chủ hỏi no hay không no.

Thằng ở nói:

- Trâu ăn no lăm.

Không ngờ con Trâu lên miệng cãi răng:

- No gì mà no?

Trong no ngoài đất!

Không tin, ông lật thử mà coi.

Chú xem lòi mo với đất ra, đánh đập tên ở một trận thật đau.

Tên ấy ra ngoài đồng ngồi khóc, thì may gặp ông Bụt vừa qua. Ông hỏi, biết chuyện đầu đuôi, bảo thằng ở rằng:

- Mày vẽ lấy một nén hương, đốt lửa mà châm dưới hàm Trâu là tự khắc nó không nói được nữa.

Thằng ở làm y như lời dạy. Thành tự bấy giờ dưới hàm Trâu có một cục như hạt đậu to mà rồi Trâu không biết nói nữa.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Gà, Vịt Và Chim Khách

Chim Khách là giống chim hay báo tin cho người biết là nhà sắp có khách.

Mà thói thường "khách đến nhà, chẳng Gà thì Vịt" để làm cơm rượu thết.

Gà, Vịt lấy thế làm giận chim Khách lăm, một hôm bàn với nhau rằng:

- Cái con quái Khách hẽ nó lên tiếng kêu, thì nhà chủ cứ nhè anh em mình họ thịt. Thật khốn cho thân đời. Mình phải lên kiện Trời làm sao, kéo để thế này oan ức lăm.

Bàn rồi, Gà, Vịt rủ nhau lên Trời.

Trời hỏi:

- Chúng mày lên đây có việc chi?

Gà, Vịt quỳ lạy, trình rằng:

- Duyên loài chúng con thường bị anh chim Khách, anh ấy cứ đến trước ngõ nhà người ta, anh ấy kêu cho khách đến, mà hẽ khách đến thì người ta lại bắt con ra mà làm thịt. Xin Trời soi xét kéo oan khổ lăm.

Trời bèn cho đòi chim Khách lên tra hỏi.

Chim Khách thưa rǎng:

- Anh Gà, anh Vịt là loài chim, tôi đây cũng là loài chim. Nhưng tôi, thì tôi biết trước có khách đến, tôi kêu để báo tin cho người ta biết, kêu xong, tôi bay đi. Còn anh Gà, anh Vịt, thì người ta chăn nuôi cho mà ăn, làm chuồng cho mà ở, chỉ để đợi khi có dịp, là người ta đem làm thịt. Vậy khi có khách đến, người ta giết các anh ấy là phải, các anh ấy còn phàn nàn gì nữa! Vả chăng người ta giết các anh ấy, là tự quyền người ta, chớ có tại tôi đâu, mà các anh ấy lại trách tôi, xin Trời xét lại.

Trời nghe xong, xử cho chim Khách nói là phải, xử Gà, Vịt thua rồi đuổi ra về.

Khách ra về bảo Gà, Vịt rǎng:

- Các anh còn kiện nữa thôi! Sao mà các anh thích kiện thế! Các anh không biết thân, anh nói Gà, anh nói Vịt làm gì mà chẳng thua. Thôi từ rày chừa nhé!

Gà, Vịt giận lăm, nói:

- Thôi chúng tôi biết, anh còn khách khí nhiều lăm!

Khách bảo:

- Các anh đã không kiện thì thôi. Chớ đã kiện ta, thì ta cứ kêu mãi xem làm chi thì làm!

Rồi Khách cất cánh bay cao.

Gà, Vịt lạch đạch lại xuống chui vào chuồng.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cừ
www.dtv-ebook.com

Thằn Lằn Với Rết

Một hôm Thằn Lằn, gắp Nhện, Gián và Rết, mới hỏi ba con rắn:

- Chúng ta bấy lâu ăn đâu, ở đâu? Hay cùng nhờ nhà chủ đây cả?

Vậy sao mà:

Người ăn, người bỏ, người đi?

Ta ăn, ta ở với dì hôm mai.

Tôi dám hỏi các chú, các chú ở với chủ thì cầu nguyện cho nhà chủ làm sao?

Con Nhện, con Gián mỗi con nói một câu, cầu nguyện cho chủ.

Đến lượt con Rết nó không chịu, nó nhăn răng nói răng:

- Cô Ly, Bà Ràn

Thằn lằn đứt đuôi!

Thằn lằn giận lăm, bảo Rết răng:

Rết đừng cạy Rết lăm chân,

Ta bắt cổ Rết, ta ăn tức thì.

Rồi Thăn Lăn nhảy ra cắn cổ Rết. Rết cũng cắn lại Thăn Lăn, hai con cắn nhau một hồi lâu. Nhưng miệng Thăn Lăn to, Thăn Lăn cắn nuốt cả Rết vào bụng.

Rết chết. Nhưng nọc Rết vào mình Thăn Lăn, làm cho Thăn Lăn nổi cả hoa lênh, đau đớn khó chịu, sắp nguy đến tính mệnh.

Nhưng ở hiền gặp lành, trời kia xui khiến, Thăn lăn biết bò ngay ra chỗ ruộng khoai, ăn ít lá khoai khỏi ngay tức khắc.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Thỏ Nổi Tiếng Quan Tòa

Một hôm có người nghĩ thầm: "Người ta nói rằng Thỏ là một giống rất thông minh nhưng ta thì ta chưa biết thực hư ra sao cả. Ta phải thử mới được". Người đó liền viết thư cho Thỏ như sau:

"Cách đây mấy tháng, có người lấy trộm của tôi một con Trâu. Không phải trâu đực, cũng không phải trâu cái. Nói người ta lấy trộm của tôi năm ngoái thì không đúng mà nói là mất năm nay cũng không đúng. Nói rằng một người bà con họ hàng lấy thì sai nhưng nếu nói là người ngoài lấy thì cũng sai. Vậy nhờ chú Thỏ bảo cho tôi biết người lấy trộm của tôi con Trâu đực hay Trâu cái, ai lấy và lấy vào lúc nào?"

Viết xong, người ấy mang thư lại cho Thỏ xem. Thỏ đọc xong, nảy ý định thử tài các quan, liền chuyển đến cho các quan. Các quan xem xong đều lắc đầu chịu phép và nói:

- Việc thưa kiện này làm không đúng phép. Ai làm đơn kiện như thế này là người điên.

Thỏ lắc đầu:

- Thưa, họ không điên đâu, họ làm đúng đấy. Họ nói không phải Trâu đực cũng không phải Trâu cái: như thế là Trâu thiến. Họ nói bị ăn trộm không phải năm ngoái cũng không phải năm nay: như vậy là nó bị ăn trộm đêm cuối cùng của năm qua nhưng đồng thời cũng là đêm đầu tiên trước khi sang năm

mới. Còn người ăn trộm không phải là bà con họ hàng, nhưng cũng không phải là người ngoài: như thế thì là anh rể.

Các quan và cả người làm giấy đều trổ mắt ngạc nhiên vì thấy Thỏ nói đúng quá. Ai cũng phục Thỏ là thông minh. Từ đó, Thỏ nổi tiếng là quan tòa giỏi.

X.T biên soạn

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Mượn Thóc Giống

Ngày xưa, có hai anh em đồng hao cùng đến nhà bố vợ để mượn thóc giống. Người anh vốn là người chăm chỉ, biết làm ăn và có lẽ độ. Người em thì thường lơ đãng, làm ăn không sành, cả hai đều ở xa nên bố vợ cũng chẳng biết ai hay ai dở.

Đến nhà, vừa bày tỏ việc mượn thóc giống, bố vợ cũng vui lòng ngay. Đến bữa cơm, ông bố xới cơm cho hai con rể, mỗi bát cơm đều bỏ một hạt thóc. Người em nhai phải một hạt thóc liền nhổ cả miếng cơm đi. Người anh nhai phải hạt thóc liền khẽ nhăn lẩy, bỏ ra ngoài. Cơm xong, bố vợ bảo hai con rể hãy cứ về nhà, chưa cho ai mượn thóc hết.

Lần sau hai con rể lại đến mượn trâu cày. Bố vợ lại dọn cơm cho ăn. Nhưng lúc chia đũa, ông có ý chia mỗi đôi đều có chiếc ngược chiếc xuôi. Lúc ăn, người anh so lại, đổi đầu đũa cho đúng rồi mới ăn, người em cứ nghiêm nhiên, bố vợ đưa cho thế nào cứ thế và cơm, chẳng so chăng đổi lại đầu đũa gì hết.

Cơm nước xong xuôi, bố vợ mới bảo hai con rể:

- Thóc giống và trâu cày của bố chỉ để cho những người biết làm ăn, biết quý tiếc hột gạo, biết phải trái biết lễ độ. Còn những người ăn không biết quay đầu đũa ăn hắn ở không biết đầu đuôi, trên dưới; hạt thóc không nhai được thì bỏ một hạt thóc ra, nếu vì một hạt thóc mà vứt bỏ nhiêu cơm gạo, không biết tiếc của thì còn đâu mà biết làm ăn nữa.

Nói xong, bõ vợ đóng thóc và dắt trâu cho người anh.

Người em đành lui thui về không.

Nông Minh Châu biên soạn

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Thỏ Dùng Mưu Thoát Cá Sấu Trả Thủ

Từ ngày lừa Cá Sấu một lần đến giờ, Thỏ không dám bén mảng đến bờ sông để ăn cỏ tươi và uống nước mát nữa. Thỏ thường nghĩ chắc chắn Cá Sấu thù và rình mình để trả thù ghê lắm.

Nhưng ở trong rừng hoặc cánh đồng ăn mãi cỏ già cũng chán. Nghĩ đến cỏ non ngoài bờ sông và nước sông trong mát đã đủ thèm rồ rajo. Một hôm, Thỏ đánh liều, vừa đi vừa nghỉ thăm: "Lâu ngày chắc Cá Sấu cũng quên việc cũ rồi. Ta cứ thử ra bờ sông đánh chén một bữa xem sao".

Thỏ đến bờ sông, chén cỏ tươi, Cá Sấu đoán biết ý Thỏ, cứ vờ như không. Mặc cho Thỏ đến gần, Cá Sấu không động đậy, không tỏ vẻ gì gận dữ Thỏ cả, Thỏ yên trí tưởng Cá Sấu quên chuyện cũ nên cứ đàng hoàng đánh chén.

Nhưng đợi lúc Thỏ đến vừa tầm, Cá Sấu vươn mình đớp tóm Thỏ vào miệng. Cá Sấu còn muốn làm cho Thỏ phải chết khiếp đi rồi mới nuốt. Nó liền hút gió kêu "Hút!... Hút!... Hút!...".

Thỏ sợ run người nhưng cố giữ bình tĩnh, nghĩ thăm có lẽ phải làm cách nào cho Cá Sấu há mồm ra một cái là mình thoát. Thỏ bèn gõ gõ vào hàm Cá Sấu mà bảo:

- Nay, người kêu "Hút! Hút!" như vậy ta chẳng sợ đâu. Có chăng người kêu "Ha! Ha! Ha!" thì ta mới sợ.

Cá Sấu nghe Thỏ nói đâm tức mình liền kêu "Ha!... Ha!... Ha!...", mồm Cá Sấu há ngoác ra để hở cả hai hàm răng dài và nhọn như răng bừa.

Lập tức, Thỏ co căng nhảy vụt ra ngoài, đứng cách Cá Sấu rõ xa rồi quay lại chê:

- Oi chú Cá Sấu ngu dại kia! Từ nay đã có mồi trong mồm thì đừng có kêu "Ha!... Ha!..." nữa nhé!

Nói xong Thỏ chạy biến vào rừng, mặc cho Cá Sấu tức nhăn răng, xâu dãi...

X.T biên soạn

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cừ
www.dtv-ebook.com

Chú Thỏ Tinh Khôn

Thỏ nằm ngủ ở một gốc cây. Đang ngon giấc thì bị một quả cây gió thổi rụng xuống, rơi trúng đầu. Thỏ đau ê cả đầu, đang nhăn nhó thì bỗng nghe tiếng "huych" rất to. Thỏ hoảng hồn, tưởng động đất nên bỏ chạy thực mạng.

Bỗng nhiên gặp Hổ, Hổ giữ Thỏ lại, hỏi:

- Sao mày chạy nhanh thế?

Thỏ vội đáp:

- Đất đang nứt, sụt xuống đằng sau tôi kia kia! Sắp nứt sụt xuống đến đây nữa, không chạy mau để mà chết à?

Hổ nghe nói, hoảng hồn, cũng phá chạy theo Thỏ nốt. Nhưng Hổ chả chạy nhanh bằng Thỏ được, mệt tướng đứt hơi. Đang chạy, Hổ bỗng gặp thần gió Dêvata. Thần gió Dêvata hỏi:

- Làm sao mà ngươi chạy dữ thế?

Hổ vội đáp:

- Thỏ nó bảo đất nứt sụt sắp chuyển đến cả đây. Tôi sợ quá nên phải chạy trốn.

Thần gió phì cười bảo:

- Nhà ngươi ngây thơ quá! Đất bao giờ nứt sụp được!

Hổ nghe thấy nói thế tin ngay và rất căm Thỏ đã dám lừa mình. Hổ chạy theo vết chân Thỏ, nhất định bắt Thỏ để ăn thịt. Chạy một quãng, Hổ gặp ngay Thỏ đang ngon giấc ở một gốc cây. Hổ đặt chân chặn lên mình Thỏ, quát:

- Vì mày nói láo nê tao phải chạy bở hơi tai, suýt chết. Tôi ấy đáng để tao ăn thịt mày, không còn oan uổng gì nữa nhé!

Thỏ cố lấy bình tĩnh, hỏi lại Hổ:

- Thưa bác Hổ, bác định bắt ăn thịt cháu thật đấy à? Nhưng cháu nói thật, dù sao thì tất cả các loài vật đã bầu cháu làm vua rồi, bác vẫn chưa rõ ư?

Hổ không tin nhưng cũng không dám ăn thịt Thỏ ngay, Thỏ thấy Hổ đã chọn liền lên giọng oai vệ bảo Hổ:

- Nhà ngươi phải để ta cưỡi lên lưng vì ta là vua các loài vật, nhà ngươi không tin cứ thử mà xem, các loài thấy ta đều sợ một phép.

Nói đoạn, Thỏ nhảy phắt cưỡi lên cổ Hổ. Hổ bán tín bán nghi nhưng cũng cứ thử để xem Thỏ nói có đúng hay không?

Quả nhiên, đi đến đâu, các loài vật đều chạy trốn hết cả. Chúng chạy trốn vì sợ Hổ chứ không phải sợ Thỏ. Hổ to xác nhưng ngờ nghênh, không biết thế. Chú Thỏ nhép láu cá vội nói ngay:

- Hổ! Nhà ngươi thấy chưa? Tất cả các loài đều sợ ta, ta là vua kia mà!

Hổ tưởng thật, vội để Thỏ xuống, cúi đầu khẩn khoản xin lỗi mãi. Trước khi đi, Thỏ còn đĩnh đạc đe Hổ:

- Thôi được, lần này nhà ngươi chưa biết, ta tha cho, lần sau không được

thể nữa.

X.T biên soạn

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Người Đì Cày Và Con Cọp

Hạn hán lâu ngày, trong rừng khe suối khô cạn, cỏ cây úa vàng cằn cỗi. Muông thú phải kéo nhau tìm đến những nơi có đầm lầy, hồ ao, mà sống. Cọp đói quá cũng mon men ra bìa rừng, chồ gần ruộng, để uống nước và kiếm mồi.

Một hôm, Cọp vừa đi đến mé bưng thấy người và Trâu đang cày dưới ruộng. Thấy lạ, Cọp ngồi rình trong bụi cây nhìn ra. Người cày ruộng chốc chốc lại la mắng Trâu, có khi còn vung roi quất mạnh lên lưng nó. Chỉ mới nghe tiếng roi quất vun vút, Cọp đã giật thót cả mình. Thế mà trâu vẫn chịu đau, lầm lũi tuân theo người điều khiển bé hơn nó nhiều lần mà không hề kêu ca gì cả. Cọp lại càng ngạc nhiên hơn.

Đến trưa, người cày mở cày, con Trâu ăn cỏ dọc theo bờ bưng. Còn anh ta thì đến chồ bóng cây lớn, giờ mo cơm ra ăn. Lúc ấy, Cọp mới mon men lại gần Trâu, hỏi:

- Tại sao mà to lớn thế kia mà để người kia sai khiến, mắng mỏ, đánh đập, nhục nhã như thế?

Trâu đáp:

- Tại người có trí khôn!

Cọp ngỡ ngàng, không biết trí khôn là cái bùa, phép gì mà lạ lùng thế.

Cọp lò dò đến chỗ gốc cây tò mò hỏi người:

- Trí khôn của mày để đâu cho tao xem một tí?

Người đáp:

- Trí khôn tao để ở nhà!

- Mày về lấy cho tao xem đi!

- Tao về, mày ở đây ăn thịt mồi Trâu tao thì sao. Nếu mày muốn xem, hãy thuận để cho tao trói mày vào gốc cây này, rồi tao về nhà lấy ra cho mà xem.

Cọp băng lòng. Người dùng dây mây song trói chặt Cọp vào gốc cây. Xong, anh ta tháo bắp cày, quật cho Cọp một trận nhừ tử. Người đi cày vừa đánh Cọp, vừa nói:

- Đây! Trí khôn tao đây! Mày thấy chưa?

Cọp vùng vẫy, giãy giụa mãi mới làm tung được dây trói, rồi chạy thoát vào rừng.

Bị trói chặt bằng dây mây, Cọp lại vùng vẫy quá mạnh nên tróc lông, trầy da, về sau thành sẹo. Lông ở những nơi đó mọc lên thành vằn vện.

Còn Trâu, hôm ấy, thấy Cọp bị người ném cho một trận đòn nện thân, nên rất khoái chí cười rũ rượi, đến nỗi khuya hai chân trước, đập mõm nhầm tảng đá, gãy mất hàm răng trên. Từ đấy về sau, Cọp và Trâu mang mãi trong mình dấu vết của tổ tiên chúng

(Theo lời kể của Lâm Hêl, xã Phú Mỹ, huyện Mỹ Xuyên, tỉnh Hậu Giang).

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Tu Hú Và Quạ

Về việc Tu hú đẻ nhở, có câu chuyện như sau này:

Một hôm, có con Tu hú mái trở dạ đẻ. Tu hú trống bay lượn qua các cây xem có cái tổ chim nào để cho vợ vào đẻ nhở được chăng.

Nó chợt trông thấy cái tổ Quạ. Nó bay thẳng đến, định vào. Chẳng ngờ có con Quạ cái nằm trong ấy đang ấp trứng.

Tu hú không biết làm thế nào để đuổi Quạ ra. Trước nó đậu ngoài tổ nó kêu, nó trông, Quạ vẫn cứ nằm yên. Sau nó thò hẵn cổ vào mổ, nó rửa. Quạ bấy giờ mới bay ra đuổi nó. Nhưng đuổi một đoạn rồi, lại quay ngay về tổ. Tu hú lại lên, lại mổ cái nữa. Quạ giận lắm, bay ra đuổi nữa, và định đuổi cho kỳ được mới nghe.

Nào hay trong khi hai con đuổi nhau, thì con Tu hú cái đã lén vào tổ Quạ, ăn hết cả trứng Quạ mà đẻ trứng mình vào đấy.

Đến lúc Quạ đuổi nhược xác trở về, Quạ vẫn tưởng là trứng của mình, lại vẫn ấp như trước không ngờ vực gì cả.

Về sau lúc trứng nở ra, Quạ có biết là con của Tu hú, cũng không làm gì được nữa.

Bởi vậy mới có câu hát rằng:

Góm thay Tu hú vô tình

Đã ăn mất trứng, lại giành mất con

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cừ
www.dtv-ebook.com

Con Bồ Câu Và Con Sáo

Xưa có một nhà vừa nuôi chim Bồ câu vừa nuôi một con Sáo.

Một hôm, Sáo thấy Bồ câu đậu bên cạnh lồng, Sáo mới nói với Bồ câu rằng:

- Tôi mà được tự do ở ngoài như anh, thì tôi bỏ nhà này, tôi đi lâu rồi. Tôi đã phải ở trong lồng chật hẹp, mà mỗi ngày nó lại chỉ thí cho một tí đồ ăn sao cho no bụng. Tôi tức lầm, không biết làm thế nào để phá cái lồng này mà ra cho được?

Bồ câu bảo:

- Trời sinh anh em ta là giống có cánh, nhà ai có phúc thì ta ở với, nhà ai có họa thì ta bỏ đi. Tháo cùi sổ lồng là việc rất dễ... Để khi nào tôi đi, tôi sẽ nói cho anh biết trước. Nhà chủ nó khinh anh em mình sao được!

Sáo hỏi rằng:

- Nhà chủ nó khinh anh, không cho anh ăn, thì anh làm chi nó?
- Thì tao phản ngay.
- Phản nó thì anh làm thế nào?

Bồ câu vừa bay vừa nói:

- Bấy giờ sê hay. Tao không nói cho mà y biết trước.

*

Một chốc, nhà chủ về, cho Sáo ăn. Sáo liền hót luôn với nhà chủ câu chuyện của Bồ câu lúc nãy.

Nhà chủ giận lắm, đem Bồ câu ra đánh.

Bồ câu bay đến gần Sáo, mắng Sáo thậm tệ rằng:

- Rõ đồ phỉnh nịnh khốn thân! Cái tính mà y hay đi hót người thế, thì cái nghiệp mà y phải nhốt trong cùi, trong lồng là phải lắm! Mà y còn kêu ca phàn nàn thế nào được. Thôi mà y ở lại, tha hồ mà hót, tao đi đây...

Mắng xong, Bồ câu ra đặng sau nhà ỉa luôn mấy bãi vào chĩnh nước ăn của nhà chủ, rồi mới bỏ bay đi nơi khác:

Ăn như Bồ cu giờ khu vô chĩnh nước.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Châu Chấu Kiện Voi

Xưa có bụi chuối trong rừng, bùm tum rậm rạp, Châu chấu từng đàn, từng lũ thường ở nương nhờ vào đấy được lâu năm, bình yên vô sự.

Bất ngờ, sau có con Voi tự đâu đến ăn hết cả lá chuối, lại đạp đổ cả cây. Châu chấu rủ nhau hàng ngàn, hàng vạn ra mà đá Voi. Nhưng, càng Châu chấu có sắc, mà da Voi lại dày, Châu chấu cho đá bao nhiêu, cũng như gãi vào chỗ ngứa, không làm gì nổi Voi.

Châu chấu lấy làm bức lầm, bàn với nhau rằng:

- Thằng này nó hại ta thế này, không lẽ ta cứ ngồi coi mà chịu khổ. Song mà, nghĩ đi nghĩ lại, trong các giống thú, nó là to hơn cả dù cho ta có kêu cầu nơi nào, nó cũng không sợ nào.

Có con Châu chấu già nói rằng:

- Anh hùng tự hữu anh hùng trị. Anh em chớ lo. Tôi biết có một ông, nói phải sợ, là ông Sư tử. Ông ấy cầm quyền làm chủ hết cả các giống thú... Nhưng hiềm ông Sư tử ở xa, ông ấy ở tận bên Hà Đông, anh em cố làm thế nào phải tìm cho thật được thì mới nên công chuyện.

Cả đàn Châu chấu nghe nó, đồng lòng xin cùng đi tìm đến tận đế vương Sư tử.

*

Lúc bay tới nơi, cả đàn ùa vào hầu kiện.

Sư tử truyền rǎng:

- Việc này là đại sự, chúng bay không hấp tấp thể được.

Đi kiện thì phải có đơn

Phải khai gốc ngọn, nguồn cơn cho tường.

Châu chấu ra bàn nhau làm đơn xong rồi vào quỳ đê đơn. Đơn rǎng:

Chúng tôi Châu chấu

Lời khai xin ngỏ:

Chúng tôi làm tổ,

Ở trên cây chuối

Cha truyền, con nối

Đã ba, bốn đời,

Trước thì nhờ cây cối nhà Trời

Sau thì nhờ công ân nhà Chủ,

Ăn đâu, ở đó

Chẳng dám làm gì đến Voi

Mà Voi nỡ hại chúng tôi:

Hủy hoại gia thất

Tơi bời, tất bật

Bây giờ biết ở về đâu?

Hoặc khi gió thổi, mưa sầu

Hoặc khi trời trưa, buỗi tối?

Chúng tôi ở bụi,

Hay ở vào bờ?

Con cái bơ vơ,

Như Gà mất mẹ

Voi làm là thế

Dân tình thậm oan

Phục khuất minh quân,

Đèn trời soi xét.

Sư tử chấp đơn rồi, cho trát đi đòi Voi đến.

*

Voi đến nhưng Voi vẫn cậy thế to, không chịu khuất thân, đường đường
tiến lại trước mặt Sư tử.

Sư tử hét to, cất tiếng tra hỏi.

Voi trước không chịu đáp, sau vừa đủng đỉnh đưa cái vòi, vừa thủng thỉnh nói rằng:

- Trời sinh Voi, thì Trời sinh cỏ. Ta biết nơi nào là nơi có tổ Châu chấu mà ta tránh, ta tha? Ai biết cho ta, thì cũng là được. Ai không biết cho ta, thì phó mặc cho Trời.

Sư tử nghe nói giận lăm, nộ khí xung thiên, gầm thét lên rằng:

- À à! Quân hồn! Mi cậy mi to xác. Mi dám khinh nhờn cả ta. Để ta cho mi biết sức ta và nanh vuốt của ta như thế nào...

Nói xong, Sư tử nhảy lên cắn Voi, cào Voi, rồi sai quân lính ra chặt lấy đôi ngà.

Voi đau, chạy bán mạng và tự đó sợ oai Sư tử lăm, lại sợ luôn cả Châu chấu cậy thế Sư tử nữa.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Lý Trưởng Khuê

Xưa có một người lý trưởng làm việc đã hơn mươi năm. Người ông, da thì đen, miệng thì nhọn, cái tính thì khắt khe mà lại già hàm, thường trong làng, trong xóm, ai có điều gì khốn nạn là ông liền lên kêu quan hộ, coi việc của người hơn việc của mình.

Phải một năm Trời làm đại hạn, cây cỏ khô héo, hoa quả chết sạch, đến mùa sưu thuế, dân gian khốn khổ, không biết làm thế nào để lo cho đủ tiền. Người lý trưởng thấy tình cảnh dân như vậy, lấy làm thương xót, mới làm một lá đơn lên kêu quan hộ dân.

Đơn rằng:

- Trời làm đại hạn rã rời

Việc dân thì nặng, quan thời thương cho,

Ngoài đồng cỗi lúa mất mùa

Về nhà bông đỗ đã khô đi rồi

Dân thì kẻ ngược người xuôi

Kẻ tán, người lạc, ai người làm chi

Trời làm tai nạn còn gì

Xin quan nghĩ lại, bớt đi ít nhiều.

Quan xem đơn xong, vỗ bàn mắng răng:

- Ta chưa hề thấy thằng lý trưởng nào xác láo như thằng này. Con mắt thì tráo trưng, cái chân thì chân chì, da thì đen sì, miệng thì nhọn hoắt, việc thì khe khắt, đã không chịu làm, lại được cái già hàm, dám lên đây kêu ca những gì! Lính đâu nọc nó ra đét cho nó ba chục.

Người lý trưởng nói:

- Quan đánh, tôi xin chịu. Tôi nỏ hãi chi. Bốn phận tôi làm lý trưởng, tôi phải hết lòng kêu giúp cho dân. Quan không soi xét, nghĩ đến tình dân, thì tôi đây cũng chẳng tiếc chi, tôi liều mạng tôi cho rồi...

Nói đoạn, người lý trưởng cắn lưỡi tự vẫn.

Ông quan phải bồi mạng cho nó, lại phải cấp tiền tống táng cho nó.

Sau trên mộ người lý trưởng tự nhiên có một cây gì đó mọc lên rất cao, và có một con khướu thường ngày cứ chót vót đậu trên cây mà hót.

Thiên hạ cho con khướu ấy là tiên thân người lý trưởng hiện ra, và khi nào người ta thấy nó hót, thì người ta bảo nhau ca một câu răng:

Cây cao gió đánh lá bay,

Thương thân con khướu kêu ngày, kêu đêm.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Rùa Đội Bia

Xưa có bà Bụt nuôi được một con Rùa khôn ngoan lấy làm quý báu lắm. Mỗi khi Bụt tụng kinh thì Rùa ra đội bàn kinh ở trước mặt rất là chắc chắn cẩn thận.

Phải một lần, lúc đang đội bàn kinh, Rùa thấy có con Rắn bò qua gần đấy, ngoài đầu ra nhìn thế nào bàn kinh rơi đổ cả xuống đất.

Bụt lấy làm giận lắm, mắng rằng:

- Mày không muốn đội kinh nữa thì thôi. Tự giờ tao cho mày ra vườn đội bia vậy.

Thành tự đó Rùa phải đội đá, đội đồng, khổn khổ cái thân và người ta mới có câu rằng:

Thương thay thân phận con Rùa

Lên đèn đội Hạc, xuống chùa đội Bia.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Con Rắn Và Người Nuôi Rắn

Xưa có người nuôi một con Rắn, từ lúc nó còn nhỏ cho đến lúc lớn. Ngày ngày, người ấy thường đi kiểm các giống như Nhái, Ngóe, Gà con, v.v. cho Rắn ăn.

Phải một hôm, người ấy không kiểm được cái gì. Rắn lấy làm giận, bảo rắn:

- Không có gì cho tôi ăn, thì tôi cắn chết.

Người kia tức bảo:

- Ừ muốn cắn chết thì cắn. Nhưng phải đi hỏi một vài nơi xem có nên cắn, thì tao cũng cho cắn không muộn.

Con Rắn băng lòng đi với người.

Trước tiên, hai bên đi đến hỏi con Hạc thì Hạc bảo rắn:

- Nhờ ai nuôi mà cho mà lớn mà nay mà lại muốn cắn người ta? Còn đạo nghĩa gì nữa không!

Sau hai bên đi đến hỏi con Rùa, thì con Rùa bảo người kia rằng:

- Nuôi nó mà chẳng cho nó ăn, thì nó cắn chết cũng không oan.

Sau cùng, đi hỏi con Quạ thì con Quạ tức giận con Rắn, chẳng thèm nói gì, liền đến mổ luôn mấy cái, con Rắn chết tươi.

Rắn chết, đem đầu đuôi việc mình lên kiện với Phật.

Phật xử rằng:

- Hạc nói có nghĩa, thì cho đứng trên cao; Rùa nói vô lý, thì cho bò ở dưới thấp. Còn con Rắn đã nhờ người, lại bội ơn người, thì Quạ được phép tha xác nó lên đầu ngọn tre cao để bêu gương cho thiên hạ biết.

Bởi vậy mà bây giờ Hạc được ngất ngưởng đứng trên hương án cao, Rùa phải ép mình chết dưới bia đá. Còn Quạ thì được chót vót đậu trên đầu cây phướn, dưới buông tấm vải trắng tượng con Rắn trước bị Quạ nó tha.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cừ
www.dtv-ebook.com

Con Cò Trắng

Đời xưa, lúc Trời mới sinh ra các giống chim, giống nào cũng toàn một sắc trắng cả.

Nhưng sau chặng may, có một giống gọi là Tối mắt hay lén giết kẻ đồng loại nhiều lắm.

Chim chóc bèn bảo nhau làm đơn lên Trời kiện.

Trời liền sai Thiên lôi xuống để bắt Tối mắt lên trị tội.

Nhưng lúc Thiên lôi xuống, thấy bao nhiêu chim cũng một màu trắng như nhau, nên cứ bắt mãi mà không biết thế nào cho trúng.

Các loài chim lên tâu với Trời rằng:

- Thiên lôi xuống, cứ đuổi bắt anh em chúng tôi, làm cho ai nấy chạy hết hơi hết sức, tán loạn cả hạ giới, cái vạ này lại quá khổ hơn cái vạ Tối mắt.

Trời truyền:

- Tao cho Thiên lôi xuống cốt để bắt Tối mắt lên trị tội, mà sao hắn lại dám làm những sự nhiễu dân bậy bạ như thế!

Rồi Trời sai bà La sát xuống đòi Thiên lôi về.

Thiên lôi về, bị quở oan, mới quỳ tâu rằng:

- Bao nhiêu chim dưới hạ giới cùng một màu lông cả. Tôi không biết con Tối mắt ở đâu mà tìm. Tôi phải đi lùng khắp nơi, thì các loài chim sợ chạy tán loạn, chớ tôi có hề làm gì gọi là những nhiễu chúng đâu?

Trời nghe nói bảo:

- Thế à?... Thế thì Người xuống hạ giới đòi Long thần, Thổ địa đến, rồi bắt lấy các sắc mà điểm cho mỗi giống một khác để làm dấu.

*

Thiên lôi vâng vâng dạ dạ lui xuống dương gian, làm y theo lệnh truyền. Long thần, Thổ địa bèn cho đòi các giống chim, điểm cho mỗi giống một sắc, hay đôi ba sắc để phân biệt giống nọ với giống kia. Bao nhiêu giống chim đều tề tựu lại nhận sắc cả.

Duy chỉ có chú Cò mãi sau cùng mới đến

Thiên lôi mắng rằng:

- Sao bây giờ mày mới đến?

Cò thưa rằng:

- Con ngủ quên đi mất.

Thiên lôi lại mắng:

- Ngủ gì mà ngủ thế? Mày chỉ nói láo!

Cò thưa:

- Con mắc đêm phải đi giữ đó.

Long thần, Thổ địa quát lên hỏi:

- Đó mày ở đâu mà giữ? Mày chỉ bịa đặt nói không. Đét cho trăm roi.

Biết không nói dối quanh được, Cò mới thú thật rằng:

- Đêm qua quả con có đi ăn trộm vài con Tép của người.

Thiên lôi giận lầm, quở:

- À, quân láo, chỉ tài nghẽ đi ăn trộm! Thảo nào xưa nay ta vẫn nghe thấy người ta tương truyền rằng: "Lò dò như cò lặn tép". Nhưng nay mày biết tội đã thú thì tao cũng tha cho. Song vì mày có cái tính trộm cắp ấy, tao chỉ đánh cho mày một cái dấu ở mỏ, còn tao cứ để nguyên sắc trắng như thế để lúc mày đi ăn trộm, người ta trông tỏ tường mà bắt mày.

Hội đồng điểm sắc các giống chim xong đâu về đấy. Thiên lôi lại lên Trời mà vẫn chịu không kiềm ra con Tối mắt.

Và bởi câu chuyện này mà từ đó, cò là giống chim lông có sắc trắng hơn cả.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Chó Ba Cẳng

Đời xưa, lúc Chó mới sinh ra, Chó chỉ có ba chân và không đi đâu được cả. Nên mới có câu:

Chó ba cẳng, Chó chẳng hay đi.

Nhưng đời xưa, Chó không hay đi, thì Chó lại biết nói.

Một hôm, Chó mới ngồi, Chó khóc.

Ông Bụt đi qua, hỏi rằng:

- Khóc gì?

Chó răng:

- Cha mẹ tôi sinh ra tôi chỉ có ba cẳng, tôi chẳng đi đâu được cả. Cực cho tôi lăm!

Ông Bụt bảo:

- Để bây giờ tao thêm cho mày một chân. Nhưng tao dặn trước, mày phải giữ lấy cái chân ấy cho sạch sẽ.

Rồi ông Bụt cho Chó một chân nữa. Thành từ đó Chó mới có bốn cẳng. Và lúc nào Chó đái, Chó cũng ghêch một chân lên, sợ để ô uế vào cái chân

quý của Bụt cho.

*

Vì sự tích kể trên, mà sau mới có một câu chuyện như thế này:

Ở ngôi chùa kia có một nhà sư, một hôm, làm thịt Chó ăn.

Làng họp định bắt vạ.

Sư cãi răng:

- Chó vốn có ba chân tạp, một chân chay. Tôi chỉ ăn cái chân chay của Bụt cho nó thôi, thì làng bắt bẻ tôi sao được!

Làng phải chịu.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Cốc Và Cá

Con Cốc thường hay lặn xuống nước, để bắt Cá.

Cá chết nhiều, giận lăm, bảo nhau xuống kiện dưới vua Thủy tề.

Lời kiện rằng:

- Chúng tôi vốn ở dưới nước, không can gì đến anh Cốc, mà anh ấy cứ nhè thấy chúng tôi là mò bắt mà ăn thịt. Xin nhà vua soi xét cho minh, kẻo oan ức chúng tôi lăm.

Vua Thủy tề cho đòi Cốc xuống, hỏi rằng:

- Sao mày dám ăn hết Cá của tao đi? Cá nó làm gì mày?

Cốc thưa rằng:

- Bẩm Đại vương, Cá nó nói oan cho tôi đấy, tôi có ăn thịt nó bao giờ. Tôi đây vốn là loài chim, tôi bắt Cá thế nào được. Nếu Đại vương không tin, tôi xin bay cho Đại vương coi thử.

Nói xong Cốc liền bay lượn luôn mấy vòng.

Thủy tề thấy vậy mắng Cá rằng:

- Chúng mày thật láo, dám đỗ oan cho nó. Thực tình nó là loài chim thì nó

lặn dưới nước sao được.

Cốc nghe nói, bay luôn. Cá hụp đầu lùi xuống, đành không sao tránh khỏi
được miệng Cốc.

Thật "Không ai khôn ngoan được như Cốc".

Câu này đã thành câu tục ngữ.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Hai Vợ Chồng Con Chiền Chiện Và Ông Sư

Xưa có hai vợ chồng con Chiền chiện làm tổ ở bên tai một ông sư. Được ít lâu, Chiền chiện cái đẻ ra một Chiền chiện con.

Một hôm, Chiền chiện cái bay đi kiếm ăn, chẳng may gặp buỗi trời mưa, nên đi suốt ngày mà không kiếm được miếng gì cả. Lúc trở về, qua hồ sen, Chiền chiện cái ngỡ trong hoa sen có miếng ăn, bay vào, thì bấy giờ trời đã tối, cái hoa sen cùp lại, Chiền chiện không sao ra được, phải nương náu ở trong hoa.

Đêm hôm ấy, Chiền Chiện đực ở tổ có một mình, bị con Cào cào nó vào nó ấp con. Rồi Cào cào, chân dài, vô ý thế nào đè gãy mất chân Chiên Chiện con. Sáng ra, hoa sen nở, Chiền chiện cái mới bay về.

Chiền chiện đực vừa giận, vừa ghen, quát tháo mắng ầm lên răng:

- Con kia! Đêm qua mày đi ăn nằm với ai mà mày không về, để ở nhà Cào cào nó vô nó làm gãy mất chân con!...

Chiền chiện cái nghe nói, vội chạy ra cửa tổ, om sòm chửi Cào cào răng:

- Mày làm thế nào cho chân con bà lành lại thì làm! Nếu mày để cho chồng bà đánh mắng bà thì mày không yên được với bà!...

Cào cào bay lại đậu bên cãi răng:

- Mày nấu cơm không lành, canh không ngọt cho chồng mày, thì nó đánh mày, chứ việc gì đến tao!

Rồi hai con cùng hăng lên, cãi nhau, đánh nhau tán loạn, làm cho ông sư đinh tai, nhức óc, không sao chịu được, tức mình bỏ cái tổ Chiền chiện ở trên tai xuống mà phá đi.

Rồi thành vì thế mà ông sư tu không đắc đạo, không thành được Phật.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Cá Chép Hóa Rồng

Khi Trời Đất mới sinh ra, thì chính Trời phải làm ra mưa gió cho dân sự làm ăn.

Sau vì khó nhọc quá, Trời không làm lấy mưa gió nữa, Trời sai Rồng lấy nước phun xuống làm ra mưa.

Nhưng vì số Rồng lên Trời ít, không đủ làm mưa cho điều hòa khắp mọi nơi, Trời mới đặt ra một kỳ thi kén các vật lên làm Rồng gọi là "Thi Rồng". Khi chiếu Trời ban xuống dưới Thủy phủ thì vua Thủy tề loan báo cho cả các giông dưới nước ganh đua mà đi thi.

Trời cắt một viên Ngự sử ra treo gương mà sát hạch.

Hạch có ba kỳ, mỗi kỳ vượt qua một đợt sóng, vật nào đủ sức, đủ tài vượt được cả ba đợt, thì mới lấy đỗ vào cho hóa Rồng.

Trong một tháng trời, bao nhiêu loài thủy tộc đến thi đều bị loại cǎ, vì không con nào vượt trót được cả ba đợt sóng.

Sau khi có con cá Rô nhảy qua được một đợt, thì bị rơi ngay, nên chỉ có một điểm.

Có con Tôm nhảy qua được hai đợt, ruột, gan, vây vẩy, râu, đuôi, đã gần hóa Rồng, thì đến đợt thứ ba, đuối sức ngã bổ xuống mà lưng cong khoằm lại

và cứt lộn lén đâu.

Hai con cùng phải trở lại yên nghiệp ở đồng điền như trước.

Đến lượt con cá Chép vào thi, thì gió thổi ào ào mây kéo ầm Trời, Chép vượt luôn một hồi qua ba đợt sóng, vào lọt cửa Vũ môn.

Cá Chép đồ, vây, đuôi, râu, sừng tự nhiên mọc đủ, thật là hình dung lọn vẻ dạng bộ oai linh, thật là cơ huyền bí mật, phận đẹp duyên may.

Cá Chép hóa Rồng phun nước làm cho gió táp, mưa sa, đường đăng hóa rõ nêc rực rỡ.

Cá hóa Rồng! Còn chi hơn nữa!

Bởi vậy, người ta thường có câu ví với người con gái, đi lấy chồng răng:

Gái ngoan lấy được chồng khôn,

Cầm như cá vượt Vũ môn hóa Rồng.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Con Rắn Và Con Hổ

Một hôm, con Hổ đang đi kiếm ăn, gặp một con Rắn Hổ mang ở giữa đường. Hổ tưởng nuốt tươi ngay được Rắn, mới giơ chân chực vồ đập lên mình Rắn. Nhưng Rắn nào có chịu, Rắn nhẹ mình quấn luôn vào chân Hổ, rồi thò mõm cắn Hổ.

Hổ sợ cuồng cuồng nhảy mãi lên mới gỡ được Rắn, rồi cắm đầu chạy một mạch. Thế là Hổ thua Rắn.

Bởi chuyện này người ta mới làm câu hát giễu Hổ răng:

Miệng Hùm, gan Sứa ai ơi!

Mình tuy răng lớn, sợ người cỏn con.

Nghĩ ra mới biết răng khôn,

Con Rắn nho nhỏ mà gan hơn Hùm.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Tắc Kè Và Nòng Nọc

Con Tắc kè và con Nòng nọc hai con cùng bập bẹt không biết luân thường đạo lý là gì cả. Bởi vậy Trời mới phạt bắt hai con cùng mọc đuôi dài ra.

Nhưng Nòng nọc đã phải cái nghiệp to bụng lại thêm cái tội mọc đuôi, không sao coi được, kêu nài van lơn mãi với Trời, Trời mới cho khi nào có mưa, thì được cắt đuôi đi rồi lên đường mà ngõi.

Một hôm Tắc kè qua chơi thấy Nòng nọc không đuôi mới hỏi rằng:

- Ô kìa! Anh làm thế nào mà đứt được cái đuôi đi thế?

Nòng nọc lừa Tắc kè rằng:

- Anh không biết, số là hôm nọ tôi thấy một người đến bắt tôi. Tôi hỏi: "Ông bắt tôi làm gì?", người ấy nói rằng: "Tao bắt mày về cho ngồi bên ngạch nhà để mày đớp ruồi, đớp muỗi cho tao". Tôi nói: "Nếu thật thế, thì ông để tôi cắn đuôi tôi". Người kia thấy máu chảy lênh láng, có lòng thương tôi, lên kêu với Trời, cầu Trời làm cho cái đuôi tôi tự nhiên rụng đứt đi.

Tắc kè nghe Nòng nọc nói, ngỡ thật. Rồi thành tự đó hễ nó thấy người đến bắt, là nó quay đầu cắn ngay đuôi, để mong người thương mà cầu Trời cho đuôi nó đứt cũng như đuôi Nòng nọc.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Con Nhện Báo Tin

Xưa có một con Nhện chǎng mãi mất bao nhiêu công phu, thời giờ mới thành được một cái mạng. Chǎng may lại bị ông chủ nhà cầm cái chổi quơ đi, quơ lại một thoảng là cái mạng tan tành không còn tí gì nữa.

Nhện lấy làm oan ức, đến kêu với Thổ công.

Thổ công bảo rằng:

- Mày ở nhà người ta, đã không làm được ích gì lại còn làm bẩn thêm mắt người ta, thì người ta phá hoại mạng mày đi là phải. Nếu mày không bằng lòng, thì đi tìm nơi khác mà chǎng mạng.

Nhện kêu:

- Nhưng tôi biết làm gì để có ích cho người ta bây giờ?

Thổ công bảo:

- Mày không có tài nghệ gì cả. Hay bây giờ tao giao cho mày cái việc báo tin lành, tin dữ cho chủ nhà nó biết trước vậy.

Nhện bằng lòng.

Thành tự bấy giờ, người ta mới coi con Nhện như một người sứ giả đem tin đến báo cho biết trước. Hễ bao giờ người ta thấy Nhện sa trước mặt là tất

có việc lạ. Lúc thấy nó xuỗng, người ta thường chép miệng rằng:

Lành xuỗng, dữ lên.

Nếu thấy nó buông sợi sa xuỗng, là rồi có việc lành, nếu thấy nó ríu sợi đù lên, là rồi có việc dữ.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Con Nhện Và Con Ruồi

Một con Nhện vừa mới chǎng xong cái mạng. Có một con Ruồi sa ngay vào. Nhện mau mau đến rình để bắt Ruồi.

Bao nhiêu Ruồi khác kéo nhau đến trước Thổ công để kiện Nhện.

Thổ công đòi Nhện đến.

Ruồi thưa rằng:

- Anh Nhện thật không nghề nghiệp gì, chỉ chǎng lưới để đánh lừa mong hại người. Ruồi chúng con vốn là giống không làm hại và ăn uống không có mấy tí, chỉ đậu qua miệng bát, miệng bình thô. Ruồi mà vô ý sa vào lưới, Nhện đã chǎng cứu thì chớ, lại còn bỗ vây lăm le chực nuốt Ruồi. Thật là oan ức. Xin người thấu tình soi xét cho.

Nhện cãi lại rằng:

- Trời sinh loài vật mỗi loài có một cái tài, được một điều khôn. Trời cho chúng tôi được cái tài, cái khôn chǎng mạng, chǎng lưới, chớ không kiêm điều hành hạ ai bao giờ. Chỉ có các anh rong chơi, khờ dại, vùng vẫy nhăng nhít là sa mắc vào lưới mà thôi. Các anh đã không tự gỡ cho ra, thì chết cũng đáng, còn phàn nàn chi nữa.

Nghe Nhện nói có lý, Thổ công không bắt tội Nhện.

Nhưng phán rằng:

- Tao truyền cho loài chúng bay chỉ những con nho nhỏ mới được làm như thế, còn những con to hơn thì phải làm nghề khác mà kiếm ăn.

Nhện cúi lạy lui ra. Ruồi cũng lùi thui về.

Rồi bời theo linh Thổ công mà tự bấy giờ những loài nhện nhỏ mới được chǎng mạng để bắt Ruồi, Nhặng mà thôi. Còn loài Nhện lớn thì phải đi tìm mồi khác mà ăn.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Voi, Cọp Thi Tài

Thuở xưa, loài vật nào cũng biết nói như loài Người và thường hay tụ tập thành hội gọi là: "Thiên cầm bách thú hội".

Một buổi, thiên cầm bách thú họp hội đồng đồng đủ, loài chim thời bấy Phượng hoàng lên làm chúa, loài thú thời bấy Kỳ lân lên làm vua, mọi loài đều thỏa thuận cả.

Nhưng sau phải con Voi, con Cọp không chịu và cùng đòi làm vua, làm chúa. Rồi thành hai con tranh nhau, cãi nhau, không loài nào can nổi. Voi thì khoe vòi to, Cọp thì cậy Cọp mạnh. Không nhường nhịn nhau hai con bèn giao ước với nhau rằng:

- Đôi ta ra chõ cây to, ai gầm một tiếng mà lá cây rụng xuống, thì anh ấy được ăn thịt anh kia.

Khi Voi ra hét trước, thì thấy lá không nhúc nhích, đến lượt Cọp gầm, thì thấy lá cây rụng xuống ầm ầm.

Thế là Voi thua, Voi phải để Cọp ăn thịt.

Nhưng Voi khất với Cọp rằng:

- Anh hãy khoan cho tôi vài bữa, tôi về thăm qua nhà, rồi xin đem mình đến gốc cây nộp anh.

Cọp băng lòng cho khất.

Voi về nhà lo lăm, không biết nghĩ thế nào cho khỏi chết.

Chợt có con Thỏ đến chơi, thấy Voi đang thở dài, mới hỏi rằng:

- Anh làm sao thế?

Voi nói:

- Hôm nọ tôi có thi tài với Cọp, bên nào thua, thì bên ấy nằm xuống cho bên kia ăn thịt. Tôi thua, phải khất vài buổi về nhà. Mai đã đến ngày Cọp ăn thịt đây, còn gì là đói tôi nữa!

Thỏ nói:

- Anh sợ Cọp lăm sao? Để mai tôi cứu anh.

Sớm mai thỏ đến rủ Voi, bảo Voi rằng:

- Anh đến gốc cây cứ nằm chổng bốn vó lên đấy, rồi mặc tôi.

Rồi Thỏ rình thấy Cọp gần đến, Thỏ cứ nhảy nhót trên mình Voi, vừa nhảy, vừa nói rằng:

- Một Voi, ta ăn hết, hai Voi, ta ăn hết, ba Voi, bốn Voi, ta ăn cũng hết...

Cọp nghe nói thấy làm lạ, nghĩ bụng: "Nó đã vật con Voi ra đó rồi, nó lại còn đòi ăn mấy Voi nữa! Nếu mình lại, nó sợ gì mà không ăn thịt mình luôn thế".

Nghĩ rồi sợ. Sợ rồi Cọp cong đuôi chạy.

*

Khi đã chạy hết ba cái rừng, Cọp chợt gặp một con Khỉ, nó hỏi rằng:

- Có việc gì đấy? Ai đuổi anh mà anh chạy bán mạng đi như thế?

Cọp vừa thở, vừa nói:

- Khốn mất mạng ạ. Anh có mau mau chạy, không chết với con Thỏ bây giờ. Tôi hôm nay đáng lẽ được một bữa thịt Voi, ai ngờ đến nơi đã thấy Thỏ nó vật Voi ra ăn trước, rồi lại nói ba Voi, bốn Voi nó ăn cúng hết. Tôi sợ nó ăn cả tôi, nên tôi mới phải chạy như thế này.

Khỉ cười, chế Cọp rằng:

- Anh rõ thật miệng Hùm gan Sứa. Tâm vóc sức lực như anh mà sợ đến con Thỏ! Sao anh không biết xấu hổ? Anh có muốn ăn sáu Voi, thì anh đi với tôi...

Cọp thấy Khỉ nói bạo, muốn đi theo, nhưng vẫn sợ, phải bảo Khỉ ngồi ôm chặt bên mình để đi cho chắc dạ.

Thỏ trông thấy Khỉ với Cọp từ đàng xa, đã lên tiếng nói to rằng:

- Tam hèo, tam hèo, nhăn nhăn, nhở nhở cái gì? Cha mà xưa còn nợ tao ba Cọp, bây giờ mới đem có một lại nộp tao ăn sao đủ?

Cọp nghĩ bụng: "Ra mình mắc lừa cái con đêng sơn này, nó đem mình đến trả nợ cho cha nó đây".

Nghĩ rồi sợ, sợ rồi căm đầu cúi cổ chạy, không biết nể gốc cây hay bụi gai gì nữa. Cọp chạy, Khỉ không dám buông ra, cứ ôm chặt ở trên lưng. Thế nào đến lúc Cọp ngoảnh lại thời trông thấy Khỉ đã chết nhẹ răng trên lưng mình từ bao giờ.

Thành tự bấy giờ Cọp sợ Thỏ quá, đi đâu cứ cúi mặt xuống, thỉnh thoảng

mới dám ngóc đầu lên nhìn ngang nhìn ngửa.

Lại vì nó có sức mạnh biết bao mà sa cơ thua trí con Thỏ, nên người ta
mới đặt tên là con "Hổ" nghĩa là xấu hổ vậy

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Châu Chấu Đá Voi

Xưa có một năm, đang giữa lúc cỏ tươi, lúa chín, có một con Voi đêu trên rừng lạc xuống, sừng sững đứng giữa cánh đồng mà quật tai mà giơ ngà, mà uốn vòi, mà vẫy đuôi mãi không đi.

Thành bao nhiêu những loài cầm thú khác từ con Trâu, con Bò cho đến các giống Chim chóc, con nào cũng sợ oai Voi, cứ phải ẩn núp các nơi, không dám ra đồng tự do ăn cỏ, ăn thóc như trước nữa.

Lúc bấy giờ có một con Châu chấu nhảy nhót dưới đám cỏ, chỉ sợ chân Voi giẫm phải, mới hội họp cả bao nhiêu Châu chấu lại mà bàn rằng:

- Anh Voi bấy giờ anh ấy chướng quá! Nếu anh ấy cứ đứng đây mãi, thì bao nhiêu loài Trâu, Bò, Hươu, Nai, Chim chóc đến không có miếng mà ăn. Mà cả bọn ta nữa, tính mệnh rồi cũng đến nguy với cái anh bốn cẳng to bằng bốn cái cột nhà ấy... Như ta đây, mình nhỏ sức yếu thật. Nếu ta lấy sức một chọi một với anh ấy, thì tất ta thua. Nhưng nếu bấy giờ tất cả bao nhiêu anh em cùng ùa vào một lúc, lấy càng ta chém, lấy chân ta đá, thì thử liệu xem anh ấy có còn đứng vững được nữa chăng?

Đàn Châu chấu nghe nói cho là có lý, rồi rủ nhau cùng xông cǎ vào một lượt nào đâm, nào đá, nào chém, nào bồ, con bên tai, con bên má, con ở dưới đuôi, con ở đầu Voi. Đang lúc bất ngờ, Voi ta hoảng lên sợ quá, vội bỏ chạy thẳng một mạch lên rừng, không dám nghênh ngang đứng đấy nữa.

Châu chấu, Trâu, Bò, Hươu, Nai, Chim chóc mới lại được xuống đồng,
được thong thả mà ăn cỏ ăn lúa.

Thế là Châu chấu bé như thế mà Châu chấu đánh nỗi Voi, vì Châu chấu
nhiều. Và bởi chuyện này mới thành câu tục ngữ rằng:

Châu chấu đá Voi.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Thỏ Và Lão Mtao Bụng To

Hồi đó có một lão Mtao, khi chưa giàu có thì siêng năng, chịu khó. Hàng ngày lão cũng đi nương rẫy, hoặc vào rừng săn thú, xuống khe bắt Cá... Tới khi trong nhà lão nhiều của, lão không mó tới rìu rựa nữa, cơm ăn, nước uống bưng tới tận mồm. Vì vậy thân hình lão cứ ục ịch mãi ra, bụng to phồng như cái nồi bung, nồi bảy. Chỉ cái đầu lão là không lớn đều so với thân người, nên trông lão hệt như một củ khoai lang. Lão và vợ con lão ăn uống phè phỡn. Nhưng đối với người ở, lão bắt làm mà chẳng cho ăn. Lão luôn sợ rằng cho người ở ăn sẽ khó khăn khiến họ.

Dần dần, lão thấy trong người khó chịu, cơm không muốn ăn, rượu không muốn uống. Lão bắt đầu lo buồn.

Một bữa, lão ì ạch xuống suối, vừa đi vừa phàn nán:

- Cơm ăn nước uống sao nó cứ dừng ở cổ. Ta đến gầy ốm mất thôi. Thần linh nào trừng phạt ta đây?

Chợt có một chú Thỏ từ trong bụi cây chạy ra, chặn đường lão, hỏi:

- Bác Mtao và lầm bẩm gì vậy?

- Tôi đâu có nói gì.

- Bác giấu tôi, tôi đã rõ bác nói gì rồi. - Thỏ cười và nói tiếp:

- Cái bụng bác to quá, đi lại khó khăn lắm nhỉ?
- Không phải chuyện cái bụng ta khó đi lại mà là chuyện cơm ăn, nước uống không vào, thân mình mệt mỏi.

Thỏ vờ ngáp một cái rõ dài. Mtao hỏi:

- Chú Thỏ chắc là bói giỏi, nên mới biết tôi phàn nàn điều vừa nãy.

Thỏ lại ngáp dài lần thứ hai, rồi nói;

- Xưa thì tôi bói giỏi lắm, chẳng biết đạo này thế nào.

Mtao mời Thỏ về nhà. Thỏ bảo lấy gạo và sáp ong ra để bói cho lão một quẻ.

Thỏ đốt sáp ong, tay cầm nắm gạo. Mắt Thỏ nhìn ngược, nhìn xuôi, nhìn phải nhìn trái, miệng lầm bẩm. Lát sau Thỏ nói:

- Không có chuyện lớn chuyện nhỏ gì đâu bác Mtao ạ. Cách đây mấy hôm bọn người ở cửa bác làm rẫy ở bờ suối. Họ đói bụng đi đào củ ăn, chẳng dè phạm vào nơi các thần linh thường đạo chơi. Vì vậy thần linh giận bác đó.

Mtao sợ quá.

- Vậy bây giờ làm thế nào, Thỏ giúp tôi với!
- Chuyện này khó lăm bác ơi! Sức tôi như vây sao giúp nổi cho bác được.

Mtao khẩn khoản mãi, Thỏ bắt lão phải tự tay giết một con lợn, cột nấm ché rượu để Thỏ cúng Giàng. Cúng xong, Thỏ nói:

- Tôi đã cầu xin thần linh giúp bác, nhưng thần còn giận lắm. Bác muốn ăn ngon, ngủ yên, khỏi bệnh tật thì bác phải làm đúng lời thần linh dạy.

Mtao lạy van rồi rít, xin hứa sẽ làm đúng ý muôn của thần linh.

Thỏ nói:

- Thần linh bảo bác phải tự tay đi đắp một cái gò mối mà người ở của bác đã phá khi phát rẫy. Từ nay trở đi, cứ sáng ra, chưa ai đi làm, bác đã phải ra nương ra rẫy. Thần linh sẽ băng vào bàn tay, bàn chân của bác mà xét tội bác. Bác phải làm cho đến khi thấy cơm ăn uống đều vào người, tuy có mệt nhưng không ốm đau thì đó là lúc thần linh tha tội cho bác.

Mtao theo lời. Sáng sáng lão dậy sớm lắm, cùng đi với lão chỉ có một chú Thỏ.

Đất cứng, bỗn cuốc xuống, cuốc bật lên, nhưng Mtao phải cố. Lão làm đến trưa, vợ đem cơm ra. Lão chén một bữa ngon lành. Lão lại tiếp tục làm cho đến chiều... Buổi tối lão lại ăn hết một nồi cơm, uống hết một nửa ché rượu... Đêm đó, lão ngủ ngon. Hôm sau, hôm sau nữa, ngày nào lão Mtao bụng to cũng chăm chỉ ra rẫy làm việc. Ngày nào lão cũng thấy ăn uống ngon miệng. Lão muốn đến ơn Thỏ đã giúp mình, nhưng Thỏ bảo:

- Tôi không phải là kẻ thích của cải. Còn bác từ nay trở đi chớ làm điều gì để thần linh ghét bỏ hay phật ý. Bác cũng không được để người ở của bác phải ăn ít làm nhiều, bởi đói quá, họ sẽ thèm ăn và sẽ làm những điều bậy bạ nhỡ phạm phải các thần linh như vừa rồi thì sẽ chết, thần linh không tha tội cho bác nữa đâu.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cừ
www.dtv-ebook.com

Thỏ Đánh Lừa Cá Sấu

Thỏ ra chơi ở bờ sông, thấy bên kia sông cỏ non quá, thèm ăn quá mà không qua được. Chợt thấy Cá Sấu nổi lên, Thỏ bèn nghĩ một kế, Thỏ giả vờ chắp tay sau lưng đi lững thững ở bờ sông, nói mỉm mình:

- Ta có đứa con gái xinh quá chưa biết gả cho ai. Giờ ta có việc gấp phải qua sông, nếu có anh nào chở ta qua được, ta sẽ gả con gái cho.

Cá Sấu nghe thấy, cười híp cả mắt lại, bơi vào bờ mời Thỏ:

- Khó gì, ông cứ ngồi lên lưng tôi, tôi đưa ông qua.

Thỏ ngồi lên lưng Cá Sấu. Sang đến bờ bên kia, Cá Sấu hỏi:

- Con gái ông đâu? Đưa tôi về xem mặt đi!

Thỏ đóng tai cười:

- Con gái tôi cũng có hai cái tai dài như tôi đây này, nhưng xa lăm, không đi tới đâu. Thôi chào ông, tôi đi đây.

Nói rồi Thỏ chạy luôn. Cá Sấu tức quá đuổi theo. Nhưng Cá Sấu lên bờ thì bò rất chậm, Sấu điên tiết, héo tướng lên:

- Mày coi chừng, còn đến đây tao nuốt sống.

Thỏ sợ, không dám nghĩ đến chuyện quay về nữa. Từ đó, loài Thỏ không bao giờ dám đến gần bờ sông vì sợ Cá Sấu ăn thịt.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Thỏ Và Y Rít

Đến một khu rừng, Thỏ gặp một em bé chăn Trâu đang ngồi khóc. Thỏ động lòng thương, bước lại gần, hỏi:

- Em tên là gì? Sao lại ngồi đây mà khóc?
- Em tên là Y Rít, Trâu của em là Trâu cái, mới đẻ được con Nghé. Vậy mà có một lão Cọp đến đòi con Nghé, lão ấy nói: Nghé là do Trâu đực của lão đẻ ra. Lão bắt mất Nghé của em rồi.

Thỏ dỗ em bé:

- Thôi, đừng khóc nữa, để ta đi đòi Nghé về cho.

Lần đến hang Cọp, Thỏ vồn vã:

- Kìa, bác Cọp! Sao lâu nay bác đi đâu mà không thấy. Vắng bác cả rừng ai cũng nhớ bác đấy.

Cọp thích lăm, cười hà hả:

- À, chú Thỏ, chú đến chơi có việc gì thế?
- Ngày mai em làm giỗ mẹ, định lại mời bác đến uống vài chén rượu!
- Ồ, rượu thì tốt quá! Được, mai thế nào tôi cũng đến.

Sáng mai, Cọp mò đến, thấy Thỏ vẫn ngủ khì, Cọp tức mình lay dậy:

- Thế nào, giỗ chạp gì mà mời khách đến lại ngủ khì thế?

Thỏ làm bộ mệt mỏi, dụi mắt đáp:

- Chả nói giấu gì bác, em vất vả suốt đêm cực khổ quá.

- Chuyện gì mà vất vả suốt đêm?

- Ấy, bõ em giờ dạ, đẻ được con em gái.

Cọp trợn mắt:

- Mày nói gì thế? Đàn ông sao lại đẻ?

Thỏ mừng quýnh ngồi nhồm dậy:

- Đó, đó. Bác nói đàn ông không đẻ, tại sao bác nhận con Nghé là do Trâu đực của bác đẻ ra? Thôi, bác phải trả lại con Nghé cho thằng Y Rít.

Cọp cứng lưỡi đành phải trả lại Nghé cho Y Rít. Thấy Thỏ vui tính và nhanh trí, Cọp kết bạn với Thỏ rồi mời Thỏ về nhà mình ở. Nhưng vì tính thích lang thang nên Thỏ từ giã Cọp ra đi.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Thỏ, Y Rít Và Các Con Vật

Thỏ đem Nghé về, Y Rít mừng quá, gọi Thỏ bằng anh và than thở với Thỏ:

- Nhà em nghèo quá mà chỉ có hai bà cháu. Bà Pôm em già mà ốm yếu lăm, chẳng làm được gì cả. Anh có cách gì giúp em được không?

Thỏ nhìn quanh thấy có cái ao liền bảo Y Rít:

- Được rồi, em về lấy một cái chăn ra đây, ta sẽ giúp cho có thịt ăn.

Y Rít về lấy chăn ra, Thỏ bảo Y Rít ngồi lên thân cây gỗ mục nổi ở giữa ao, trùm chăn lên, và dặn:

- Cứ ngồi yên đấy. Có ai nói gì, làm gì cũng mặc. Chờ khi nào ta gọi "Trời ơi Y Rít" thì em cựa quậy thật mạnh, tự khắc có thịt ăn.

Sáng hôm sau, con Mang ra uống nước, thấy lù lù một cục giữa ao, nó sợ quá, kêu ầm lên:

- Giàng ơi, con gì lạ quá, tôi chưa thấy bao giờ?

Mang chạy về, gặp con gì cũng kể cái điều nó vừa trông thấy. Một lúc, Hươu, Nai, Khỉ, Gấu, Voi, Hổ... kéo nhau đến bờ ao đứng nhìn, nhưng không con nào hiểu vật kia là gì.

Rùa tới chậm, lại thấp, nên cũng chẳng nhìn được gì, nó bèn làm phách, nói lớn:

- Các chú mà ngốc lăm, con gì ở dưới nước mà cũng không biết. Để ta nhìn xem con gì, ta quát một tiếng nó sẽ phải chạy liền. Anh nào công ta lên thủ.

Mang giơ lưng cho Rùa trèo lên. Rùa vẫn chưa thấy, nhưng tiện ngồi trên lưng Mang, bèn nhấm thử một nǎm lông và nuốt vào bụng. Heo rừng lại giơ lưng cho Rùa leo lên. Rùa vẫn giả vờ chưa thấy, lại nhấm thêm ít lông Heo rồi xuống. Nai lại đỡ Rùa lên. Rồi đến Hổ, Beo, Trâu, Gấu, Voi... đến để Rùa leo lên lưng. Rùa nhấm đến lông Voi thì chán rồi nên làm bộ khoác lác:

- A, rõ rồi, con này thì có lạ gì đâu, để ta xuống lôi cổ nó lên cho mà xem. Voi đưa ta xuống mau.

Rùa định bụng đến đất sẽ lui xuống nước là yên chuyện. Mọi giống vật đang chăm chú nhìn, bỗng Thỏ trong bụi thét to: "Trời ơi!" Y Rít ngồi trong chǎn, ra sức cựa quậy và thét lớn. Các con vật sợ quá xô nhau chạy, con nọ xéo lên con kia chết một đống. Thỏ ung dung bảo Y Rít đi nhặt về mà ăn thịt.

Trong lúc hỗn độn, Voi nhảy vào bụi mây. Rùa đang há miệng khoác lác, bị gai mây móc vào mép. Voi chạy đi, Rùa treo lơ lửng trên ngọn cây.

Mấy ngày liền, Rùa bị treo như thế, không làm sao xuống được. Cọp khát nước, trở lại bờ ao uống nước. Nhìn thấy bóng Rùa soi dưới nước, Cọp định chụp lấy ăn thịt để trả thù. Nhưng Cọp chụp mãi không được, trong khi nhìn lại vẫn thấy Rùa dưới nước. Rùa ở trên cao thấy vậy, nói bâng quơ:

- Anh chàng nào ngốc quá, Trời sắp sụp rồi, người ta đang lo bứt mây mà buộc nhà không được, lại lo đi chụp người ta để chơi!

Cọp giật mình, nhìn lên thấy Rùa, sợ quá, hỏi:

- Anh nói có thật không?
- Sao không thật! Không lo buộc nhà cho chặt, sắp gió bão đến nơi, không có chỗ núp lại chết mất xác.

Thế là Cọp đâm cuống.

- Cho tôi bứt mây với! Bày cho tôi làm nhà với!
- Được, nhưng anh ngốc lăm, chẳng biết sợi mây nào là sợi tốt đâu. Đừng lấy sợi đó, bứt ngay sợi tôi đang nắm đây này.

Cọp vội vàng nắm dây mây kéo xuống. Rùa rót ngay xuống đất, nhưng hại thay, lại sa vào bẫy Heo, không lên được. Rùa nói gióng lên:

- May quá, ở đây thật yên trí, chẳng lo trời sập nữa. Kìa kìa, mây kéo tới, ngó đã góm chưa?

Cọp sợ quá la rầm lên:

- Giàng ơi, cho tôi xuống với, kéo chết mất!

Rùa làm cao:

- Dễ chưa! Hố này chật lăm, chỉ ở được một người thôi. Anh đi kiếm hố khác vậy.

Cọp cứ nhảy bùa xuống. Rùa giao hẹn:

- Anh làm bùa thế, có chết không ai thương. Giờ đã xuống đây phải nghe tôi. Hố này chật lăm, không giữ sạch sẽ, không ở được. Giờ ta giao hẹn: anh nào đái ỉa ở đây thì bị quăng lên mặt hố, chết mặc xác. Chịu không?

Cọp chịu. Nhưng chỉ một lát sau, Rùa đái ngay ra hố. Cọp tức mình nắm

Rùa quăng lên. Thế là Rùa thoát thân. Rùa ngoái cổ xuống bảo Cọp:

- Thôi bác chịu khó nằm đó, để tôi đi báo người đến khiêng bác về nhé.

Cọp điên tiết lồng lộn, nhảy lên khỏi hố, chụp ngay lấy Rùa bảo:

- Thằng ranh này, đánh lừa tao mãi. Để tao ăn thịt mà cho mà biết tội lừa dối là tội thế nào.

Rùa phì cười:

- Bộ mà như thế mà đòi ăn thịt tao! Thủ nhảy thi xem ai hơn đã nào?

- Chân mà ngǎn chưa bằng một cái móng của tao mà đòi thi nhảy thế nào được?

- Đừng vội khoe, cứ nhảy thử xem.

Trước mặt là cái hố rộng mà hai chàng vừa mới thoát lên xong. Cọp nhún chân sấp nhảy. Rùa cắn ngay vào đuôi. Cọp nhảy mạnh, quật đuôi quăng Rùa sang bên kia hố trước. Thế là Cọp lại thua Rùa.

Tới một cái rẫy, thấy có một cây cao, Cọp leo lên đó. Rùa đuối tới nơi, không leo lên được, nói:

- Mày không chịu xuống, tao chặt đổ cây.

Rồi Rùa đi nhặt những mảnh gỗ người đi rừng mới chặt đem về xếp thành một đống sau gốc cây to. Đoạn, Rùa gỗ vào gốc cây, cứ mỗi cái gỗ lại đếm một tiếng và chìa ra cho Hổ xem một mẫu gỗ. Dần dần, các mẫu gỗ chất cao thành đống, Rùa bảo:

- Đó, cây nghiêng sắp đổ rồi. Mày chết tới nơi rồi.

Cọp nhìn lên trời thấy mây bay, tưởng cây sắp đổ thật, sợ quá, rớt ngay xuống đất. Rùa xốc tới định cắn. Cọp vùng chạy được. Tới nhà một người thợ rèn, Cọp van lạy:

- Ông ơi! Ông làm ơn cứu tôi với. Con Rùa hung tợn lắm, nó đuổi theo đòi giết tôi đây này!

Bác thợ rèn cười:

- Để ta trị cho, sợ gì con Rùa ranh đó!

Cọp vẫn sợ run lên. Bác thợ liền trói Cọp vào sau cái bệ. Lát sau, Rùa tới, bác thợ bắt ngay lấy, kê làm ghế ngồi. Rùa tức lắm song chịu phép. Lát sau, Rùa lại nảy ra một kế, bèn lấy giọng ngọt ngào, khen bác thợ rèn:

- Ông thợ rèn này làm giỏi quá! Ông lật ngược tôi lên để tôi xem ông làm cho rõ hơn, tôi còn học nghề của ông nữa chứ.

Bác thợ thích chí, lật Rùa lên. Thìa lúc bác thợ mải làm, Rùa thò đầu cắn ngay vào chỗ hiểm. Bác thợ chết ngất, ngã lăn ra. Cọp đang núp sau bệ thổi lửa, thấy vậy sợ quá, cựa đứt tung dây mà chạy.

Chạy khỏi nhà bác thợ rèn, Cọp gặp Chim Chào mào. Chào mào hỏi:

- Bác Cọp có chuyện gì mà chạy gớm thế?

- Con Rùa muốn ăn thịt tôi.

Chào mào bật cười:

- Sợ gì con Rùa ranh đó, hắn lê suốt năm không được một đoạn đường, bác sợ gì... Để hắn tới đây, tôi trị hắn cho. Bác ngồi đây nghỉ đã.

Cọp nghe lời ngồi xuống nghỉ. Chào mào than thở với Cọp:

- Đời bác, bác sợ gì nhất?
- Tôi sợ nhất loại bẫy có gài giáo nhọn, nhìn thấy mà tránh không kịp.

Trong rừng, ai cũng ghét Cọp vì tính tình hung hãn. Chào mào cũng vậy, nên khi nghe Cọp nói thế, gã bèn bày cho Cọp lối tránh loại bẫy gài giáo nhọn:

- Khó gì mà không tránh được. Hễ thấy giáo gài cao thì rướn lên, gài thấp thì nǎm xuống mà tránh là xong hết.

Cọp nghe xong, nhẩm kỹ lời dặn để cứ thế mà làm theo. Nghe được, người liền sửa lại cách gài bẫy, thế là chẳng lần nào Cọp tránh khỏi.

Cọp lại tìm Chào mào mà hỏi:

- Đời anh, anh sợ gì nhất?
- Tôi sợ nhựa, nhựa làm cứng cả chân, vỗ cánh hết sức cũng không tài nào rút chân ra được.

Cọp thật thà, bày cho Chào mào:

- Khó gì, cứ đái vào là hết dính.

Vì thế cho đến nay, mỗi lần Chào mào bị nhựa dính nó cứ đái vào chân là có thể rút chân bay đi được.

Hai bên chuyện trò hồi lâu thì Rùa tới, Chào mào xông ra đánh nhau với Rùa. Rùa bị mổ đau quá liền thụt hết đầu và chân tay vào mai, chim mổ vào đuôi, Rùa phải thò đầu ra, chim mổ vào đầu, Rùa phải thò chân ra. Chẳng làm thế nào thoát khỏi chim mổ cả, cuối cùng đau quá Rùa lăn ra chết.

Cọp được Chào mào cứu thoát, mừng quá, cảm ơn Chào mào rồi rít, rồi

chia tay ra đi.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Thỏ Và Hai Người Lái Trâu

Thỏ nghỉ chân dưới một cây xoài. Nhìn thấy遠方 xa có hai người lái Trâu đang đánh hai con Trâu tới, ý chừng mới đi mua ở đâu về. Thỏ bèn nghĩ cách lừa lấy Trâu chơi. Thỏ bèn trèo lên cây, bẻ lá làm một cái ống như ống chim rồi đem một con dê con và ống trứng gà đặt vào đó.

Lát sau, lái trâu tới, thấy có cây to, dừng lại nghỉ. Thỏ ở đâu nhảy đến lân la hỏi chuyện:

- Ông đi nhiều nơi chắc biết nhiều chuyện lắm nhỉ?

Lái Trâu phồng mũi:

- Còn phải nói, chuyện gì mà tôi không biết!

- Vậy tôi đố ông biết, ở trên cây xoài kia có cái ống gì đấy?

- Ố Diều, ống Quạ chứ còn ống gì?

- Không phải, ở vùng tôi đây, ống như thế chắc là ống Dê đấy!

- Nói bậy, Dê nào làm tổ trên cây?

- Thật, ở vùng tôi như vậy đó. Thế tôi lại đố ông biết Dê đẻ ra con hay đẻ ra trứng?

- Chim mới đẻ trứng chứ, anh này nói lạ nhỉ!
- Nếu Dê làm tổ và đẻ trứng thật thì ông mất gì?

Lái Trâu hăng máu thách:

- Tôi mất anh hai con Trâu. Nhưng nếu anh sai thì tôi thịt anh đó. Được không?
- Vâng, đồng ý thế nhé! Ngoéo tay nào!

Lái Trâu trèo lên cây quả thấy trong ổ có con Dê con nằm giữa ổ trứng.
Thỏ bèn đánh hai Trâu đi.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Thỏ, Trâu Và Heo Rừng

Tới một bờ suối, Thỏ thả cho Trâu ăn cỏ. Ngồi mát, Thỏ nghĩ cách cho hai Trâu húc nhau xem cho vui. Thỏ đến bên Trâu Trắng nói nhỏ:

- Nay, Trâu Đen đang mài sừng để húc anh đó.

Đến gần Trâu Đen, Thỏ lại nói:

- Coi chừng Trâu Trắng ghen ăn muỗn húc chết anh đó.

Hai trâu đâm ghét nhau, gầm ghè rình nhau và cuối cùng chúng xông vào húc nhau chí tử.

Thỏ ngồi xem thích quá, không để ý mối đất dùn lên lúc nào không biết. Tới lúc hai con Trâu đánh lộn kịch liệt quá, Thỏ muốn chạy ra xem thì đã bị dính cứng xuống đất không đứng dậy được nữa. Trâu húc nhau hăng quá, lòi ruột chết cả hai. Thỏ đang lúc bí, không biết làm cách gì đứng lên được, lại thấy Heo rừng lò dò đi kiếm ăn qua đó. Thỏ làm bộ nắm tay kéo dưới đất lên một vật gì đó, vừa kéo vừa nói:

- Chà, đây có củ mài to quá mà không làm sao lấy lên được.

Heo rừng tưởng bở, vội vàng chạy lại:

- Đâu, đâu? Để tôi lấy lên cho!

- Đây này, ngay dưới chân tôi đây này. Anh cứ ủi mạnh phía sau đít tôi. Tôi nắm lấy rẽ, tôi sẽ kéo lên ngay được thôi.

Heo rùng ra sức ủi một chập, bật Thỏ lên. Thỏ co giò chạy mất.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Con Thỏ, Con Chó Và Con Mèo

Xưa kia con Thỏ nó ở trên rừng, không ai bắt được.

Mãi sau, mới có một ông đem Chó lên rừng săn bắt được nó về, bỏ vào lồng nuôi.

Có một hôm, ông kia đi chơi vắng, con Thỏ sổ lồng nhảy trốn mất.

Lúc về nhà, ông hỏi ai bắt con Thỏ đi đâu, thì không ai hay cả.

Không biết làm thế nào, ông mới gọi con Chó đến mắng răng:

- Giữ nhà giữ cửa,

Chẳng lẽ ai vào.

Mày ăn Thỏ tao,

Rồi tao đánh chết!

Con Chó thưa răng:

- Tôi không có biết,

Tôi cũng không ăn,

Dễ mà hay ăn,

Có anh Mèo nọ.

Để tôi bắt nó,

Hỏi nó cho ra.

Nói rồi, con Chó đi tìm con Mèo, bảo rằng:

- Con Thỏ trong nhà,

Mày có bắt không?

Mau trả cho ông,

Không tao cắn chết.

Mèo nỏ mồm cãi:

- Tôi nào có bắt,

Anh đừng nói không!

Thỏ ở trong lồng,

Bắt làm sao được?

Loài nó răng sắc,

Nó cắn nó ra.

Nó đã trốn xa

Không lôi lại được!...

Đây có anh chuột,

Nó cũng quen nhau

Nó trốn ở đâu

Thì chuột chắc biết

Để tôi bắt chuột,

Tôi hỏi cho anh,

Anh vào bồ lúa,

Anh xua chuột ra,

Chuột nó ra đây,

Tôi bắt, tôi tra.

Chó nghe Mèo nói, vội theo ngay lời, chạy thăng vào bồ thóc xua lùa cho chuột ra. Mèo đứng rình sẵn ngoài, vừa thấy chuột ló đầu, liền chụp ngay lấy ăn ngấu, ăn nghiến, chẳng cần hỏi đến Thỏ với Thỏ gì nữa. Chó đứng trơ mắt, chẳng làm gì được Mèo, chỉ còn lo cho ông chủ ấy nhè mìn ông ấy mắng, vì con Thỏ vẫn mất không tìm đâu cho thấy.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Con Cua Và Con Cáy

Cua với Cáy vốn cùng một họ, một loài với nhau, nên đời xưa ăn ở với nhau rất tử tế, không khác gì anh em ruột thịt một nhà. Hai con đi đâu cũng có nhau, bao giờ cũng cùng nhau kiểm ăn ở những nơi bờ sông, bãi bến.

Nhưng được ít lâu, Cua thấy Cua to, Cua khỏe, Cáy bé, Cáy nhát, Cua cứ mỗi ngày một đe nẹt, một lần át Cáy dần dần, có bao nhiêu của ngon, vật lạ, Cua tranh giành vơ vét giữ cả một mình, không để cho Cáy còn được mảy may gì nữa.

Cáy lấy làm khổ thân, tức giận, nhưng không làm gì nổi Cua. Sau phải tìm lên tận Trời mà đầu đơn kiện Cua rằng:

Chúng con phận nhỏ, sức hèn,

Bấy nay sông bến Cua liền chiếm đi

Cho nên mới phải tâu quỳ:

Đèn trời soi sáng xin thì biết cho.

Trời bèn cho đòn Cua lên mắng thậm tệ:

Mày sao cậy thế hung hăng,

Tranh phần lấy cả không hăng chia nhau?

Để cho nó phải kêu tao!...

Rồi Trời xử răng:

Chúng mà ngược ngô phải vào chốn sâu,

Còn trên bãi bến giao cho

Cáy kia cứ việc soi mò mà ăn.

Cua kia còn thói lăng nhăng,

Thì sai sét đánh ắt răng chẳng tha.

Thành tự bấy giờ "Của Cua, Cua máy, của Cáy, Cáy đào", không con nào
xâm phạm của con nào nữa.

Lại thành tự bấy giờ Cua hay sợ sấm sét, hễ nghe thấy sấm sét thì càng rụt
lại. Bởi vậy mà khi ai bị Cua cắn, người ta thường bảo răng: "Đợi khi có sấm
thì nó phải nhả".

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Tu Hú Và Chim Sẻ

Xưa có một con chim Sẻ đến làm tổ trong một cái lỗ hổng đòn tay nhà kia.
Sau nó đẻ được hai con chim Sẻ con.

Chim Sẻ con khi đủ lông, đủ cánh, một hôm bay đi chơi, gặp một con Tu hú đậu trên ngọn cây tre cứ kêu "Cô ố! Cô ố!" nghe cấp lầm.

Chim Sẻ đến hỏi rằng:

- Tại sao mà anh kêu cô anh gấp thế?

Tu hú nói:

- Tôi vốn vụng dại, không làm được nhà ở. Tôi phải đi ở nhờ nhà của người, bây giờ bị người đuổi không biết ở vào đâu, cho nên tôi phải kêu cô tôi.

Chim Sẻ bảo Tu hú:

- Đã sinh ra đời, phải lập lối thân. Sống cái nhà già cái mồ. Anh phải kiếm lối một nơi nương thân chứ... Hay bây giờ anh hãy vào ở tạm nhà tôi vậy.

Tu hú hỏi:

- Nhà ở đâu?

Chim Sẻ nói:

- Nhà tôi thì chật hẹp, nhưng thật là nhà của tự cha mẹ làm ra, không phải nhờ lụy ai cả.

Tu hú băng lòng đi theo chim Sẻ. Nhưng lúc đến nơi thì tổ chim Sẻ nhỏ quá, Tu hú không làm thế nào mà chui lọt vào.

Tu hú tức cho mình, rồi lại phàn nàn cho chim Sẻ rằng:

- Anh tuy có nhà ở riêng thật, nhưng tôi sợ cũng không được yên chắc cho lắm. Anh làm nhà vào khe cái đòn tay này của người ta, ngộ nhỡ có lửa bén đến, cháy thành vụn lây, thì bấy giờ cả nhà anh liệu làm thế nào...?

Chim Sẻ mẹ nghe tiếng, ở trong đòn tay chui ra mắng Tu hú rằng:

- Này quân không có tổ! Quân đi đẻ nhờ kia! Chớ có nói gở mà tao chặt mỏ đi bây giờ. Tao ở yên nhà tao đây đã tự bao giờ, can chi đến mày mà bây giờ mày dám đến nhà nói láo. Bước ngay đi, hay lại định có cái trứng nào hở ra là cuỗm đấy...

Tu hú nghe mắng, không nói được ra sao, cất cánh bay luôn, đành phận không có tổ ở, phải ra đậu trên cây gạo vậy.

Nhưng chẳng may ít lâu nhà kia phát hỏa thật, mà mẹ con chim Sẻ không tránh kịp, cùng chết cháy cả.

Thế mà thói nào vẫn tật ấy.

Chim Sẻ thì đậu đầu hè.

Đã cười Tu hú lại chê Chào mào.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Mèo Mắc Lừa Chuột

Xưa có con Mèo già, một hôm bắt được một con Chuột nhắt, sắp ăn thịt.

Chuột nhắt khôn ngoan, van van lạy lạy khấn Mèo răng:

- Buổi mai nhà tôi có giỗ, tôi phải đi chợ xa, mua tôm, mua tép về để làm giỗ. Ngài sinh phúc tha cho tôi. Rồi mai, xin mời ngài lại xơi cỗ.

Mèo nghe thấy nói, lấy làm thích lăm, bèn hỏi Chuột răng:

- Nhà mày cúng giỗ ở đâu?

Chuột nói:

- Bẩm, nhà chúng tôi cúng giỗ ở trên ngọn cây cau ngoài vườn. Mai thế nào cũng xin mời ngài chiêu cỗ lên chơi uống rượu cho vui.

Cái tính tham ăn, chưa chi nghĩ đến tôm tép đã thèm rò ráo. Mèo vui lòng thả ngay chuột ra.

Chuột cút thẳng một mạch.

Sáng mai, Mèo dậy thật sớm, sắm sửa chỉnh tề để đi ăn giỗ.

Nhưng lúc ra vườn trèo lên ngọn cau thì chẳng thấy họ hàng nhà Chuột đâu, cũng chẳng thấy cỗ bàn tôm tép gì cả.

Mèo đứng Mèo kêu, Mèo gọi, Mèo gào khản cả giọng, hết cả hơi mà
chẳng thấy tăm tích gì sốt. Bấy giờ Mèo già biết là mắc mưu chú Chuột nhắt.

Bởi câu chuyện này mà sau mới thành câu hát, trẻ thường hát giễu Mèo
răng:

Con Mèo mà trèo cây cau,

Hỏi thăm chú Chuột đi đâu vắng nhà?

Chú Chuột đi chợ đàng xa,

Mua tôm, mua tép giỗ cha con Mèo.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Diều VỚI CẮT VÀ QUẠ

Một con Diều và một con Cắt kết bạn với nhau, rủ nhau đi kiếm ăn. Lúc đầu hai con kiếm được nhiều mồi lăm, vì Diều thì mắt sắc trông đâu cũng rõ, mà Cắt thì lanh lẹ sà một cái là phỗng được ngay.

Bởi vậy các loài Gà, loài Chim thấy bóng hai con đâu là lánh trước, mà thành hai con sau không bắt được nữa.

Cùng đi với nhau không có lợi, tự bấy giờ hai con mới chia nhau mỗi con đi một đường.

Diều đi một lúc, thấy đám Gà con, sà xuống, bắt ngay được một chú, lấy làm mừng lăm tha về, đợi xem Cắt bắt được con gì nữa, thì rồi cùng ăn chung cho vui.

Ngờ đâu Cắt đi mãi chẳng bắt được gì, phải lộn vè không. Cắt trông thấy Diều đứng chờ, lại có con Gà bên, không nghĩ của anh hay của chủ, liền lén đến cướp quách ngay Gà mà bay. Diều đuổi theo. Hết tình bạn bè, hai con đánh nhau dữ dội. Diều tuy to và bạo, nhưng không lại được với Cắt, dù nhỏ, nhưng nhanh. Diều đành mất Gà để cho Cắt ăn và tự đó không làm bạn với Cắt nữa.

Chỉ có một thân mình buồn quá, Diều mới đi tìm Quạ kết làm bạn để cùng đi kiếm mồi. Lúc đầu, Diều Quạ còn thân nhau anh em bình đẳng. Nhưng sau Diều thấy Quạ nhỏ yếu hơn mình, chỉ bắt được những Gà con hoặc chim Sẻ

mà thôi, Diều mới bắt nạt Quạ, cái gì cũng chiếm lấy cả một mình.

Quạ lấy làm giận lắm. Nhưng một mình không làm gì nổi được Diều, Quạ liền đi rủ cả đàn đến đánh. Diều tuy to, tuy bạo, Quạ dù bé, nhưng nhiều, xúm xít lại đánh Diều một trận nện thân.

Thành tự bấy giờ, Diều vẫn sợ Quạ, cứ phải bay trên cao không dám đậu xuống dưới thấp nữa.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Diều, Quạ Tranh Nhau

Xưa, có Diều và con Quạ một hôm rủ nhau đi kiếm ăn.

Hai con bắt được cái trứng Gà, cứ tranh nhau mãi, chẳng con nào chịu nhường con nào.

Sau không biết ai ăn, ai không, cứ tranh nhau lén kiện tại Phượng Hoàng.

Phượng Hoàng bèn xử rắn:

- Có một cái trứng mà chúng mày tranh nhau như thế là xấu lắm! Từ giờ trở đi, tao giao cho Diều to hơn thì kiếm Gà con, còn Quạ nhỏ hơn thì kiếm trứng Gà mà ăn... Con nào ăn thức nấy, không được ăn lẫn, ăn lộn, tranh nhau nữa mà có đòn.

Bởi chuyện này, mới có câu tục ngữ rắn:

Diều bắt gà, Quạ tha trứng.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Chuyện Bó Đũa

Ngày xưa, một ông già có bốn người con. Một hôm ông để bó đũa và một túi tiền trên bàn rồi gọi các con lại và bảo:

- Trong các con, ai bẻ được bó đũa này thì cha thưởng cho túi tiền.

Bốn người con trai lần lượt bẻ, ai cũng cố hết sức mình mà không sao bẻ gãy được bó đũa.

Ông già liền cởi bó đũa ra, rồi bẻ gãy một cách dễ dàng.

Bốn người con cùng nói:

- Thưa cha, lấy từng chiếc mà bẻ thì có khó gì.

Ông già liền bảo:

- Đúng thế! Như các con đều thấy rằng chia lẻ ra thì yếu, hợp lại thì mạnh. Vậy các con phải biết quấn hợp đùm bọc lẫn nhau thì mới có sức mạnh.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Ếch Ngồi Đáy Giếng

Có một con Ếch ngồi lâu năm trong đáy giếng nọ. Chung quanh nó chỉ có vài con Nhái, Cua, Ốc bé nhỏ. Hàng ngày nó cất tiếng kêu ồm ộp làm vang động cả giếng, khiến các con vật kia rất hoảng sợ. Ếch cứ tưởng bầu trời trên đầu chỉ bé bằng cái vung và nó thì oai như một vị chúa tể.

Một năm nọ, trời mưa to làm nước trong giếng dềnh lên tràn bờ, đưa Ếch ra ngoài. Quen thói cũ Ếch nghênh ngang đi lại khắp nơi và cất tiếng kêu ồm ộp. Nó nhâng nháo đưa cặp mắt nhìn lên bầu trời, chả thèm để ý đến xung quanh nên đã bị một con Trâu đi qua giẫm bẹp.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cừ
www.dtv-ebook.com

Hai Con Dê

Có hai con Dê rủ nhau đi tìm cỏ non để ăn, nước mát để uống. Dê trắng đi trước. Đến nửa đường, một con Sói xông ra và quát hỏi:

- Dê kia mà đi đâu?

Dê trắng run rẩy đáp:

- Dạ... dạ... tôi đi ăn cỏ.

- Hãy nói cho ta biết. Trên đầu mà có gì, dưới chân mà có gì và tim mà ra sao, mau!

- Dạ... trên đầu tôi có hai cái sừng, dưới chân tôi có móng. Tim tôi đang run lên vì sợ hãi.

Sói liền vồ lấy Dê trắng nuốt chửng.

Một lát sau, Dê đen đi đến. Sói cũng xông ra quát:

- Dê kia, mà đi đâu?

Dê đen bình tĩnh nói:

- Tao đi tìm những kẻ hay gây sự đây.

- Mày nói tao xem. Trên đầu mày có gì, dưới chân mày có gì và tim mày

ra sao, mau!

- Hãy nghe đây: Trên đầu tao có đôi sừng bằng kim cương rắn chắc, dưới chân tao có đôi móng bằng đồng và tim tao đang bảo rằng: Hãy cắm đôi sừng nhọn cứng vào bụng mà.

Rồi Dê đen dũng cảm xông vào húc chết con Sói độc ác.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Con Chó Chết Đầu

Có một con Chó ở với chủ nhà ở trên bờ sông, cạnh một ngôi chùa. Bên kia sông cũng có một ngôi chùa. Mỗi lần nghe thỉnh chuông ở chùa nào là nó vội tới ngay để kiếm ăn. Một hôm, nghe tiếng chuông bên kia sông, nó lao ngay xuống nước để sang. Ra đến giữa dòng, nó bỗng nghe tiếng chuông ở bờ sông bên này. Chó ta chợt nghĩ:

- Lỡ chùa bên này có món ăn ngon hơn chùa bên kia thì sao?

Nó bơi vòng trở lại. Được một quãng, nó lại nghĩ:

- Ô! Lỡ chùa bên kia có món ăn ngon hơn thì thiệt quá, ta bơi sang bên chùa ấy là hơn.

Thế rồi nó lại bơi đi, bơi lại lưỡng lự không biết đến chùa nào, vì thế nó cứ chơi vơi giữa dòng cho đến khi đuối sức không thể bơi vào bờ, bị chìm dưới sông.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Chôn Vàng

Có một người bán một nửa gia tài của mình, dồn tiền lại mua một nén vàng, đào lỗ chôn ở góc tường. Thỉnh thoảng bác ta lại moi lên ngắm nghía lấy làm thích thú lắm.

Có kẻ rình biết, lén đến đào trộm mất. Người kia bị mất vàng đau xót quá, kêu khóc thảm thiết.

Ông lão hàng xóm sang chơi, biết chuyện đó, liền khuyên:

- Bác đừng khóc nữa, bác hãy đi tìm một hòn đá, đem chôn xuống đây thì cũng như chôn vàng vậy.

Người kia ngạc nhiên hỏi:

- Một nén vàng, quý giá biết chừng nào, còn hòn đá thì có giá trị gì, sao ông lại bảo tôi chôn đá cũng giống như chôn vàng là nghĩa làm sao hả?

Ông lão bấy giờ mới hỏi:

- Bác có vàng mà không biết đem dùng, cứ chôn mãi ở góc tường thì vàng của bác khác gì hòn đá đâu. Vì vậy, nếu bác lấy hòn đá mà chôn xuống thay vàng thì có khác gì chôn vàng.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Người Đi Đường Và Con Chó

Một người đi đường qua đầu làng kia. Có con Chó xông ra đuổi theo sữa. Người ấy quay lại dọa đánh, con Chó chạy lui. Khi người ấy tiếp tục đi, con Chó lại đuổi theo định cắn trộm. Cứ như thế mấy lần, mãi đến khi người ấy đi thật xa mới thôi.

Lát sau, một người khác cũng đi qua quãng đường trên. Con Chó lại xông ra. Bác ta cứ thản nhiên đi. Con Chó chạy theo một quãng ngắn, rồi cụp đuôi quay trở về.

Người chủ quán gần đó thấy thế bèn hỏi bác ta rằng:

- Lúc nãy có một người đi qua đây, con Chó đuổi theo sữa, người ấy quay lại dọa đánh, song càng dọa, nó càng bám riết. Bây giờ bác đi qua, con Chó cũng đuổi theo, nhưng bác không hề quay lại mà nó không dám đuổi. Thế là có làm sao?

Bác ta đáp:

- Việc này rất dễ hiểu. Người trước sợ nó, mới quay lại dọa. Nó biết thế, nên càng đắc chí làm già. Ngược lại, nó thấy tôi đi bình thản không sợ nên nó chùng lại và quay đi. Xem vậy đủ biết con Chó kia chỉ dọa dẫm được những người yếu bóng vía mà thôi. Sự hung hăn đâu có phải là sức mạnh.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Chào Mào Ăn Trộm Đào

Xưa một bà tiên ở trên Trời có một vườn đào đẹp lăm. Chim Chào mào lén vào rả rích ăn hết bao nhiêu quả.

Đến hôm bà Tiên ra vườn chơi, thấy mất nhiều đào, bà cho đòi chim Khách đến hỏi.

Khách thưa rằng:

- Mấy hôm nay, tôi chỉ thấy Chào mào nó vơ vẫn ở đây. Chắc chỉ có nó ăn trộm đào thôi.

Bà Tiên nghe nói giận lăm, đến thưa với Trời.

Trời liền sai Cà cưỡng đi bắt Chào mào lại.

Chào mào kêu với Trời rằng:

- Con Khách nó đặt cho tôi điều gian xảo. Nó nói bâng quơ, không có bằng chứng gì cả. Nó thật đã vu cáo cho tôi. Vu phản tội đồng, xin Trời cho xét lại.

Trời thấy Chào mào nói có lý, mới phán rằng:

- "Dâm tặc tang, đạo tặc tích", nay không ai bắt được nó quả tang ăn trộm đào, thì ta cũng tra ra sao được.

Nói đoạn, Trời tha cho Chào mào về.

Mùa sau, đào chín, Chào mào ăn quen bén mùi, lại lén vào vườn đào ăn trộm quả. Không ngờ bà Tiên đã cho Chèo béo rình đấy từ trước. Nên lúc Chào mào ta đang ngồi ăn đào, miệng ăn, tay lấy như của nhà mình, thì Chèo béo tóm ngay được, nắm đầu lôi đi.

Bà Tiên giận quá, liền sai bắt nó đưa lại cho Trời.

Bận này thì Chào mào cứ cuí đầu gục mỏ xuống không còn dám nô mồm như bận trước nữa.

Trời nổi lôi đình quát mắng ầm ầm:

- Mày thật là một quân đĩ đi làm đĩ lại còn già mồm. Phen này hẵn mày không cãi được nữa. Tao phải trị cho mày biết tay mới được.

Trời điên tiết, đứng phắt dậy đá thốc một cái vào đít, Chào mào ngã lộn xuống hạ giới, màu chảy đỏ lòe loẹt.

Bởi vậy mà từ đó Chào mào vẫn còn cái đít đỏ.

Nên mới có những câu:

Chào mào đỏ đít

Chiêm bao Chào mào đỏ đít (1)

Và bây giờ trẻ con đùa với nhau, có khi cầm hai cẳng dốc đầu xuống đất mà nói rằng:

Chào mào, Chào mào!

Sao đỏ lỗ đít (2)!

(1) Câu này ý nói: Chiêm bao hão huyền, sự là sự thực, chớ không phải mộng mị.

(2) Truyện Chào mào đỏ đít còn có nơi cho là tại xưa hai vợ chồng người thợ rèn bị nhà cháy mà hoá ra. Nên có câu hát rằng:

Ông thợ rèn đậm đe, đậm đét,

Mụ thợ rèn đỏ choét lõ khu.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cừ
www.dtv-ebook.com

Chào Mào Và Cú

Xưa có con Chào mào với con Cú làm bạn với nhau thân thiết lắm.

Hễ Cú đi đâu thì gửi nhà cho Chào mào trông hộ mà Chào mào đi đâu, cũng giao nhà cho Cú giữ hộ.

Hai con giữ nhà giúp lẫn nhau rất cẩn thận không con nào mất gì bao giờ cả.

Phải một khi Chào mào đi vắng lâu nhiều ngày quá, Cú giữ nhà hộ, sinh tính tham lam làm sao, Chào mào để lại bao nhiêu hoa quả, của cải gì là Cú vét thu sạch.

Đến khi Chào mào về đã thấy mất hết đồ ăn thức đựng, lại chẳng thấy Cú đâu, lấy làm giận lắm, muốn đi tìm cho được. Nhưng Cú linh mặt tài, Chào mào lùng lâu cũng không thấy, đành về tổ đứng chửi:

"Cha cú! Cha Cú"

Rồi từ đó Chào mào không chơi với Cú nữa.

Và thành tự đó Chào mào kiêm ăn lâu, hễ thấy Cú mon men lại, là rủ nhau từng đám đến vừa đánh, vừa chửi: "Cha Cú! Cha Cú" (1)để chực đòi lại những của đã mất trộm khi xưa. Cú đành chịu không dám chơi lại.

Và bởi chuyện này, trẻ con có câu thường hát rằng:

Chào mào ơi hỡi Chào mào!
Hẽ thấy con Cú nơi nao đánh liễn,
Cú đành ngồi chịu, Cú nhìn,
Chào mào quấn quýt giữ gìn trước sau.

(1) Tiếng Chào mào kêu nhanh nghe ra như thế.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Con Chanh Chanh Và Con Chả Chả

Xưa có hai người, một người tên là Chanh và một người tên là Chả làm bạn với nhau thật là thân thiết.

Trời làm phải năm đói kém, nhà anh Chanh không có miếng ăn, phải đến vay nhà anh Chả ít tiền ít gạo.

Anh Chả cho tử tế. Sau đến kỳ hạn anh Chả đến đòi, thì anh Chanh không chịu trả, như muốn quyết nợ vậy.

Chả tức mình định đi kiện, liền đến hỏi thầy Vạc:

Chẳng may, lại gặp phải anh háu ăn. Kiện sự chưa ra sao, đã cứ đòi:

- Bạc! Bạc! Bạc!

Chả không chịu đưa tiền, thì nó lại dọa rắn:

- Chạc! Chạc! Chạc! (1)

Chả tức mình, tìm đến thầy Vịt. Nhưng chưa đến cổng đã thấy thầy Vịt đòi:

- Kẹp! Kẹp! Kẹp!

Và lúc vào tới nhà, lại thấy dọa:

- Ấp! Ấp! Ấp! (2)

Chả thấy chuyện làm vậy, đành thôi không dám kiện nữa, rồi lại hòa với Chanh vậy. Nhưng mỗi khi tức giận nhau, Chả lại đòi nợ mà kêu rồng:

- Trả! Trả! Trả! (3)

Thì Chanh lại nói đay lại:

- Chanh! Chanh! Chanh! (4)

(1) Chắc là cái thùng, như dọa lấy thùng trói lại.

(2) Ấp: như dọa ắp lại bắt.

(3) Trả: tức là là giả hay trả là giả nợ, trả nợ.

(4) Có nơi còn cho con Chanh chanh và con Chả chả là hai chị em cẩm cung không lấy được chồng, chết mà hóa ra. Nên bây giờ thường vẫn đứng trên mặt nước vừa lội, vừa múa. Có câu hát rồng: "Chanh chanh! Chả chả, múa cho ả xem".

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cừ
www.dtv-ebook.com

Khướu Dạy Học

Xưa có một con Khướu nổi danh là biết đủ các thứ tiếng.

Khướu mở trường dạy học nói.

Giống chim chóc theo nhau đến học đông lăm. Nhưng kể bậc giỏi hơn cả có ba anh là anh chim Ri, anh Dù dì (1)và anh Ngỗng mà thôi.

Đến kỳ Trời mở khoa thi, bao nhiêu học trò của Khướu đều đua nhau đi cả.

Buổi thi xong về, tiên sinh Khướu hỏi đồ đệ rằng:

- Bài chi? Bài chi?

Dù dì thưa rằng:

- Như hà tư khả vị chi sĩ hĩ. (2)

Khướu lại hỏi:

- Vô sách chi? Vô sách chi? (3)

Ngỗng thưa rằng:

- Dã dã! Vô ấu học! Vô ấu học! (4)

Chim Ri nghe Ngỗng nói, mắng răng:

- Tri chi vi tri chi! Bất tri vi bất tri! (5)

Đã không biết chi nói làm gì?

Khướu khen răng:

- Kỳ cú! Kỳ cú! Kỳ cú! (6)

Ngỗng cãi lại chim Ri:

- A a! Vô tri dã. Ngã bất như dã (7)

Khướu vẫn còn khen Ri:

- Kỳ cú! Kỳ cú!

Đến khi có tin về báo đã yết bảng, Khướu sai Ngỗng đi xem đỗ được mấy tên. Ngỗng đi xem về thưa răng:

- Đỗ cả! Đỗ cả!

Khướu bảo:

- Xem cho "Chu chí! Chu chí!" (8)

Ngỗng thưa:

- Đã! Đã!

Khướu mừng lăm bảo răng:

- Hoan hùy! Hoan hùy! Hoan hùy! (9)

- (1) Dù dì hay còn gọi là Dủ dỉ.
- (2) Như thế nào thì gọi được là kẻ sĩ vậy.
- (3) Vào sách nào?
- (4) Vào sách ấu học.
- (5) Biết đấy thì làm răng biết, không biết đấy thì làm răng không biết.
- (6) Cậu thật lạ, thật hay.
- (7) Không biết vậy, ta không bằng vậy.
- (8) Cũng như chu đáo, đến nơi đến chốn.
- (9) Vui vẻ.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Rùa Dạy Khôn

Xưa có một cái đền Phượng hoàng, bao nhiêu giống chim bay đến đó, đều phải vào chầu cả.

Một hôm, có con Cò trắng đi ăn qua đấy, quên không vào chầu.

Phượng hoàng sai lính đi bắt.

Cò sợ quá, đang nghĩ đi học khôn, để hòng gỡ tội, thì may vừa gặp một con Rùa, mới kể sự tình với Rùa và nhờ Rùa lo giúp.

Rùa bảo cò răng:

- Anh đừng ngại. Buổi nay anh vào mà Phượng hoàng hạch tội, thì anh cứ thưa răng: "Vì tôi khăn trắng, áo trắng, nên tôi sợ phép không dám vào".

Lúc vào chầu Phượng hoàng, Cò cứ theo như lời Rùa mà tâu.

Phượng hoàng quát to hỏi răng:

- Ai dạy khôn mà mày dám nói láo?

Cò sợ quá phải thú thực:

- Bẩm, anh Rùa anh ấy dạy con.

Phượng hoàng tha tội cho Cò rồi gọi Rùa đến mắng răng:

- Rõ cái thằng cỗ rụt, đâu đen như thế kia mà dám học đòi đi làm thầy kiện vặt cho người ta.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Chó Rừng Và Cọp

Xưa có một con Chó rừng (1)và một con Cọp tranh nhau cai quản trong rừng, hai con cùng khoe tài, đua trí, chẳng con nào chịu kém con nào.

(1) Người ta cho rằng Chó rừng là một người thợ săn tính hay tinh nghịch, một hôm đi săn mắc nạn chết ở trong rừng, mà hóa ra.

Cái lệ Chó rừng đi kiếm ăn, thường đi từng đàn mà bao giờ cũng có một con lớn hơn làm đầu đi trước.

Chúng tìm đến những nơi lăm hươu nai, trèo lên trên ngọn cây, đái khắp cả xuống cành cây, lá cây, vô phúc con hươu con nai nào chạy vào đấy mà nước đái chúng rò vào mắt là mù ngay lập tức.

Bấy giờ chúng mới rủ nhau cắn chết, rồi nó chỉ moi lòng moi ruột ra ăn, thịt thì nó bỏ lại, hoặc khi gặp người ta đi rừng, thì chúng có ý mừng rỡ, đưa vào chỗ hươu nai vừa móc hết ruột, để cho người lấy thịt mà ăn, rồi nó bỏ đi nơi khác.

Một hôm, Chó rừng bảo Cọp rằng:

- Mày không sao băng tao! Tao trèo cây được, mày không trèo được. Mày cậy hơn những gì mà dám cai quản rừng này?

Cọp nói:

- Mày mà trèo được cây, thì tao trèo cũng được, tao kém chi mày!

Rồi hai con thách nhau ra trèo một cái cây cao và lăm lá ở giữa rừng.

Chó rừng tranh trèo lên trước. Lên trên nó đái khắp cả cành cây, lá cây, rồi nó xuống bảo Cọp rằng:

- Tao trèo xong rồi đấy. Bây giờ đến lượt mày ra trèo đi. Thật tao xin thề mày mà trèo được trơn tru, tao xin nhường mày cai quản chốn sơn lâm này ngay.

Cọp nghe nói, chẳng thèm đáp lại, ra trèo luôn. Nhưng vừa trèo lên được nửa chừng, nước đái Chó rừng ở trên lá rỏ vào mắt, Cọp lòe ngay lại không trông thấy gì nữa.

Cọp đành phải tụt xuống nói rằng:

- Mắt tao đui rồi! Thôi tôi chịu mày, tao xin nhường mày cai quản chốn sơn lâm này.

Cho nên tự bấy giờ người ta vẫn thường tôn Chó rừng lên là "Chúa sơn lâm" cũng như đã tôn Cọp vậy.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cừ
www.dtv-ebook.com

Con Chó Và Mặt Trăng

Xưa có con Chó, một hôm, nhân lúc nhá nhem tối lén vào hàng thịt, ngoạm trộm được một miếng thịt rồi tha đi.

Nhà hàng biết, đuổi theo.

Chó chạy qua cầu, thấy người đuổi kíp lăm phái nhả miếng thịt bò trả rồi rảo cảng chạy một mạch.

Lúc lộn vè, Chó trông dưới cầu, thấy cái bóng trăng mập mờ trăng trăng dưới nước, ngỡ là miếng thịt còn đấy, vội nhảy xuống để đớp.

Nào ngờ, đã không phải thịt, lại bị dòng nước cuồn cuộn kéo đi. Chó không tài nào mon men vào bờ được nữa. Chó chết.

Vì tích này, mà sau mới có câu hát rằng:

Chó sao tham dạ, mắt mờ

Thịt đâu? Thấy bóng trăng tà mất thân.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Cò Và Bồ Câu

Một hôm, Cò đang bay trên cao, thấy Bồ câu ăn ở dưới đất, Cò liền sà xuống tán chuyện, muốn kết làm vợ chồng.

Cò rắng:

- Làm chi cực lăm hời mình!

Gặp đây, ta tỏ chút tình nên chăng?

Bồ câu đáp lại:

- Anh ơi! Em bảo anh này,

Những phường cò tép em đây xin đừng.

Cò rắng:

- Chi bằng lặn lội ngoài sông,

Chẳng tôm, thì cá, nhịn không bao giờ.

Bồ câu lại đáp:

Ao bèo mát mẻ chưa xong,

Làm chi lặn lội bờ sông nặng mình.

Cò biết tán không xong, phải cất mình bay cho khỏi thẹn.

Bồ câu không thuận theo Cò, sau lại chịu đi làm vợ bé Cà cưỡng và làm dâu Ác là.

Cò thấy vậy, đầu đơn đến trước cửa Phượng hoàng kiện Bồ câu.

Trong đơn Cò cốt buộc rằng Bồ câu lấy Cà cưỡng là người trong một họ lấy lẫn nhau, phạm vào tội loạn luân, và xin đòi lên tra hỏi, kéo để mang tiếng cả giống nhà chim.

Phượng hoàng sai Chàng làng xuống đóng công tất cả Ác là, Bồ câu và Cà cưỡng rồi điệu đến để lấy cung.

Ác là cung rằng:

- Bồ câu là dâu Ác là,

Ác là là cha Cà cưỡng,

Cà cưỡng là dượng Bồ câu.

- Xin người soi xét kěo chúng con oan.

Phượng hoàng cho đem khẩu cung thẩm lại, rồi phán rằng:

- Có lấy dì thì mới gọi bằng dượng, mà dì thì là họ ngoại, Bồ câu không cùng họ với Ác là. Trước kia dì Bồ câu lấy Cà cưỡng, bây giờ chính Bồ câu nó làm vợ bé Cà cưỡng, thế thì về bên họ ngoại là dì cháu cùng lấy một chồng, và đối với họ nội thì là tình chị em. Như thế thật không có gì là loạn luân trong cùng một họ cả.

Phán rồi, Phượng hoàng sai thả cho cả Ác là, Cà cưỡng và Bồ câu.

Bồ câu rúc lén thỏ thẻ thưa răng:

- Tâu đại vương, chỉ tại anh Cò anh ấy không lấy được con, anh ấy thù con, mà sinh ra chuyện này, chuyện nọ. Xin đại vương soi xét.

Phượng hoàng liền sai Ưng, Cắt ra đánh Cò cho chừa cái tính hay vu cáo thưa kiện xăng.

Cò sợ, vụt bay thẳng cánh, không còn dám ngoái cổ lại nhìn Bồ câu.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cừ
www.dtv-ebook.com

Trời Chia Của

Một hôm, Cò đang bay trên cao, thấy Bồ câu ăn ở dưới đất, Cò liền sà xuống tán chuyện, muốn kết làm vợ chồng.

Cò rắng:

- Làm chi cực lăm hời mình!

Gặp đây, ta tỏ chút tình nên chăng?

Bồ câu đáp lại:

- Anh ơi! Em bảo anh này,

Những phường cò tép em đây xin đừng.

Cò rắng:

- Chi bằng lặn lội ngoài sông,

Chẳng tôm, thì cá, nhịn không bao giờ.

Bồ câu lại đáp:

Ao bèo mát mẻ chưa xong,

Làm chi lặn lội bờ sông nặng mình.

Cò biết tán không xong, phải cất mình bay cho khỏi thẹn.

Bồ câu không thuận theo Cò, sau lại chịu đi làm vợ bé Cà cưỡng và làm dâu Ác là.

Cò thấy vậy, đầu đơn đến trước cửa Phượng hoàng kiện Bồ câu.

Trong đơn Cò cốt buộc rằng Bồ câu lấy Cà cưỡng là người trong một họ lấy lẫn nhau, phạm vào tội loạn luân, và xin đòi lên tra hỏi, kéo để mang tiếng cả giống nhà chim.

Phượng hoàng sai Chàng làng xuống đóng công tất cả Ác là, Bồ câu và Cà cưỡng rồi điệu đến để lấy cung.

Ác là cung rằng:

- Bồ câu là dâu Ác là,

Ác là là cha Cà cưỡng,

Cà cưỡng là dượng Bồ câu.

- Xin người soi xét kěo chúng con oan.

Phượng hoàng cho đem khẩu cung thẩm lại, rồi phán rằng:

- Có lấy dì thì mới gọi bằng dượng, mà dì thì là họ ngoại, Bồ câu không cùng họ với Ác là. Trước kia dì Bồ câu lấy Cà cưỡng, bây giờ chính Bồ câu nó làm vợ bé Cà cưỡng, thế thì về bên họ ngoại là dì cháu cùng lấy một chồng, và đối với họ nội thì là tình chị em. Như thế thật không có gì là loạn luân trong cùng một họ cả.

Phán rồi, Phượng hoàng sai thả cho cả Ác là, Cà cưỡng và Bồ câu.

Bồ câu rúc lén thỏ thẻ thưa răng:

- Tâu đại vương, chỉ tại anh Cò anh ấy không lấy được con, anh ấy thù con, mà sinh ra chuyện này, chuyện nọ. Xin đại vương soi xét.

Phượng hoàng liền sai Ưng, Cắt ra đánh Cò cho chừa cái tính hay vu cáo thưa kiện xăng.

Cò sợ, vụt bay thẳng cánh, không còn dám ngoái cổ lại nhìn Bồ câu.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Chim Chìa Vôi

Khi Trời đã sinh ra các giống, một hôm Trời xuống dương gian để xét lại xem mọi giống đã có đủ lông, đủ cánh được vừa ý chưa.

Giống nào giống nấy đều vui lòng cả. Chỉ có con Chìa vôi lấy làm phàn nàn, đến tâu với Trời rằng:

Tôi đây cũng là một loài với các anh chim. Nhưng tôi coi như anh Diệc, anh Giang, thì chân cao, mình lớn, anh Cò, anh Vạc, thì mỏ to, cổ dài, anh Diều, anh Cắt thì móng sắc, sức mạnh, anh Họa mi, anh Vàng anh thì màu đẹp, tiếng hay... So ra chỉ có mình tôi đã chẳng có tài gì, lại cái mình thì quá nhỏ, cái chân thì quá yếu, lúc đi, lúc chạy e như muốn gãy...

Trời bảo:

- Ủ, mà thử đứng dậy tao xem chân cẳng mà ra sao?

Chìa vôi đứng dậy, hai chân yếu ớt như không vững, cứ nhún nhín nhấp nhển trên cành cây.

Trời trông thấy bảo:

- Thân mà nhỏ thật, chân mà yếu thật, nhưng tao coi mà đứng nhấp nhển, nhún nhín thế, tao mới cho là đẹp. Vì có thể thì cái đuôi chìa vôi của mà nó mới ra có vẻ là xứng đáng với tên của mà. Vậy chẳng những mà

không nên phàn nàn mà lại còn nên lấp thê làm vui lòng nữa.

Trời nói xong, rồi đi nơi khác.

Chìa vôi ngắm lại mình, cũng tự nhận rằng mình đẹp là nhờ ở chỗ đôi chân yếu nhún nha nhún nhẩy luôn. Nên tự đó quen cái tính đi, hễ đâu đâu là Chìa vôi cứ nhấp nhển, nhún nhín mãi cho đến ngày nay vẫn còn thế.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cừ
www.dtv-ebook.com

Ốc Lo Cho Cốc

Tiết tháng một, trời lạnh như cắt thịt. Một con Cốc lặn xuống ao mò cá, bắt gặp con Ốc.

Ốc hỏi Cốc rằng:

- Trời lạnh như thế mà anh cũng dám xuống đây tắm à?

Cốc bảo:

- Ta đây thiện cả thủy, thiện cả bộ. Khi ta dẹp cánh lại, thì ta lội được cả sông hồ, khi ta giương cánh ra, thì ta bay được mấy tầng cao trên trời. Ta quản gì nóng, lạnh với mưa nắng. Ta chỉ sợ chúng bay ở dưới nước lâu quá, thì thắt ruột lại.

Ốc nói:

- Nhà tôi ở dưới nước, đã quen đi rồi, tôi không sợ chi cả. Tôi chỉ lo anh xuống đây, rồi không khéo mà nó mọc rêu đầy đầu ầy.

Nói xong Ốc lùi xuống bùn. Con Cốc ngoi lên bờ đứng rồi một chốc giương cánh ra bay.

Vì chuyện này, sau mới có câu ngạn ngữ rằng:

Ốc chẳng lo nổi mình Ốc,

Õc lại lo đâu Cốc mọc rêu.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Cô Mèo, Cháu Cọp

Xưa, Mèo với Cọp vốn là hai cô cháu: Mèo là cô, Cọp là cháu. Mèo và Cọp cùng ở với nhau một khu rừng và có bụng thương yêu nhau lắm.

Nhưng Cọp thì chăm đi lấy mồi, còn Mèo thì lười biếng, ngày đêm thường chỉ cuốn tròn nằm một xó.

Có một bận, Cọp bắt được một con heo lớn đem về dành dụm để ăn dần. Không ngờ, khi Cọp vắng nhà, Mèo cứ đem ra thỉnh tǎi mãi gần hết.

Cọp về, thấy vậy làm giận lắm, không nghĩ tình cô cháu gì nữa, Cọp mới mắng mèo rằng:

- Cô gì mà cô? Cô lô cô lố!

Có miếng thịt nào, bỏ mõm cô hốc!

Rồi hai cô cháu xô xát cãi nhau to.

*

Mèo bị cự, Mèo vẫn căm Cọp. Mà Mèo tuy lười nhưng được cái tinh ranh hơn Cọp.

Một hôm Mèo bảo với Cọp rằng:

- Cô thường nghe thiên hạ khen cháu tài giỏi lắm, mà cô không hay cháu tài giỏi những gì? Hay bây giờ hai cô cháu ta thử vui chơi thi tài với nhau xem. Nhân đàng kia có một cây cau to, cô cháu ta leo lên xem ai mau, ai chậm.

Cọp bùi tai nghe.

Ra tới gốc cây, Mèo mau chân leo lên trước, mà leo thật nhanh.

Cọp leo lên sau, mà leo cũng nhanh không kém gì Mèo mây.

Mèo khen:

- Cháu ta giỏi thật! Thiên hạ đồn không sai. Nhưng bây giờ hai cô cháu ta lại thử thi lại một keo khác: Ta leo lên ngọn cây cau rồi ta lại tự trên ngọn cây cau ta leo xuống dưới gốc cây xem ai nhanh ai chậm.

Ngu dốt nào biết đâu được mưu Mèo, Cọp cũng vui lòng nhận. Mèo liền tranh leo lên cây trước rồi tự trên ngọn cây, Mèo quay đầu leo lộn xuống rất trơn tru nhanh chóng vì mình Mèo nhỏ và nhẹ.

Đến lượt Cọp. Lúc Cọp lên thì không sao nhưng đến lúc leo xuống, cái xác cọp to, cái đầu cọp nặng, vừa mới xoay ngược mạnh, chẳng may vấp phải cái cọc, đập vào mũi, đau chí chết.

Cọp ngồi xuýt xoa, Cọp sờ lên mũi, thì cái sống mũi nó tẹt đi đắng nát. Càng nghĩ, càng giận, Cọp mới rít lên dọa Mèo rằng:

- Cô gì mà cô? Cô rô cô rút!

Cháu bắt được cô, không tha cả cút!

Mèo đang lánh mình một nơi, nghe nói sợ quá, đành phải dứt tình cô cháu, lén bỏ khu rừng lần xuống tìm nơi trú ngụ ở dưới đồng không mông quạnh

vậy. Tuy vậy Mèo vẫn sợ Cọp nó bắt được nó cắn chết nó lại lẩm cả cứt nữa, nên từ đó về sau, hễ Mèo ỉa xong, là Mèo phải giấu cứt cho thật kỹ.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Kiến Mọc Cánh

Xưa loài Kiến, lúc Trời mới sinh ra, nguyên không có cánh cả, sau Kiến thấy Ong có cánh, lấy làm oán hận, một hôm cùng nhau phàn nàn rằng:

Con Ong có nghĩa vua tôi,

Thì ta đây cũng theo đòn sứ quân.

Con Ong nó biết hợp quần,

Thì ta đây cũng muôn phần yêu nhau.

Ta nào có kém Ong đâu!

Chẳng qua con tạo ra chiều riêng tây...

Lời phàn nàn ấy thấu lọt đến Thiên đình, Trời phán rằng:

Con Ong có đức thanh cao,

Ăn hoa, đã có hại nào đến hoa.

Cho nên chắp cánh bay xa,

Tại ai phúc phận, chẳng là riêng ai.

Tuồng chi kiện với củ khoai,

Xem trong thể dạng là loại ti ô.

Mỡ rời, mật rụng nơi mô,

Đua nhau kiểm xác cõng mò đến nơi.

Nó băng cất cách ra khơi,

Hai người chẳng phải tại Trời lăm ru?

Nó mà đã muôn thời cho,

Thử đem thân ấy mà so Ong này,

Bên đức mỏng, bên đức dày,

Có ra mới biết không tày khi chưa.

Phán rồi, Trời liền cho những Kiến già mọc cánh cho bay. Nào ngờ khi mọc cánh, hễ lúc trời mưa Kiến cánh cứ rủ nhau bay ra lại cùng rủ nhau chết sạch.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Cóc Đì Thi

Vua Ngọc Hoàng mở khoa thi.

Các loài cá đua nhau đi thi cả.

Cóc ta cũng hớn hở sắm sửa giấy bút để đi thi.

Quan Chánh chủ khảo thấy mặt Cóc, liền quở rǎng:

- Bụng mày thì to, da mày thì khô, chân mày thì què, mình mày thì ngắn.
Mày có tài sức gì mà cũng tấp tểnh dám vào thi!

Cóc hỏi rǎng:

- Bẩm thế như con Cá voi, chỉ có cái xác lớn, không có tài sức gì, mà sao
cũng được vào thi?

Quan Chánh nói:

- Nó tuy không có tài sức gì, nhưng vì nó có vây.

Cóc lại hỏi:

- Bẩm thế như con Cá dưa có vây đâu mà sao cũng được vào thi?

Quan Chánh nói:

- Nó tuy không có vây, nhưng nó có đuôi.

Cóc nói:

- Bẩm, tôi đây vốn trước cũng có đuôi, nhưng đến nửa chừng nó đứt đi
đấy mà thôi.

Quan Chánh nghe Cóc nói cứng cỏi, giận lẩm, sai quân đánh cho một trận
bẹp đầu, rồi lấy vôi bôi vào mà đuổi về.

Bởi sự tích này, mà sau những người thi, bàn sự đỗ hay không, có hai
câu thơ rằng:

May ra: Rồng gặp hội,

Không nữa: Cóc bôi vôi.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cừ
www.dtv-ebook.com

Cóc Bôi Vôi

Lại còn chuyện Cóc bôi vôi như thế này:

Xưa có một người nhận thấy ở cái hang Cóc ngày nào cũng có bấy nhiêu con ra, không sai con nào.

Một hôm, người ấy tinh nghịch, bắt một con, đánh dấu vôi vào, rồi đem thả một nơi cách xa đến mấy ngày đường.

Nhưng không bao lâu, người ấy thấy Cóc bôi vôi đã lộn về đây rồi.

Thế mới hay Cóc nó thật nhớ hang của nó, không bao giờ bỏ mà đi được.
Và mới thành có câu ca răng:

Đừng có chết mất thì thôi,

Sống rồi như Cóc bôi vôi lại về.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Con Cóc Và Con Chuột

Xưa có một con Cóc làm bạn với một con Chuột thân lăm. Chuột thường vẫn xuống nhà Cóc chơi luôn. Sau Cóc nghe nói vợ Chuột mới nầm bếp, Cóc nghĩ mình là bạn, muốn đến mừng để gọi báo đáp chút tình đi lại. Nhưng Chuột làm tổ ở trên cây cao, Cóc không biết làm sao lên được.

Có một ngày Cóc gặp Chuột đi chợ, Cóc nói với Chuột rằng:

- Tôi nghe bác mới ở cử cháu trai, lấy tình anh em, tôi cũng muốn đến, trước là thăm hai bác, sau là mừng cho cháu. Song tôi không biết làm thế nào mà lên được, đành phải chịu tệ với bác vậy.

Chuột nói:

- Từ ngày sinh được cháu, hôm nay tôi mới đi chợ mua cung long để ăn đầy tháng cháu. Nhân tiện xin mời bác lên tôi chơi để họp mặt làm vui.

Cóc nói:

- Thôi, xin bác cho tôi kiếu, thế tôi không lên được.

Chuột nói:

- Bác có lòng lên chơi với thầy cháu và mừng cho cháu, thì tôi có cách đưa bác lên, dễ lắm.

Cóc bảo:

- Làm thế nào mà lên được?

Chuột nói:

- Tôi có cái đuôi dài, bác ngậm vào cái đuôi ấy, tôi lên được thì bác cũng lên được.

Cóc nghe nói cho là thông, vui lòng ngậm vào đuôi Chuột cho Chuột kéo lên cây.

Đến lúc lên gần tới cửa, Chuột được trong nhà chạy ra vồn vã chào hỏi:

- Chao ơi! Bao lâu nay gặp bác, tôi lấy làm khao khát lắm. Mời bác lên chơi.

Cóc thấy nói, mở miệng để đáp lại, nhưng chưa kịp đáp thì đã rơi bịch xuống đất, xương sống gãy và lưng cong lại.

Thành từ đó Cóc có bệnh đau lưng, hễ khi nào trời trở trời, thì cứ ngồi nghiên răng kêu kèn kẹt.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Ký Cợp Cho Cợp Nó Ăn

Một con Cợp, một con Cáo, hai con, một hôm, bàn định thề thốt với nhau rằng:

- Cợp thì đi kiếm heo, Cáo thì đi bắt gà, được con gì hai bên đồ lộn để ăn chung.

Cợp còn co ro ngồi một xó rừng, thì Cáo ta mượn được hơi Cợp, đã lon ton chạy trước để bắt gà.

Vừa đi được một quãng, Cáo thấy con Diều hâu bắt được con gà đang tha về. Cáo liền bắt cả Diều, cả gà đưa lại cho Cợp.

Diều thấy Cợp, sợ quá nói rằng:

- Xin ông tha sống cho con, rồi con xin bắt gà về cống ông.

Cợp bảo:

- Ủ tao tha, nhưng từ giờ cứ mỗi tháng cả mày cả Cáo phải bắt về nộp đủ bảy gà, không tao cắn chết cả đôi.

Diều gục mõ lui ra, Cáo cũng khom lưng theo gót.

Thành từ đó cả chú Diều nhát gan, cả chú Cáo quỷ quyết, hai chú cứ đi lùng kiếm được con gà nào là phải lo lắng giữ gìn để đem nộp cho đủ số.

Bởi vậy mới nên câu tục ngữ rằng:

"Ky cóp cho cọp nó ăn".

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Thầy Giáo Thỏ

Thầy giáo Thỏ mở trường dạy học. Các con thú cho con đến trường đông lăm. Nhưng thấy con học mãi mà không tấn tới, cha mẹ chúng kéo đến gặp thầy để trách móc. Hổ kêu:

- Thằng Hổ con nhà tôi học mãi mà vẫn không thay đổi được cái thói hung dữ.

Chó sói nói:

- Còn con Sói con nhà tôi thì vẫn tham lam như trước, chả thấy ngoan lên tí nào.

Cáo than phiền:

- Mấy thằng Cáo con của tôi chả biết học được những gì, nhưng cái bệnh dối trá thì vẫn chẳng sửa được.

Khổ thì nhăn nhó:

- Lũ Khỉ con nhà tôi chả bỏ được cái tật hay leo trèo nghịch ngợm, phá phách.

Đợi cả lũ phàn nàn xong, thầy giáo Thỏ chậm rãi nói rằng:

- Bọn trẻ chỉ trở thành ngoan ngoãn khi nào chính các ông, các bà bỏ được

thói xấu ấy ở bản thân mình.

Nghe vậy, cả bọn thẹn thùng kéo nhau ra về.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Thả Mồi Bắt Bóng

Một con Chó lẻn vào quán cơm, đớp trộm được một miếng thịt. Nó định tha đi thật xa rồi mới ăn, vì sợ chủ quán đuổi theo giật lại. Tha mãi đến một cái cầu, nó đã mệt, bèn đi chậm lại. Đến giữa cầu, nhìn xuống sông, thấy giữa dòng cũng có một con Chó đang ngoạm một miếng thịt to hơn, nó dừng lại ngay nghẽn bụng "Miếng thịt to kia ăn mới đủ bụng".

Nghĩ vậy, nó vội thả miếng thịt đang ngoạm ra, và nhảy xuống tranh miếng thịt với con Chó kia.

Nhưng khi đã lao xuống mặt nước, nó không những không thấy miếng thịt và con chó kia, mà còn bị dòng nước chảy xiết cuốn đi. Nó cố gắng mãi mới bơi được vào bờ.

Thì ra con Chó và miếng thịt to kia chính là cái bóng của nó và bóng miếng thịt nó đớp trộm được.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Người Bắt Ngao Và Con Vích

Có con Vích đang phơi nắng trên bãi cát ven biển. Một người bắt ngao đi qua trông thấy, rón rén đến gần tìm cách bắt. Đầu tiên, người ấy quăng dây thòng lọng thịt chặt lấy một chân của con Vích vào phía đất liền, Vích lẩy hết sức cố ngược lại. Người ấy càng cố sức kéo vào, Vích càng cố sức co ra. Cứ như thế mãi, dần dần Vích thắng thế, và sau cùng Vích kéo tuột được cả dây trốn xuống biển.

Người bắt ngao bị thua một keo tức lăm, song cũng nhờ đó mà biết được tính nết của Vích.

Hôm sau Vích lại lên bãi cát phơi nắng. Người bắt ngao biết rình, liền rón rén quăng dây thòng lọng thịt chặt lấy chân Vích. Vích lại thụt đầu vào trong mai. Nhưng khác lần trước, lần này người bắt ngao lẩy hết sức kéo Vích ra biển. Con Vích thì vẫn cứ như lần trước, lẩy hết sức co lại. Người bắt ngao càng làm ra vẻ kéo ngược về phía biển, Vích càng cố co về đất liền. Cứ kéo co một hồi như thế, khi Vích đã vượt qua bãi cát vào sâu trong đất liền, người bắt ngao liền trói nghení Vích lại đem về. Tục ngữ có câu: "Dại như Vích" là thế!.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Đẽo Cày Giữa Đường

Một người thợ ngồi bên vệ đường cặm cụi đẽo cày. Có người đi qua trông thấy, khuyên:

- Anh nên đẽo cày to ra một chút thì dễ cày và mới bán được.

Anh làm theo lời khuyên đó.

Lát sau, một người khác đi qua, chê:

- Ô! Cày gì mà to thế, phải nhỏ hơn mới dễ cầm chứ.

Anh thợ cày lại đẽo cày nhỏ đi. Nhưng, người thứ ba đi qua thấy vậy, liền bảo:

- Không nên đẽo loại cày bé tí này nữa. Böyle giờ người ta cần nhiều loại cày to để dùng voi kéo cơ mà.

Thế là anh thợ lại kiếm những khúc gỗ to đẽo loại cày khổng lồ. Nhưng rồi mọi người đi qua cười cợt và bảo anh ta phải đẽo nhỏ cày lại thì mới bán được. Anh thợ lại làm theo và đẽo nhỏ mãi, cho đến khi cái cày chỉ bằng chiếc đũa và phải ném đi vì chả ai thèm mua. Tục ngữ có câu: "Đẽo cày giữa đường" là thế.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Thầy Bói Xem Voi

Nhân buổi vãn khách, năm ông thầy bói ngồi chuyện gẫu với nhau. Thầy nào cũng phàn nàn không biết hình dáng con Voi nó ra thế nào? Chợt nghe người ta nói có Voi đi qua, năm ông thầy chung nhau tiền biếu người quản tượng, xin được xem Voi. Thầy thì sờ vòi, thầy thì sờ đuôi. Đoạn năm thầy ngồi lại tán với nhau. Thầy sờ vòi bảo:

- Tưởng con Voi nó thế nào, hóa ra nó sun sun như con đỉa ấy, các bác ạ.

Thầy sờ ngà bảo:

- Không phải, nó chẵn chẵn như cái đòn càn.

Thầy sờ tai bảo:

- Đâu có, nó bè bè như cái quạt thóc ấy.

Thầy sờ chân cãi:

- Ai bảo, nó sừng sững như cái cột nhà.

Thầy sờ đuôi vội nói:

- Các thầy nói đều không đúng cả. Chính là nó tua tua như cái chổi sể cùn.

Năm thầy, thầy nào cũng cho là mình nói đúng, không ai chịu ai, cuối

cùng thành ra xô xát, đánh nhau toạc đầu, chảy máu.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Mèo Lại Hoàn Mèo

Có một anh chàng nuôi được một con Mèo đẹp và khôn lăm. Anh thấy cái tên Mèo không xứng với con vật của mình, bèn cố tìm cái tên thật hay để đặt cho nó. Sau cùng, tìm được tên "Trời", anh ta liền đặt cho Mèo và lấy làm thích lăm.

Một hôm, có người bạn đến chơi, thấy sự lạ, hỏi:

- Sao anh lại gọi con Mèo là "Trời"?

Anh ta đáp:

- Con vật này tôi quý nhất trên thế gian này, chỉ có cái tên "Trời" mới xứng với nó. Ở đời này thì có gì hơn được Trời đâu?

Người bạn nói:

- Thế Trời chẳng phải thua mây à. Mây che được Trời cơ mà.

- Ô nhỉ! Thế thì tôi gọi nó là con Mây vậy.

Người bạn lại nói:

- Nhưng mây lại thua gió. Gió đuối được mây đấy.

Anh ta lại thay đổi ý kiến:

- Thế thì tôi lại gọi nó là Gió vậy.
- Nhưng gió lại thua tường. Tường cản được gió!
- Thì tôi gọi nó là con Tường.
- Nhưng tường lại thua Chuột. Chuột khoét thủng tường cơ mà.
- Thì tôi gọi nó là con Chuột vậy.
- Nhưng Chuột lại thua Mèo. Mèo bắt được Chuột!

Anh nuôi Mèo ngập ngừng, lúng túng chưa biết nên thế nào, song cũng đành phải nói:

- Đã vậy, tôi cứ gọi nó là con Mèo!

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Kiến Với Cá

Thủa xưa, Kiến cũng là một loài ở dưới nước. Nhưng Kiến ở dưới nước, thường bị Cá nó cứ nuốt chửng ăn hết cả. Kiến lấy làm khổ thân, mới rủ nhau đến kêu với Diêm Vương:

- Chúng tôi ở dưới nước, Cá nó nuốt chúng tôi từng đàn, từng ống, không ai biết đây là đâu, xin Đại Vương soi xét.

Diêm Vương thấy Kiến kêu, thương tình mới cho lên ở trên khô.

Kiến đã được lên trên khô rồi, Kiến mới tìm cách báo thù lại. Hễ bao giờ thấy con Cá nào vô phúc lạc lên bờ, là Kiến bảo nhau từng dây, từng lũ đến mà cắn Cá.

Cá thấy vậy cũng giận lắm, cứ rình hẽ bao giờ nước tràn be bờ, Trời làm lụt ngập, Kiến ta xuống nước là Cá lại bảo nhau ăn Kiến, nuốt Kiến như xưa. Bởi chuyện này mới có câu tục ngữ:

Cá ăn kiến, kiến ăn cá.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Bướm Và Sâu

Có một con Bướm vàng xinh đẹp suốt ngày bay lượn, vừa chập chờn hạ cánh đậu xuống cành hoa này đã vội vã bay sang đóa hoa khác.

Vốn tính hay hơm hĩnh, cho nên khi gặp mấy đóa hoa sâu, Bướm giở giọng khinh bỉ, khích bác những con Sâu đang cuộn mình ẩn bên trong.

- Nay con Sâu kia, trông chúng bay sao mà tỳ tưởi! Sao bọn bay lại dám ẩn nấp ở trong những bông hoa xinh đẹp, làm cho nó sớm tàn héo như vậy? Trời sinh ra hoa là để cho họ nhà Bướm chúng tao, đâu phải dành cho chúng bay. Thật chúng bay đúng là đồ ăn hại!

Sâu bèn cãi lại:

- Không, anh Bướm ơi. Hoa là chỗ ở của chúng tôi. Chúng tôi đã sinh ra ở đó và lớn lên ở đó. Chính họ nhà Bướm các anh đã hút hết nhụy hoa, làm hoa mau tàn, chứ đâu phải tại chúng tôi.

Nghe đến đây, Bướm liền to tiếng ngay:

- Bọn Sâu dơ bẩn kia, không được xác láo như vậy. Trong muôn loài chúng bay thấy có ai đẹp bằng tao không nào? Chỉ có chúng tao, họ nhà Bướm mới xứng đáng là chủ nhân của các loài hoa, mới có quyền hưởng hương sắc và cả nhụy ngọt của hoa mà thôi.

Sâu nghe giọng kiêu căng của Bướm như vậy, liền ôn tồn bảo:

- Anh Bướm ơi, đừng nêng tiếng như thế nữa. Hãy nhìn lại sau gót mình cái đã. Anh có biết không? Xưa kia anh cũng là Sâu thôi. Cớ sao bây giờ anh lại giở giọng kênh kiệu và khinh bạc chúng tôi như vậy. Bỏ quên dòng giống, gốc gác của mình thì có gì để mà tự phụ, để mà lên mặt dạy kẻ khác.

Bướm không sao cãi lại được, đành im lặng chuồn mất.

Ngạn ngữ có câu: "Thành bướm đừng có quên sâu". Đó là một lời nhắc nhở đáng quý đối với ai mau quên gốc gác của mình.

(Theo lời kể của ông Thạch Sao

Chùa Mới, thị xã Trà Vinh, tỉnh Trà Vinh)

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Dê, Cáo Và Hổ

Vùng núi kia cây cỏ tốt tươi, gia đình Dê dắt díu nhau đến lập cơ ngơi. Cả nhà có Dê vợ, Dê chồng và lũ Dê con khỏe mạnh, háu ăn. Vợ chồng bàn nhau, thường ngày Dê vợ ở nhà dọn dẹp, kiêm ăn quanh quẩn và trông nhà. Dê chồng dắt con leo núi, vừa luyện bắp chân cho chúng, vừa tìm nơi nhiều cỏ non cho chúng ăn.

Việc bàn xong, ngày nào vợ cũng làm lụng chu đáo. Còn Dê chồng vốn lười, sáng nào cũng dậy muộn, ngáp ngắn ngáp dài chán rồi mới gọi các con, lững thững dẫn chúng đi ăn. Chiều, khi mặt trời còn lơ lửng trên không, Dê chồng đã lại gọi các con về, chỉ sợ mặt trời chơi khăm, rơi xuống núi mất! Dê con tuổi còn non, vừa ăn, vừa đùa nghịch nên thường chẳng được no. Tối nhà, mẹ vỗ bụng, bụng con nào cũng chỉ nửa vời. Đói, Dê con lại day vú mẹ. Bị các con day nhiều, vú mẹ sưng đau. Dê mẹ thương các con, vẫn để chúng bú, nhưng phàn nàn chồng nhiều lắm. Chồng thì như điếc, như câm. Sáng vẫn dậy muộn, chiều vẫn về sớm.

Không đừng được, Dê vợ phải to tiếng:

- Ngày nào ông cũng đi muộn, lại về sớm. Các con chẳng đứa nào no, mà chúng đều là những đứa ăn được.

Dê chồng cũng giở lý: Bà mày không biết. Đi xa thì phải về sớm chứ. Vùng này có nhiều cỏ nhưng lại là đất dữ. Mặt trời nó rơi lúc nào không biết. Về tối là nguy hiểm lắm.

- Được, mai tôi với ông cùng đi. Phải cho chúng gặm cỏ non no nê tôi mới yên lòng.

Hôm sau, vợ gọi chồng dậy sớm cùng dẫn các con đi. Leo mãi, leo tít lên đỉnh núi cao mới tới vùng nhiều mầm cỏ non. Cả nhà Dê mải miết gặm, quên cả nhìn mặt trời. Chưa hôm nào nhà Dê được bữa ngon lành, bổ béo đến thế! Rừng núi bỗng tối sầm, Mặt trời đi ngủ. Cả nhà Dê không kịp về tới nhà. Chồng càu nhau trách vợ, nhưng Dê cái vẫn không tỏ vẻ gì lo ngại. Dê cái dẫn đường lẩn mò trong bóng đêm. Lát sau, chợt reo lên:

- Đây rồi, ông ơi! Có cái hang tốt lắm, ta ngủ qua đêm nay được.

Bố mẹ để đàn Dê con nằm trong, hai vợ chồng nằm ngoài.

Vợ dặn chồng: Ông gác một bên cửa hang, tôi gác một bên. Thế là được rồi đấy, hang kín lắm.

Đêm xuống cũng là lúc Cáo đi kiếm ăn. Đánh hơi, Cáo biết có nhà Dê ngủ hang lạ. Cáo tảng lờ như không biết gì, yên lặng đi qua. Đen đùi làm sao, Cáo gấp ngay bắc Hổ dữ đang đói mồi. Hổ thò vuốt túm lấy Cáo.

Cáo rúm người lại, vội khúm núm: Cháu già nhom thế này, phỏng nhai cháu thì được mấy miếng, chỉ thêm ngứa răng mà bác chẳng no lòng.

- Tao đang đói, một miếng tao cũng ăn - Hổ gầm gừ.

- Cháu biết có ổ rượu ngon, đủ bác nhấm một bữa thỏa thuê, chê chán, mà chưa chắc đã hết - Cáo xun xoe.

Hổ gầm gừ to hơn:

- Thôi đi, đồ lát cá, mày đừng hòng thoát khỏi vuốt tao.

- Thịt Dê! Dê vợ, Dê chồng, cả đàn Dê con. Chẳng lẽ bác lại bỏ qua ư?

Những con mồi béo tròn, thịt thơm nức...

Mới nghe đến đây Hổ đã rõ rãi, không cầm lòng được nữa:

- Thật không? Thật là cả nhà Dê chứ?
- Thật mà, bác để cháu sống, cháu đưa bác đi ngay bây giờ.
- Ờ ờ, nhưng mày hay nói dối lăm...

Nói vậy, nhưng Hổ vẫn thèm thịt Dê hơn.

Cáo sợ chết quá, lại cũng sợ khi được mồi, Hổ lại quên mình nên nghĩ ngay được một ý, liền bảo Hổ:

- Giờ ta buộc đuôi vào nhau cùng đi, cháu một bên đường, bác một bên đường (1).Cháu dẫn bác đến nhà Dê.

(1) Ý: đi sóng đôi.

Hổ băng lòng. Hai con hí hửng vừa đi, vừa cười nói. Con nào cũng chắc mẩm nhất định đêm nay phải phè phỡn. Cáo dặn Hổ phải chú ý xem xét chỗ Dê nằm lúc Cáo trò chuyện với Dê.

Tới nơi, Cáo đăng hăng đánh tiếng:

- Chào hai bác Dê! Các bác mới dọn đến đây ư? Chỗ ở kín gió, ấm áp quá!
- Ai mà đêm tối còn đi đâu đấy? Tiếng vợ Dê hỏi vọng xuồng.
- Các cháu hẵn ngủ rồi nhỉ. Chỗ chúng nằm có đủ ấm không? Cáo hỏi

tiếp.

Tiếng Dê vợ:

- Chúng chưa ngủ đâu. Ai đấy?
- À, tôi đây mà. Cáo đây. Bác không nhận ra tiếng tôi à?
- Lên đây, Cáo ơi, ông nhà tôi vẫn thức. Dê cái niềm nở mời chào.

Cáo niềm nở đáp lại: Tôi còn vội lại đằng kia. Nay, các bác có cái gì nhọn trên đầu trông đẹp thế.

Vẫn tiếng Dê cái: "Có gì đâu. Hai con dao nhọn chúng tôi cắm sẵn để đâm lòi ruột kẻ ác đấy!"

- Còn cái gì dưới cằm bác giai mà nó cứ lòe xòe hay hay thế. Cáo vờ tò mò hỏi cho có chuyện, để Hổ đủ thì giờ theo dõi, xem xét chỗ con mồi ở.
- À, ấy là những sợi dây dùng đan túi đựng máu kẻ ác (2). Dê cái rành rọt trả lời.

(2) Có người kể: "Dê cái nói vọng xuống: À, đó là những cái kim để đâm chảy máu tay đứa nào động đến. Còn kẻ nào nuốt phải thì nó đâm rách cuống họng. Trôi xuống bụng, nó đâm thủng bụng".

Nghe chuyện lạ, Hổ quên cả chuyện xem xét rình mồi. Câu trước Dê trả lời đã làm Hổ giật thót mình. Đến câu vừa rồi thì Hổ định ninh rằng Dê nó đã trông rõ mình rồi, nó đang dọa dẫm mình. Hổ chẳng còn bụng dạ nào đứng yên nữa. Hổ thoảng nghĩ tới chuyện vợ chồng Dê có thể bất chợt lao cả bốn con dao nhọn xuống thì khó mà tránh nổi. Nghĩ vậy, Hổ liền hoảng hốt, bỏ chạy như bay, như biến vào rừng đêm, không còn bụng dạ nào nghĩ tới mồi

ngon nữa.

Băng qua khu rừng già, vượt mây trái núi, mệt nhoài... Khi thấy bốn bề im ắng, Hổ mới dám dừng chân thở dốc.

Trên cao, trăng sáng trời lặng, rừng núi êm dịu một màu sáng xanh... Sự nhớ tới Cáo, Hổ quay lại. Cáo vẫn theo mình. Cáo chảng kêu mệt, lại nhìn Hổ trân trân, vừa nhe răng cười chế giễu. Hổ bực lăm, tát Cáo và mắng: "Mày không biết tao mệt, lại nhe răng cười chế giễu hả?".

Cáo bị tát mà vẫn chảng nói năn. Răng vẫn nhe cười không thành tiếng khác hẵn thái độ lẽ phép, biết điều lúc tối. Hổ nào biết rằng trong lúc sơ hãi, Hổ đã lôi tuột Cáo đi, đuôi Hổ đập lung tung vào tảng đá, gốc cây, Cáo đã vỡ sọ, chết nhe răng từ lúc nào, chảng kịp kêu la!

Mãi sau Hổ mới hay răng Cáo đã chết. Hổ xé xác Cáo nhai gau gáu ngon lành. Hổ cắn từng miếng từ đầu Cáo, thân Cáo rồi cả đuôi Cáo, Hổ cũng chảng bỏ.

Giàng Mi Páo kể

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Thỏ Và Dê Kết Bạn

Một hôm, Thỏ vào một khu vườn ăn vụng chuối, chẳng may vướng bẫy. Chủ vườn trông thấy, Thỏ sợ quá liền vờ chết thảng. Chủ vườn tới nơi, tưởng Thỏ chết thực, xách tai Thỏ lên mà nheiếc.

- Mày khỏe ăn vụng chuối của tao lăm thì mày chết! Giờ chẳng trốn nữa đi tao xem!

Nói đoạn, chủ vườn xách Thỏ về nhà ném vào một xó và bảo vợ đi kiểm quả chua về nấu thịt Thỏ. Thỏ liền vùng dậy bỏ chạy nhưng chủ vườn đã kịp vớ được chiếc gậy ném theo. Thỏ bị trúng gậy, què một cẳng, đau đǐeng người nhưng cũng vẫn cố liều chạy thoát.

Đang chạy, Thỏ gặp một chú Dê thong manh. Dê mò mẫm chẳng biết lối nào mà đi kiếm thức ăn. Thỏ liền bảo Dê:

- Này bác Dê, em bị gãy một chân, bác thì mắt nhìn không rõ. Vậy chúng ta nên đáng bạn cùng chung sống giúp đỡ lẫn nhau. Bác để em cưỡi lên lưng, em sẽ chỉ đường cho bác, ta cùng kiếm ăn không thì khổ lăm, bác à!

Dê băng lòng ngay.

Thỏ liền leo lên mình Dê, chỉ đường cho Dê cùng mình đi kiếm cỏ ăn.

X.T biên soạn

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Chuyện Hổ Và Ngựa

Con Ngựa có tính huyễn hoang, khoác lác, ra khỏi nhà là nó nện bốn cái vó xuống đất, nghe giòn hơn gõ mõ làng, hí vang cả tai hàng xóm. Một hôm trời chưa sáng hẳn, Ngựa còn đang ngủ say, chủ nhà đã ra bắt Ngựa cưỡi đi chợ. Ngựa phải đưa chủ qua suối, qua đồi, qua khe... Đường xa, bụng đói, chân mỏi, người đãm mồ hôi, nhưng con Ngựa không dám kêu, vì kêu thì sợ lúc trở về chủ sẽ không cho ăn bắp ngô, chậu cám. Đến chợ, chủ nhà buộc Ngựa ngoài gốc cây, vào quán ăn thịt uống rượu. Con ngựa khát nước khô cả cổ mà không dám đòi, vì sợ chủ ăn không ngon, lúc về sẽ bắt Ngựa chạy nhanh hơn. Ngựa về, bụng đã đói chân đã mỏi, nhưng chủ nhà vẫn giục Ngựa chạy nhanh. Lưng Ngựa oǎn xuống, bẹt sùi ra mép, Ngựa vẫn cǎm đầu chạy một mạch, mong mau về đến nhà kiếm năm cỏ tươi. Nhưng vừa mới về đến cửa thì con chủ nhà đã ra đón. Ngựa lại phải đưa con chủ nhà đi thăm nương, rẫy. Mãi đến nửa buổi chiều, Ngựa mới được về nhà uống một chậu nước cám. Uống xong, lại sức, con Ngựa ra sông tắm. Vừa mới tắm xong Ngựa đã lén bờ giữ lông hí vang, ra dáng khoan khoái lǎm. Lúc đó có một con Hổ đi ngang. Thấy Hổ lùi thui đi một mình, đuôi cụp, đầu cúi, dáng buồn bã, Ngựa nghẽn cổ lên nói khích:

- Đi đâu mà trông khổ sở thế anh Hổ?
- Tôi đi kiếm ăn ở rừng dưới về. Anh chẳng làm gì sao mà trông thong thả thế?

Ngựa càng lên mặt, giữ lại bộ lông một lần nữa, hí vang thêm một lượt, rồi mới ngạo nghễ nói:

- Tôi lúc nào mà chẳng thong thả? Đi dạo chơi từ sáng đến giờ, bây giờ ra tắm cái cho khỏe.

- Anh sung sướng quá! Phận tôi thì phải chạy tối ngày mà có khi cũng chẳng kiêng được miếng ăn.

Được Hổ nịnh, Ngựa càng vênh mặt:

- Anh vất vả quá thật, đường rộng rãi thế này, mà tôi dạo một lúc là đã thấy mỏi chân. Còn anh thì... núi rừng thế kia, đi vướng trước, đụng sau làm sao mà chịu được?

Ngựa còn khoe lúc nào cũng thừa thóc thừa ngô, ăn chẳng hết, rồi mời Hổ về nhà chơi, để xem những thứ đó. Tính Hổ ít nói, lại không muốn mang ơn bạn trước, nên mời ngựa đến nhà mình chơi trước, rồi mới đến trả lễ sau. Hổ về, chạy vào rừng tìm những con nai con hươu tơ làm tiệc đón Ngựa. Ngựa đến cùng Hổ ăn thịt, uống rượu tới một ngày rồi kết nghĩa anh em. Xong bữa tiệc đó, Ngựa về lo đón Hổ. Tỏ cho Hổ biết mình là người sang trọng, Ngựa lấy lạt tròng vào cổ, mang yên vào lưng, ngắm nghía một lúc rồi ra đứng đón Hổ. Hôm đó nhà chủ Ngựa lại có cỗ. Ngựa chờ chủ nhà ngủ yên, vào lấy hết mâm cỗ ra tiếp Hổ. Hai bên ngồi ăn uống, Ngựa chỉ vào từng món thức ăn khoe:

- Cái này là thịt gà xào này.

- Cái này là mật ong này, ngọt lắm.

- Cái này làm chỗ ở của tôi, Ngựa chỉ ra chuồng nói tiếp, chỗ tôi ở mưa không dột, nắng không đến, chứ đâu có khổ sở như anh, lúc mưa phải núp vào hang đá, lúc nắng trú dưới bóng cây...

Ngựa còn đang khoác loác thì trời đã sáng, chủ nhà cầm một cái roi ra bắt Ngựa đi chợ. Thấy Ngựa ăn cắp mâm cỗ, săn roi chủ nhà đến tóm bờm Ngựa đánh một trận nện thân. Đánh rồi chủ nhà thót lên lưng Ngựa, quất mạnh. Ngựa cuí đầu chạy. Hổ núp bên ngoài nhìn thấy mọi chuyện vừa xảy ra. Hổ tự hỏi:

- Ta ở trong rừng. Núp mưa trong hang đá, núp nắng dưới cây mà không bị đánh là sướng, hay ở nhà gỗ ăn cám ngô mà bị đánh là sướng.

- Đi đường dốc, vấp phải đá, quàng phải dây mà không bị người ta ngồi lên lưng là sướng, hay đi đất bằng, đường rộng mà bị người ta ngồi trên lưng là sướng?

Hổ ra bờ suối, chui vào bụi rậm nằm chờ Ngựa, con Ngựa đưa chủ đi đến nửa buổi chiều mới được về. Ăn xong một nắm cỏ, nó lại ra suối tắm, Hổ hỏi:

- Anh Ngựa này, cái sướng của anh tôi không muốn đâu! Anh được ăn ngô, ăn thóc, ăn cỏ, được ở nhà gỗ mà bị người ta đánh vào đầu, người ta cưỡi lên lưng thì sướng làm sao được?

Con Ngựa chống chế:

- Tôi không phải làm nhà mà được ở, ngô, thóc tôi không cấy mà được ăn... Anh bảo thế chưa sướng thì thế nào là sướng? Lùi thui trong rừng quanh năm suốt đời như anh là sướng đấy sao?

- Núi rừng tuy có âm u rậm rạp, nhưng tôi muốn đi đâu cũng được, muốn nằm đâu cũng được. Lúc tôi ngủ không ai dám gọi, lúc tôi chơi không ai dám ngăn. Hươu, Nai, Cáo, Cầy không phải là của tôi, nhưng tôi có công bắt được thì tôi cứ ăn không bị ai giành lại, không bị ai đánh mắng. Cái sướng của anh tôi không muốn đâu... Tôi không làm bạn với anh nữa đâu. Tôi đi về rừng rậm núi cao của tôi đây.

Nói rồi Hổ cong đuôi chạy vào rừng.

X.T biên soạn

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Khèo Và Hổ

Về tháng hai tháng ba họ đốt nương. Cây cỏ trên nương cháy ào ào, ngọn lửa rừng rực bốc cao. Nóng quá, Khèo (1)và Hổ đang đi kiếm ăn cạnh đấy cùng chạy lửa. Khèo định chạy vào các hang để nấp, đang chạy nghe có tiếng chạy theo đằng sau, nhìn lại Khèo thấy Hổ cũng đang chạy theo mình. Sợ quá, nhưng Khèo không có lối chạy nữa đành cứ chạy thẳng vào hang. Đến nơi thấy Voi chết nằm lù lù, nhanh như cắt Khèo nhảy thoát lên mình Voi đứng quay mặt nhìn trở ra cửa hang giả vờ thở hổn hển. Thấy Hổ chạy tới Khèo liền than thở:

- Chà! Hôm qua ăn hết chín cái hạn tám cái hùm, hôm nay chẳng có gì ăn.

Nghe nói, Hổ ngược mắt nhìn lên thấy Khèo ngồi trên mình Voi vừa tỏ ý khen vừa sợ, Hổ hỏi:

- Chí (2)làm sao được cái gì to thế?

(1) Khèo: loại thú rừng chỉ nhỏ bằng con mèo.

(2) Đại từ: anh, ông, bác, v.v...

- Vừa vật được nó lúc nãy đây. Chí có ăn thì xé mà ăn để tôi ăn với, mệt lắm rồi.

Nghe Khèo nói, tuy thấy sợ song bí lối đi một phần cũng muốn ăn, Hổ đành sang xé thịt Voi ăn rồi lại xé thịt Voi đưa cả cho Khèo nữa. Người nhỏ bé nên ăn chẳng được bao nhiêu nhưng đã trót nói ăn nhiều, Khèo bảo Hổ:

- Tôi chỉ ăn bằng ấy cho khỏi mệt thôi, ngủ dậy tôi mới ăn, chí ăn bao nhiêu cứ ăn, còn bao nhiêu để đấy cho tôi.

Một lúc sau Hổ ăn cũng đã no. Khèo và Hổ rủ nhau đi ngủ song Khèo sợ Hổ và Hổ cũng sợ Khèo, tuy ai cũng nhăm mắt nhưng không bên nào ngủ được. Biết thế, Khèo nhanh trí giao hẹn với Hổ:

- Khi tôi mải ngủ chí không được sờ vào móng tôi đấy.

Nghe Khèo nói vậy, Hổ càng khó ngủ. Tuy cũng không ngủ được nhưng Khèo giả ngủ say tít không hay biết gì.

Tưởng Khèo ngủ thật, Hổ khẽ lén sang sờ thử vào xem móng thế nào mà Khèo giao hẹn. Nghe Hổ sờ vào móng mình Khèo vẫn điềm nhiên giả vờ ngủ không biết. Mặc dù sợ Khèo song Hổ mệt, tính vô tư nên ngủ thiếp đi. Thấy Hổ ngủ thật, Khèo lén dậy đi ra nương gấp lấy than củi đốt mang về mon men đến đặt vào tay Hổ rồi về chỗ mình giả ngủ ngon, ngáy khò khò. Lửa đốt cháy hết lông, cháy khoét vào da, thịt ở bàn tay Hổ. Đau nhói cả bàn tay, Hổ giật mình vồ đất vồ cát nát hết cả than củi, cây cỏ. Lúc ấy Khèo giả vờ thức giấc, cười nhạt hỏi Hổ:

- Chắc chí vừa sờ vào móng tôi phải không?

Cũng từ ngày ấy Hổ tuy to, khỏe nhưng vẫn phải sợ Khèo, còn Khèo cũng hết sức tránh Hổ nên không làm sao gặp lại nhau. Một đêm Hổ vào ăn trộm ở một nhà, trước đó nhà này bắn được con Khèo làm thịt ăn, ném xương đầu ngoài bờ rào. Khi đang mò vào nhà để ăn trộm, Hổ thấy chiếc đầu lâu Khèo lồng lốc ở bờ rào bèn ngửi thử xem sao. Hổ vừa đưa mũi đến gần đầu lâu

Khèo thì một con rết to nǎm săn trong đầu lâu thò ra cắn luôn một phát. Đau quá, giật nẩy mình hoảng sợ, Hổ bỏ chạy vừa kêu vừa thán phục:

- Chà chà! Chết rồi mà hãy còn ghê gớm thế!

Một buổi tình cờ Khèo gặp lại Hổ, thấy Hổ tỏ vẻ sợ hãi, Khèo trèo lên ngọn cây rừng bảo Hổ:

- Chí đã biết tôi, tôi không làm gì chí nhưng chí đi lên phải cào đất đi lên, đi xuống phải cào đất đi xuống kéo tôi đánh nhầm phải mà thiệt thân.

Khèo tỏ vẻ nói cứng, chính là để biết Hổ đi phía nào để tránh được. Tuy vậy cũng từ đó Hổ đi đến đâu cũng cứ cào móng xuống đất để làm dấu theo lời dặn của Khèo nên khi ta đi rừng thỉnh thoảng thấy vết chân Hổ cào.

Bùi Thiện biên soạn

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Chẽo Cờ Và Vẹt

Xưa có một người, một hôm đi qua ngôi chùa, thấy một cây gì, hình như cái lọng, lấy làm đẹp lăm bèn lại gần để xem.

Khi tới dưới gốc cây thì người ấy thấy một con Vẹt với một con Chẽo cờ đang đậu trên cành cây như bàn nhau chuyện gì.

Người ấy lắng tai nghe, thì thấy con Chẽo cờ hỏi con Vẹt rằng:

- Anh bảo cây thị này là cây của ai?

Vẹt rằng:

- Của ông sư chớ của ai, vì cây mọc ở chùa...

Chẽo cờ lại hỏi:

- Thế cành thị của ai?

Vẹt rằng:

- Của anh chớ của ai, vì anh đang đậu đấy.

Chẽo cờ lại hỏi:

- Anh nói cành thị của tôi, thế thì lá thị của ai, mà quả thị của ai?

Vẹt răng:

- Lá thị thì của bà vãi, còn quả thị thì của tôi.

Chẽo cờ bảo:

- Cứ như anh nói quả thị của anh, thì tôi còn kêu rít rít ở cây thị này làm gì?

Vẹt bảo:

- Anh có miệng thì anh kêu, chớ thị nào của anh mà anh dám nói!

Chẽo cờ răng:

- Thị nếu không phải của tôi, thì cũng chẳng phải của chi anh.

Vẹt răng:

- Để tôi nói anh nghe: Khi thị còn đang non cây, trẻ lá thì đêm ngày tôi ở luôn đó, mà đến bảy giờ, thị đã ra hoa, kết quả, thì tôi cũng vẫn bay liệng luôn đó. Tôi chẳng có công với cây thị này hay sao? Còn anh, thì một năm anh chỉ chọt qua đây có một lần, cây thị xanh tươi, hay cây thị khô héo, anh cũng chẳng biết đấy là đâu. Đến bảy giờ quả thị sắp chín, thấy có miếng ăn, thì anh bay lại, anh định tranh giành với tôi sao!

Người kia lặng lẽ nghe Chẽo cờ và Vẹt cãi nhau như thế, mới lên tiếng bảo răng:

- Hai chúng mày tranh nhau làm gì vậy. Chúng mày không biết nó đang nói: "Ở cây thị này, có con Vẹt và con Chẽo cờ đậu đó" và nó sắp lại nó bắt cả chúng mày đi hay sao? Khôn hồn thì mau liệu kiêm đường mà cao chạy xa bay, kéo không nguy đến tính mệnh bảy giờ chớ chẳng chơi!

Chẽo cờ và Vẹt nghe nói, sợ sệt, không tranh nhau nữa, liền bỏ cây thị mà bay mỗi con một nơi, con Chẽo cờ thì bay lại cây chuối, mà con Vẹt thì bay lại cây khế.

Còn cây thị thì vẫn là của chùa, ông sư bà vãi được hưởng với nhau.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Tranh Bay Trước, Sau

Một hôm, có một đoàn Chả bói, một đoàn Quạ đen bay lại, một đoàn Vàng anh đi kiếm ăn, rồi một đoàn Cò trắng, một đoàn chim Ngói, gặp nhau ở giữa trời.

Năm đoàn đậu sững cả lại ở trên cây cao để tranh nhau xem ai bay trước, bay sau.

Chả bói răng:

- Trong năm sắc, ta đây xanh, xanh thuộc mộc, mộc ở xuân làm đầu bốn mùa. Ta được bay trước là phải.

Quạ đen răng:

- Trong năm sắc, ta đây đen, thuộc thủy, thủy năng sinh mộc, Chả bói bay trước ta sao được?

Cò trắng răng:

- Trong năm sắc, ta đây trắng, trắng thuộc kim, kim năng sinh thủy, quạ đen bay trước ta sao được?

Chim Ngói răng:

- Trong năm sắc, ta đây đỏ, đỏ thuộc hỏa, hỏa năng sinh kim, Cò trắng

bay trước ta sao được?

Vàng anh đứng im không nói gì. Mấy con chim cứ tranh nhau mồi, đến nửa ngày mà vẫn không ai chịu ai cả.

Sau cùng phải đem nhau lên lạy quỳ trước Phượng hoàng xin phân xử.

Phượng hoàng nghe kể đâu đuôi lại những lời biện bác tranh nhau, xong rồi phán rằng:

- Trong năm sắc, thì sắc vàng ở giữa, mà vàng thuộc thổ, mộc có thổ mới lên. Vậy phải nhường cho Vàng anh bay trước là phải.

Ấy đấy! Cần gì tranh. Hữu xạ thì tự nhiên hương.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Con Le Và Con Vịt

Có một ngày, một con Le đi kiếm ăn gặp một con Vịt.

Vịt thấy Le, chạy ra ân cần mời vào nhà chơi.

Le bảo rằng:

- Tôi chẳng vào.

Vịt nói:

- Tôi với anh cùng một loài với nhau. Sao tôi mời vào chơi mà anh không thèm vào?

Le bảo:

- Tôi không vào, là vì tôi xét ra nhà anh thì nhây nhớp, bẩn thỉu, ẩm ướt, hôi tanh, thân anh thì tuy có cánh mà chẳng biết bay, tuy đẻ trứng mà không biết ấp. Anh chỉ biết ngày ra đồng bùn lầy mà nhặt mấy mảnh tép con, hay móit ít lúa của nhà chủ. Ngoài ra, ù ù, cạc cạc, anh chẳng còn biết chi nữa. Anh với tôi tuy là đồng loại, nhưng cách thức anh ăn như thế, thì tôi chơi với anh sao được?

Vịt nghe nói vừa thẹn, vừa tức, hỏi lại Le rằng:

- Thế thời như anh, anh quý trọng về những cái gì?

Le đáp:

- Tôi ấy à! Cách thức của tôi ăn ở khác xa anh lăm: Tôi lấy sông, lấy bể làm cửa nhà, lấy non, lấy núi làm ven tường, lấy trời, đất làm chăn gối, lấy trăng sao làm đèn lửa. Khi bay, khi lặn, khi ăn, khi uống, tôi được thong dong thỏa thích, tôi được tùy ý vui vầy, không bận tâm đến gì, cũng không gì bó buộc được. Tôi tự chủ mình tôi, tôi không mong cậy nhờ ai... Tôi đây nào có phải như anh chỉ được cái tài lẹt đẹt phụ họa theo đít người, sớm đi, tối về chui rúc vào bếp nhà người...

Nói xong, Le cất cánh bay.

Vịt giương mắt nhìn rồi bì bõm sà ngay xuống đầm nước lầy, giấy mỏ kêu: "Cạc, cạc, cạc".

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cừ
www.dtv-ebook.com

Con Cốc Và Con Én

Một hôm, một con Cốc đang đậu trên cành cây, chốc có một con Én cũng đến đậu cành cây gần đấy.

Cốc thấy Én, nói rằng:

- Loài Én mà bằng loài Cốc tao đâu được! Những người ẩn sĩ chí cao đều lấy tao đây mà ví với mình cả.

Én nói:

- Ta tha trứng lên tổ, ai là người được nuốt trứng ấy thì gấp được bao nhiêu điều tốt lành. Ta có thua chi mà.

Cốc nói:

- Mày không có răng, sao mày cứ lấp mỏ húc vào nhà người ta, để người ta đem ra mà kiện.

Én nói:

- Mày thì có người học vẽ không nê, chớ nói chi răng với mỏ.

Cốc nói:

- Mày bay thì cái cánh lè tè, mày kêu thì cái tiếng thỏ thẻ, sao bằng được

tao, bay cao mù mịt, cung nỏ không tới, lưỡi dò không mắc.

Én nói:

- Người ta làm cái nhà mới vừa xong, ta đến ta mừng người. Mày sao biết được những điều ấy.

Cốc nói:

- Cứ như mày, tao chỉ nuốt một cái thì còn chi.

Én nói:

- Mày đua sức thì tao chịu, chớ đua khôn vị tất mày đã hơn tao.

Nói đoạn, Én bay đi chỗ khác.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cừ
www.dtv-ebook.com

Con Chó Có Nghĩa

Xưa có nhà nuôi một con Chó, cứ bữa bữa ngồi ăn, thì con Chó cũng ngồi chực một bên.

Người chủ lấy thế làm giận, một hôm tức mình, chỉ vào mặt nó mà mắng rǎng:

Ruộng cày, ruộng cấy,

Chẳng thấy mày đâu!

Đến bữa ăn nào,

Mày vào mày chực!

Con Chó đáp lại rǎng:

Năm canh vò vĩnh,

Chẳng ngó ông đâu,

Phỏng thiếu mặt tôi,

Thịt xôi ông hết,

Đừng nhิếc, chớ quở,

Làm khổ tôi chi.

Con Mèo thấy vậy, sau bảo con Chó rằng:

- Ông chủ, ông ấy ăn ở với mày bạc thế, mày cứ bỏ mày đi đâu thì đi có hơn không?

Con Chó không chịu, nói rằng:

- "Chó gầy... xấu mặt người nuôi". Ta bỏ chủ ta đi, thì không phải nghĩa.

Có người nhà nghe rõ, vào nói lại với ông chủ.

Ông chủ biết vậy, từ đó đem lòng ghét con Mèo mà thương con Chó. Không bao giờ ông mắng nhiếc con Chó nữa. Mà hễ ai mắng nó, ông còn bệnh nó, mà nói với người ta rằng "Mắng chó, không ngó mặt chủ nhà".

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Con Trâu Ghen Với Con Chó

Một hôm, con Trâu ghen ty với con Chó, bảo con Chó rằng:

- Anh được nhà chủ nuôi nấng ân cần, cho ăn cơm với cá cùng thịt, mà tôi thấy anh suốt ngày, suốt đêm chẳng làm nên một việc gì cả. Tôi đây, thì nào cày, nào bừa khó nhọc biết bao, mà ăn thì chỉ được vài nắm cỏ khô, thật là cực khổ? Trách thay cái con người ăn ở tệ bạc, không công bằng chút nào!

Chó lại nói rằng:

- Anh nói vậy mà thôi, chớ tôi ăn uống nào có sung sướng gì. Cơm thì cơm thừa, canh thì canh cặn và chỉ một vài miếng xương họ không nhá được, họ mới vứt xuống đất mà thôi! Còn công việc, thì tôi đây bốn chân mềm yếu, không cày cấy được như anh. Song tôi ở trong nhà họ, cũng không phải là vô ích. Họ nuôi tôi tốn kém không mấy, mà thật bao nhiêu gia tài của họ đều phó thác cho một mình tôi giữ cả.

Tôi đây thật:

Đêm năm canh, con mắt tráo trưng,

Đứa đao kiếp thấy oai cũng sợ.

Ngày sáu khắc, năm ngồi giữ cửa,

Kẻ gian tham vào thấy cũng kinh!

Anh lại không nghe còn câu người ta thường nói "Chó khôn thì giữ trong nhà" (1) đấy sao! Thôi, tôi xin anh đừng, "vít lá tìm sâu" làm gì, cái phận ta cùng là tôi đòi người cả.

(1) Câu này còn vế dưới là: "Chó dại thì ra cắn đường". Nhưng đây chó có ý nói: tôi đây giữ việc trong nhà cũng như anh giữ việc ngoài đồng vậy.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Đệ Nhất Công Thần

Xưa ở một cảnh đền có giặc to lăm. Ban ngày thì Ong giấy ầm ầm, ban đêm thì Chuột phá lung tung.

Ông Thần không biết làm thế nào, sai Hổ, Báo đến đánh bắt, thì Ong nó nhẹ cánh bay lên trên cao; sai Diều, Cắt đến mổ Chuột, thì Chuột nó luôn lọt chui rúc xuống dưới đất.

Đã ba, bốn năm như thế, ông Thần lấy làm lo lắng, không biết tính cách nào cho đền được yên.

Một hôm, ông cho đòi tất cả bộ hạ đến để bàn.

Có hai con Khổng tước đứng dậy thưa rằng:

- Ta đã dùng võ với bọn đó không xong. Nay ta thử dùng văn với họ xem sao!

Thần nghe nói, bèn sai hai con Khổng tước thử giờ tài văn ra xem.

Hai con liền xuống sân xòe đuôi ra múa.

Múa luôn ba ngày, quả nhiên Ong không dám bay, Chuột không dám làm loạn trong đền nữa.

Thần thấy vậy, khen rằng:

- Hai anh không phải dùng một tên quân nào, chỉ xòe mẩy cái lông đuôi mà trị yên được giặc, cái công thật là to vậy.

Rồi Thần làm sớ tâu lên Thiên đình.

Trên Thiên đình bèn ban xuống cho mỗi con một cái áo gấm, và một đao sắc, phong cho làm "Đệ nhất công thần".

Bởi vậy mới thành ra cái tên gọi là "Công" và từ đó các đền chùa mới hay nuôi Công cho Công múa.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Vịt Đì Xin Chân

Đời xưa lúc Trời sinh ra, Vịt chỉ có một chân, nhắc lên không nổi, kiểm ăn khốn khổ, mà không mấy khi được no đủ.

Một hôm, có một đàn vịt bốn con rủ nhau lên Trời để xin thêm chân. Con nào cũng sốt sắng, nhưng khốn một nỗi Vịt dốt không sao đặt nổi lá đơn.

Một con nói:

- Hay ta cậy anh Gà anh ấy thảo đơn hộ.

Con khác cãi:

- Thiên hạ đã giễu: "Chữ viết như gà bới", thì Gà còn làm đơn với từ gì được!

Con thứ ba bảo:

- Gà ông Thánh gáy ra tiếng chữ. Mà cho không phải Gà ông Thánh, Gà làm cái đơn chắc cũng còn thông hơn anh em ta nhiều.

Con thứ tư quả quyết:

- Thôi đừng bàn ra vào lâu la gì nữa. Ta cứ đành đến mượn anh Gà anh ấy hộ ta lá đơn.

Bốn con cùng thuận cả, mới ì ạch đi tìm thầy Gà, kể câu chuyện đầu đuôi
để nhờ thầy làm giúp cho lá đơn.

Nghĩ tình gà vịt với nhau, thầy Gà vui lòng nhận và cầm bút ngoáy luôn:

Đơn rằng:

Một trăm giống thú,

Cũng đủ bốn chân,

Có cánh hơn phần,

Thì hai chân đứng.

Bay cao, bước thẳng,

Mà chẳng sợ chi,

Ai khổ thế ni,

Như thân con vịt!

Kẻ bảo "Làm thịt.

Người nói: Để nuôi!

Dẹp mỏ, cụp đuôi,

Hai tai nghênh ngãng,

Một chân kheo khẳng,

Đi chẳng vững,

Đứng chǎng xong,
Trời cao đoái nghĩ động lòng,
Ban chân cho đủ số đủ đôi,
Chó có lẻ loi,
Để chúng tôi theo kịp gót người,
Thời muôn ân, nghìn nghĩa đời đời
Nay bái bẩm.

Đơn thảo xong, Gà đọc lại cho Vịt nghe. Cả đàn bốn con nhìn nhau nức nở khen, chịu thầy Gà văn chương hùng dũng có một không hai.

Đơn đã có rồi, nhưng làm thế nào để đệ đơn lên cho thấu đến Thiên đình? Bốn anh cạc lại bàn đi bàn lại băn khoăn, luống nghĩ chỉ có mỗi cái chân thấp bé, thì đi biết đến đời nào cho tới Trời. Thành con nọ dùn con kia, con kia gá cho con nọ, rút cục chặng con nào dám đảm đang nhận cái trọng trách đi sứ lên tận Thiên cung cả.

Cùng kế, mãi sau có một con nói rằng:

- Gần đây, tôi nghe nói có một cái miếu thờ Thần thiêng lăm. Hay anh em ta đến đây kêu ngài, nhờ ngài gia ơn lên tâu Thiên đình hộ.

Ba con kia kẹc kẹc đồng thanh ưng thuận. Rồi lạch đạch rủ nhau, con sau con trước thảng phía đền bước tới.

Vừa tới trước cửa, đàn Vịt nghe thấy tiếng Thần đang nói gì ầm ầm trong điện. Bốn con cùng cố lắng tai nghe, thì thấy Thần phán rằng:

- Hương án, xưa nay, dân sự các nơi đều làm chỉ có bốn chân, dân đây sao lại làm những tám? Ta xét ra chướng quá. Bây giờ phải mau mau tính làm ngay lại, bỏ bớt bốn chân thừa đi.

Vịt ở ngoài nghe bập bõng không hiểu chân hương án là chân gì, nhưng cứ biết Thần phán phải rút bỏ bớt đi, vì thừa chân quá, mới bàn nhỏ với nhau rằng:

- Thật là Trời xanh dun dủi. Anh em ta gặp sự quá ư may. Ta đây thì đang thiếu chân, phải đi xin thêm, mà Thần đây lại thừa chân, muốn bỏ bớt đi. Bất nhược bọn ta cứ liều mà kêu ngài xem sao.

Bàn rồi, bốn con rón rén và bước cả vào sân, gục mò xuống lạy, vừa dâng lá đơn lên, vừa kêu nhờ Thần soi xét cho nỗi thiệt thòi của họ nhà Vịt.

Thần xem đơn xong, ôn tồn bảo:

- Giống nào có bao nhiêu cánh, bao nhiêu chân là Trời đã định từ trước, chúng mà có kêu, cũng không ăn thua gì nữa...

Rửa mà ta thấy chúng mà khốn khổ chỉ có một chân "đi chẳng vững, đứng chẳng yên" thì ta đây cũng là thương lắm đó. Mà ấy cũng là một dịp may cho chúng mà: nhân tao có cái hương án thừa bốn chân, tao đang định muốn cho rút bớt đi, vậy cho chúng mà mỗi đứa mượn một chân. Chúng mà có bằng lòng chẳng?

Còn phải nói, bốn con Vịt mừng quýnh, cùng vâng vâng, dạ dạ, cạc cạc vang cả đèn.

Thần lại dặn luôn rằng:

- Cái chân cũ của chúng mà không lấy gì làm quý hóa thì không sợ mất trộm được, chớ như cái chân của tao cho mượn đây là chân vàng, chân bạc,

tất rồi có kẻ nom dòm muỗn lấy cắp. Vậy lúc nào ngủ, thì chúng mà phải giữ cẩn thận, liệu mà giấu kín đi, đừng để ai trông thấy cả.

Bốn con cúi xuống một lượt, vái tạ Thần và xin không dám quên lời Thần dạy.

*

Rồi Vịt lui về, mỗi con đủ hai chân, đang vênh váo ra dáng đắc chí lắm, thì Gà tự đàng xa vội chạy lại hỏi:

- Các anh bây giờ ai nấy có đủ hai chân, đi đã vững đứng đã yên, là nhờ tự ở đâu? Hay chỉ tự lá đơn tôi mà giúp các anh đi kêu với Trời? Vậy các anh phải nghĩ lại trả công cho tôi chó.

Võ ơn luôn, đàn Vịt các các hắt đi rắng:

- Cái đơn trước chúng tôi mượn anh thảo là để kêu lên Trời, nhưng vì Trời xa lắm, không sao đi được, chúng tôi chỉ đến kêu với vị Thần ở gần đây. Người quá thương, cho chúng tôi mượn mấy cái chân hương án thừa của Người mà thôi... Vậy công cán gì anh mà anh đòi?...

Gà nghe nói giận lắm, cúc cu to kêu lên bảo rắng:

- À, đồ vong ân bội nghĩa! Được lắm! Chúng mà muốn phụ công tao thì thôi, tao không thèm đòi hỏi gì nữa. Nhưng này bận sau, hễ có việc gì muốn mượn đến tao nữa, thì tao không vãi chử ra cho đâu, tao chỉ vãi cứt ra cho chúng mà xem.

Vịt bạo dạn nói:

- Thì "Cứt gà cũng như cứt vịt", lợ là anh phải vãi ra cho ai xem.

Nói xong, Vịt bỏ Gà, rủ nhau lội xuống ao bì bõm.

Thành từ đó Gà Vịt không còn hòa hảo với nhau, Gà thường hay khích bác trêu Vịt luôn.

Và cũng vì cái tích này mà tự đó, hễ lúc nào ngủ, là Vịt cứ phải co một chân lên, sợ ai lấy trộm mắt.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Con Cuốc Và Con Quạ

Xưa, con Cuốc đi học, kết bạn với con Quạ.

Hai con cùng theo học một thầy.

Một hôm, hai con ngồi nói chuyện sách vở với nhau.

Cuốc lên mặt hay chữ, hỏi đố Quạ rằng:

- "U tư vi thịnh" (1) chữ ở sách nào?

Quạ trả lời liền:

- Chữ ở sách Âu học.

Cuốc lại hỏi Quạ nữa:

- Thết câu: "Tiên thu đồ tịch" (2) là nói ai?

(1)U tư vi thịnh: Đến lúc bấy giờ (chỉ nhà Chu) là thịnh. Câu này ở sách "Luận ngữ", thiêng "Thái bá".

(2)Tiên thu đồ tịch: Trước thu sách vở. Chữ trong sách Hán Cao tổ.

- Là người Tiêu Hà.

Rồi Quạ bảo Cuốc:

- Anh hỏi tôi, tôi đã đáp được rồi. Thế bây giờ đến lượt tôi hỏi anh...

Cuốc sợ Quạ hỏi, không trả lời được, đánh trống lảng, lẩn ngay vào bụi rậm. Quạ theo muôn bắt cho được, nhưng Cuốc đã lui đi đâu vào đâu rồi.

Hôm sau Cuốc lại đến nhà thầy để học. Thầy biết chuyện Cuốc hôm trước, đuổi đi mà mắng răng:

- Học hành chi mày! Dốt lăm! Dốt lăm!

Cuốc lui ra, rồi thành tự đó vừa sợ bạn, vừa sợ thầy, không dám ra mặt, cứ lẩn lút ở các bụi rậm mà kêu răng:

"Chịu! Chịu!...".

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Gà Mái Gáy

Thuở xưa, Trời giao cho loài Gà phải theo giờ giấc, cất tiếng gáy cho mặt trời mọc, kéo mặt trời ngủ say quên mất.

Lúc bấy giờ, cả Gà mái, Gà trống cũng gáy đều như nhau.

Phải một hôm, ông Bụt đang nằm ngủ, giữa lúc nửa đêm, con Gà mái gáy thốc luôn ba hồi, làm cho ông Bụt phải bật dậy.

Bụt giận gà mái gáy xăng, gọi đến gõ cho mấy cái thật mạnh vào đầu.

Thành từ bấy giờ Gà mái sợ không dám gáy nữa.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Gà Mái Với Gà Con

Gà mái rất chăm nuôi Gà con, lúc nào cũng ở bên mình con, đi đâu cũng đi với con. Thật là:

Mẹ đi trước đánh bồng, đánh bạt,
Con đi sau vừa hát, vừa reo.

Cái cảnh gia đình nhà Gà, chả mấy giống vật và cả giống người được vui vầy đầm thắm như thế.

Vì mẹ quấn con, nên con cũng không rời mẹ, Gà con sau cùng khôn lớn lên, cũng vẫn đi theo theo Gà mẹ.

Nhưng phải một hôm, con Gà mái đi theo một con Gà trống khác.

Lúc trò chuyện, Gà trống không kêu "cốc cốc", lại kêu "cúc cúc". Gà con ngỡ mẹ gọi, mau chạy lại thì thấy Gà trống đang đùa nghịch với mẹ nó.

Chúng nó thấy Gà trống đang cắn vào mào mẹ nó. Chúng nó sợ mẹ đau, mới bảo nhau ùa vào mổ Gà trống. Gà con tuy nhiều, nhưng yếu, Gà trống tuy một, nhưng mạnh, một bên nhiều, một bên mạnh, hai bên cứ đuổi nhau, kinh địch nhau mãi mới thôi.

Gà mẹ bấy giờ nghĩ vừa đau vừa xót. Một bên thì nhân tình đã không được gần, còn một bên con đẻ lại bị đòn đau đớn. Nghĩ vậy, rồi từ đó, hễ nó

thấy con nó vừa khôn lớn lên, là nó bỏ không trông nom đến, sơ lại sinh chuyện.

Thành từ đó Gà mái chỉ trông nom Gà con ít lâu thôi, chớ không săn sóc đến luôn như trước nữa.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Tôm Cá Kết Bạn

Xưa con Tôm nghe thấy Cá có tài, bèn tìm đến kết bạn với Cá. Hai con đi lại với nhau rất thân mật, thường trò chuyện chè chén với nhau luôn. Một hôm, Tôm Cá ngồi uống rượu, nhân lúc say sưa, Tôm phỉnh Cá mõi, rồi lại hát câu rỗng:

Đôi ta mà gặp nhau đây,

Khác nào Dương Lê gặp Lưu Bình ngày xưa.

Tôm lẩy làm đắc chí. Cá cũng được vui lòng.

Kịp đến kỳ Trời mở khoa thi, Tôm thấy các loài Cá rủ nhau đi thi, cũng tấp tểnh muôn đi thi. Nhưng Tôm tự biết sức kém, bèn nói với Cá tìm đường giúp hộ.

Cá thông mưu với Tôm, bảo Tôm rằng:

- Được rồi, hễ khi nào tôi nhảy lên, thì anh cứ ngậm chặt lấy đuôi tôi, là tự khắc anh cũng lên được.

Lúc nào thi, Tôm quả nhiên làm theo lời Cá dặn. Nhưng chẳng may, Trời xét ra, biết là gian xảo, đạp cho Tôm một cái ngã từ trên xuống, còng cả lưng lại.

Chỉ một mình Cá được liệt vào hàng đỗ và hóa Rồng mà thôi.

*

Tôm đành phận trở về chốn cũ, tiếc rằng mất một người bạn quý.

Nhưng người bạn ấy, vẫn nhớ nghĩa cũ tình xưa, một hôm, hạ mình xuống nhà Tôm chơi.

Mấy khi, được Rồng đến nhà, Tôm lấy làm hân hạnh mừng rỡ, làm thơ tán Rồng rằng:

Cửa Vũ Môn ba lần Cá nhảy,

Giữa đất bằng một tiếng sấm ran.

Tôm, Rồng rượu chè vui thú, một chốc hứng thơ Tôm lại ngâm một bài rằng:

Rồng một bến, mà Tôm một bến,

Phen này Tôm mới thấy Rồng đến,

Chân gà, chân vịt bước vào nhà,

Mặt ác, mặt diều ngồi nói chuyện.

Tôm lấy làm thú vị, ngâm đi ngâm lại, rồi vểnh râu bảo Rồng phụ họa lại.

Rồng nhún nhường, nói:

- Tôi độ này bận làm mưa, làm gió, không còn lúc nào rảnh mà nghiên ngẫm văn chương nữa. Xin anh thứ cho.

Tôm không nghe, cứ thúc Rồng phải họa.

Bất đắc dĩ, Rồng mới họa rằng:

Rồng ở vực sâu, Tôm ở bến,
Rồng tôm nghĩa cũ, Rồng mới đến,
Danh danh, lợi lợi kê ai mua,
Phó mặc Rồng Tôm ta cứ chuyện.
Họa xong, Rồng xin cáo từ.

Tôm lẩy làm đắc chí, còn có một mình cong lưng, vểnh râu lên mà nói:
- Xin bác hãy lưu lại: Mấy khi Rồng đến nhà Tôm. Mấy khi Rồng đến nhà
Tôm.

Câu này đã thành câu tục ngữ.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cừ
www.dtv-ebook.com

Trê Cóc

Xưa có một con Cóc đẻ con ở dưới ruộng nước. Con nó lúc đầu là Nòng nọc thì cũng có đuôi, cũng bơi lội, cũng sống dưới nước như Cá.

Một hôm, Cá trê đi chơi, thấy Cóc con nhận là của mình. Đến lúc Cóc đòi, Trê không chịu trả. Cóc thì nhận là con của Cóc, Trê thì nhận là con của Trê. Hai con sinh ra cãi nhau đánh nhau dữ dội.

Cóc nói:

- Tao nghiên răng chuyển động bốn phương trời, tao tặc lưỡi chết luôn ba nghìn kiến. Mày liệu cái thân mày.

Trê nói:

- Tao vẫy đuôi nhảy vượt ba làn sóng, tao giương vây bao nhiêu tép tôm đều chết khiếp. Mày giữ cái xác mày...

Bên tám lặng, bên nửa cân, hai con cứ găng nhau mãi, rồi sau đem nhau lên quan kiện.

Quan phán:

- Bây giờ con mới đẻ ra còn bé, tao chưa thể quyết định là con của đứa nào, chúng mày hãy về, đợi đến tháng ba, lũ con kia lớn lên thì đến đây tao sẽ xử.

*

Đợi đến tháng ba, quan cho đòn Cóc, Trê đến công đường rồi sai lính ra tại ruộng nước khám xét cho đích xác.

Lính khám xong về bẩm lại:

- Bẩm lạy quan lớn, những con Nòng nọc ấy bây giờ đứt đuôi và nhảy lên bờ hết cả. Thật đích là con anh Cóc, chứ không phải là con anh Trê.

Quan nghe nói, vỗ bàn thét:

- Trê kia, sao mi dám mạo nhận con của người ta? Tôi mạo nhận ấy đáng đem trảm quyết.

Trê lạy lục kêu van:

- Bẩm lạy quan lớn, lúc trước nó cũng có đuôi như loài chúng con. Chúng con chỉ lầm về cái đuôi ấy, chứ quả thật không dám mạo nhận con của người. Xin quan lượng thứ cho.

Quan phán:

- Tôi này to lăm. Đáng chém đầu. Nhưng thôi, đã biết ăn năn, thì tao cũng giảm cho một đôi phần. Quân bay đâu! Đem nó ra ngoài kia đập vào đầu nó cho từ giờ nó chưa phạm vào cái tội tranh vợ cướp con của người ta nữa.

Quân lính dạ ran, đem cá Trê ra ngoài giã vào đầu mấy cái nén thân.

Vì thế từ đó, cá Trê đầu xẹp lép mà vẫn cứ vươn hai cái râu dài ra không biết xấu hổ.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Cọp, Hươu, Dím Và Sư Tử

Xưa có một con Dím, một con Cọp và một con Hươu, ba con kết bạn với nhau. Tính con Cọp thì hay ăn mà không hay nói; tính con Hươu thì hay đặt điều nói những chuyện bâng quơ, tính con Dím thì cứ rù rì, lẩm nhẩm, không ai rõ lành, hay dữ thế nào. Ba con tính tuy khác nhau, nhưng chơi với nhau rất thân, đi đâu cũng có nhau, làm gì cũng cõng hỏi nhau.

Một hôm ba con rủ nhau cùng đi chơi. Đi một chốc, xa xa thấy một con Sư tử đang giương oai, diễu võ trên một cái đồi rộng mênh mông.

Cọp cậy mạnh, Cọp không biết sợ, bảo Hươu và Dím rằng:

- Hai anh cứ ở dưới khe mà ẩn. Để mặc Sư tử với tôi.

Nói rồi, Cọp vươn ra bảy thước lưng, vểnh râu, giơ móng, xông lại định bắt Sư tử.

Nhưng Cọp vừa đến nơi, Sư tử trừng to hai mắt, thét ầm lên một tiếng bảo rằng:

- Cọp có mạnh thì Cọp lại đây.

Cọp nghe thét, sợ mất vía, cụp đuôi, cắm đầu chạy xuống khe với Hươu, với Dím.

Hươu thấy vậy cười Cọp rằng:

- Khen cho anh thật là "miệng hùm gan sứa!". Thôi, anh cứ ngồi yên đây với anh Dím. Để tôi lại, tôi trị cho thằng Sư tử này một mẻ mới được.

Nói xong Hươu vênh sừng, nhanh chân chạy đến trước mặt Sư tử nói rằng:

- Nay! Gã kia chỉ được cái bộ gầm thét mà thôi. Chớ như gã đã làm gì nỗi ta.

Sư tử bảo:

- Mày định nói hươu với vượn gì với tao đây. Biết thân thì chạy cho xa, kéo tao cho một bạt tai bây giờ.

Nói xong, Sư tử sẽ đưa chân ra, Hươu đã quẹo cả sườn, vội gục sừng, rảo cẳng mà chạy về nói với Cọp, với Dím rằng:

- Thôi hai anh ạ! Tôi nói với nó, nó cũng không sợ tôi. Tôi xem nó khỏe lắm, ba ta không làm gì nỗi nó đâu. Hay bây giờ ta phải xử nhũn, ta đến cầu làm bạn với nó, bọn ta được mạnh thế hơn.

Dím nghe nói, bảo:

- Thôi, tôi xin anh đừng tán con ma, con mãnh nữa. Chỉ tại hai anh bộp chộp, không mưu mô gì cả mà phải thua nó đấy thôi. Cứ để mặc tôi sửa cho nó mới được... Bây giờ tôi chỉ cậy hai anh đến giả làm lành với nó và bảo rằng: "Có một bọn thợ săn đem cung tên đến đó. Anh có mau mau đi trốn với hai chúng tôi thì đi", rồi để tôi tự liệu.

Hươu và Cọp nghe Dím, đến bảo Sư tử như thế. Quả nhiên Sư tử sợ phải theo Hươu, theo Cọp đi. Bây giờ Dím mới lẩm nhẩm bò lên trước mặt, giường lồng mà bắn luôn mấy cái. Sư tử bị một cái vào giữa mắt, đau quá nhào lộn muốn chạy.

Dím bấy giờ mới cụp lông lại, bảo:

- Chớ chạy! Dím đây.

Sư tử nhìn lại thấy Dím hình thù bé nhỏ, chực nuốt chửng ngay. Nhưng lúc đến nơi, Dím lại cuộn mình, gương lông ra bắn luôn mấy phát. Sư tử chửng như đau lăm. Cọp đứng ngoài thấy vậy chạy lại, thừa thế cào cấu đánh tát Sư tử, Hươu cũng vênh váo đôi sừng ra lăng ngăng bốn vó lại húc, lại đạp Sư tử. Một chốc Sư tử lăn ra chết. Hươu vươn cổ cười mãi nói rằng:

"Những quân ác lăm, Dím bắn, Cọp tha". Rồi câu hươu, vượn ấy sau hóa thành ra câu tục ngữ.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Rùa Và Cọp

Rùa có một mối thù xa xưa với Cọp nhưng nghĩ mình nhỏ bé, chẳng có tài cán gì để trả thù Cọp. Cọp tuy mắc một món nợ với rùa nhưng tính khí hung dữ, ngang tàng, chẳng nghĩ gì đến mối thù xưa. Giữ mối thù ấy trong bụng, Rùa định một dịp nào đó sẽ trả thù. Rùa thường được những con thú khác xem là thông minh, hiểu biết nhiều chuyện hơn kẻ khác. "Phải lấy các cái đầu thông minh, tài giỏi của mình để trả thù Cọp" - Rùa tự nhủ. Cơ hội đó đã đến. Nhiều lần Rùa trông thấy Cọp ra bên suối ngồi chơi. Biết tính tình Cọp nóng nảy nhưng vô ý, mau quên, hung hăng nhưng nhẹ dạ, Rùa lân la đến vừa tâng bốc, vừa như chọc tức.

- Ơ anh Cọp, sao anh buồn vậy?

Giật mình đánh thót một cái khi nghe tiếng ai hỏi, Cọp nhìn xuống dòng suối thấy Rùa vác gậy đi đến gần mình. Cọp trả lời:

- Bác Rùa già nói không vừa bụng tôi rồi! Tôi mà buồn à?

Rùa lại nhỏ nhẹ:

- Vậy sao anh lại ngồi một mình, mặt mày như bị đói vậy?

Nói xong Rùa chống gậy ngồi xuống một tảng đá dưới dòng suối.

Nghe Rùa nói hình tướng mình như bị đói, Cọp tức giận quát lớn:

- Tao không bao giờ bị đói, tao vừa bắt được một con nai, ăn no nê, rồi ra đây ngồi nhìn nước, nhìn cây.

Nghe câu nói của Cọp lúc đầu hung dữ nhưng cuối câu lại ỉu xìu, Rùa tâng bốc:

- Chà anh tài giỏi quá, kiếm cái ăn dễ như bứt ngọn cỏ, hái ngọn lá.

Được lời tâng bốc, Cọp mát bụng, vênh vang kẽ lẽ:

- Ta mà không tài giỏi thì ai mà tài giỏi nữa. Cả núi rừng này đều run sợ khi gặp mặt ta. Mọi con vật đều xa lánh khi nghe tiếng gầm của ta. Con chim trên cây cũng phải cất cánh bay khi bước chân ta đặt đến. Con cá dưới nước cũng phải quay đuôi lặn sâu khi miệng ta uống nước ở dòng suối...

Mặc cho Cọp cao giọng khoe khoang, Rùa nói tiếp:

- Tôi nghe muông thú trong rừng nói anh chẳng tài giỏi gì cả mà chỉ cậy vào cái xác to lớn để dọa nạt kẻ khác.

Máu trong người Cọp chạy như dòng thác đổ, nóng như lửa đốt.

- Cả gan thật. Cọp gầm lên. Ai dám khinh ta như vậy?

Rùa lại nhẹ nhàng bảo:

- Thì anh hãy đi mà hỏi các con thú!

Cọp lên giọng trả lời:

- Ta đi đến đâu thì các con thú đều bỏ chạy chẳng để ta hỏi.

Rùa cười vang rồi nói:

- Đấy, anh thấy chưa. Tụi nó chê anh đấy! Chúng nó chẳng gần anh vì cho anh chẳng có tài gì để khâm phục. Chúng xa lánh bỏ chạy là đúng.

Tức lăm rồi, xưa nay Cọp có nghe ai nói như vậy đâu. Bây giờ nghe Rùa nói, cơn nỗi giận như vừa vồ hụt mồi. Con mồi thì đã tuột ra khỏi tay mà cái bụng thì đói như có kiến cắn. Cọp nhe răng sắc nhọn, vẫy vẫy đuôi nhìn Rùa như nuốt vào con mắt, nghiến răng nói:

- Nay lão rùa già chết tiệt kia! Lão đã bao giờ thấy tài năng của tôi chưa? Nếu lão thấy thì cũng phải run sợ đấy.

Đầu óc của Cọp chỉ nghĩ về tài năng của mình, không biết rằng Rùa đang tìm cách trả mối thù xa xưa. Ngẫm nghĩ một lát, Rùa hỏi:

- Tài năng của anh là cái gì?

Cọp cười một tràng dài rồi bảo:

- Cả núi rừng này ai cũng biết tôi vồ mồi nhanh như gió thổi, đã nhìn thấy con mồi là nhất định cái bụng được no.

Rùa khiêu khích:

- Thế thì anh hãy trổ tài cho tôi xem đi, rồi tôi sẽ nói lại với các con thú khác để chúng biết và không dám khinh thường anh nữa.

Cọp nhìn quanh rồi bảo:

- Được rồi. Tôi sẽ nhảy từ bờ suối bên này sang bờ suối bên kia. Tôi sẽ nhảy lên cành cây kia để vồ lấy ngọn lá đầu cành.

Rùa vùng vằng xua tay nói:

- Không, làm những cái đó không tài giỏi, tôi thấy chán măt rồi. Bây giờ

anh hãy nhảy xuống suối, làm thế nào mà chụp được lưng của tôi.

- Ôi dễ như bứt ngọn cỏ, cái lưng của lão tay tôi đụng vào thì nó vỡ tan thành mảnh. Cọp bĩu môi nói lớn.

Rùa xua tay giảng giải:

- Tôi biết rồi, móng của anh sắc như dao, tay anh mạnh như đá nhưng lưng tôi cũng cứng lắm, sợ tay anh đụng vào là gãy đó.

Nghe Rùa nói chưa dứt lời, Cọp muốn nhảy ngay xuống chộp lấy thân hình nhỏ bé, xấu xí của Rùa mà xé vụn. Rùa lại khiêu khích:

- Nào bây giờ bắt đầu đi. Nhưng anh hãy chậm chậm thì tôi mới biết được sức mạnh của anh chứ!

- Được! Cọp trả lời ngay.

Rùa ra tay làm hiệu rồi nói:

- Bắt đầu nhảy đi.

Nói xong thấy Cọp chuyển mình, Rùa bò xuống mép tảng đá, tay chống chắc chắn cây gậy, nhọn lên trời. Cọp nghe Rùa ra hiệu, vẩy đuôi nhảy xuống ngay nhưng vừa rơi xuống tảng đá đúng chỗ Rùa nằm thì không thấy Rùa mà chỉ thấy cây gậy chống lên chĩa thẳng vào bụng mình. Hoảng hốt nhưng không kịp nữa rồi, Cọp trợn trừng mắt lên, miệng rú lớn.

- Ủ.

Cọp rống lên một tiếng dài khi thân rơi đúng ngay trên mũi gậy, đầu gậy đâm vào bộ hạ của cọp. Trong lúc đó, Rùa lội nhanh xuống nước, lặn qua bờ bên kia. Bị đâm trúng bộ hạ, đau đớn không thể nào nói được, Cọp không nhìn thấy gì nữa, toàn thân như có ai lấy đá nện vào, tay chân co rúm lại như

bị tên thuốc độc bắn. Cọp rú lên từng hồi dài trong cơn đau đớn, tức giận. Cọp lết lên bờ suối, thở không ra hơi. Bị một vố đau quá, nghĩ mình bị lừa, vừa tức giận vừa xấu hổ, Cọp lùi vào rừng, không nhìn lại thử Rùa ở chỗ nào.

Thấy Cọp đi rồi, từ trong bụi cây chui ra, Rùa sung sướng cười vang cả bờ suối. Hả hê vì đã trả thù được Cọp, thấy Cọp đau đớn, Rùa khoái chí lắm. Từ đạo đó, Cọp rất sợ Rùa. Thấy Rùa đâu là Cọp lánh mặt ngay. Cứ nhớ lại cây gậy đâm vào bộ hạ, Cọp đã rụng rời tay chân. Cho đến nay Cọp vẫn sợ, sợ nhất là các cây gậy dựng đứng lên trời hoặc có kẻ đâm cây vào bộ hạ. Điểm yếu của "chúa rừng" là ở đó.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Thỏ Thông Minh

Trong các giống vật sống gần gũi với người, Thỏ không những là con vật hiền hậu, mà còn là một con vật thông minh nhất. Do đó Thỏ thường có mặt trong nhiều cuộc sinh hoạt với người, từ những hội hè, đình đám đến chuyện vui chơi, xử kiện v.v...

Một hôm, chủ sóc tập hợp dân để xét xử một số vụ kiện cáo, xích mích trong sóc. Mọi việc đều được giải quyết trôi chảy, êm đệm riêng có một lá đơn khá hóc búa, chủ sóc đọc đi đọc lại mấy lần không sao hiểu nổi nội dung nói những gì. Người viết đơn khiếu nại là người đã bị mất trâu, nhưng từ thời điểm xảy ra sự việc đến đặc điểm của con trâu bị mất và cả đối tượng mà ông ta nghi là đã ăn trộm trâu lại được trình bày không chính xác. Đơn viết rằng:

Kính xin trình làng: Lúc ấy năm ngoái cũng không phải năm ngoái, mà năm nay cũng không phải năm nay, tôi bị mất một con trâu. Đó là một con trâu đực không hăn là trâu đực, mà trâu cái cũng không hăn là trâu cái. Kẻ trộm trâu của tôi người dưng cũng không hăn là người dưng, mà bà con cũng không hăn là bà con. Vậy xin trình làng công minh xét cho và buộc kẻ trộm trả lại trâu cho tôi vì hiện nay đang là mùa cày cấy.

Người chủ sóc cầm lá đơn chậm rãi đọc lên cho mọi người xung quanh nghe xong rồi hỏi:

- Ai đã viết cái lá đơn kỳ quặc thế này?

- Thưa ông tôi ạ. Quả đúng như thế!
- Như thế là thế nào? Tại sao lại vừa phải lại vừa không phải, vừa hăn lại vừa không hăn? Ngay cả cái con trâu hàng ngày anh chăm sóc nuôi dưỡng nó, nó kéo cày cho anh mà anh cũng không biết rõ nó là trâu đực hay trâu cái là nghĩa làm sao?

Mọi người xung quanh bàn tán, xì xào. Bỗng từ trong một góc "nhà làng" thỏ lén tiếng:

- Đơn viết như vậy là quá rõ rồi, đúng đấy chứ, ông chủ sóc lại bắt bẻ nỗi chi?

Chủ sóc hất hàm hỏi:

- Đơn này viết lung tung như thế này mà mày bảo là quá rõ, là đúng, thì mày hãy giải thích đi xem nào.

Thỏ bước ra giữa chiếu, cầm lá đơn đọc lên, rồi giải thích:

- Thời gian mất trâu "không phải năm ngoái, cũng chẳng phải năm nay" có nghĩa là vào lúc giao thừa, trâu bị mất ở đây "không hăn là trâu đực, mà cũng không hăn là trâu cái", vậy thì chỉ có là trâu thiến thôi, còn kẻ bị nghi đã ăn cắp trâu ở đây, thì đã được nêu ra khá cụ thể rồi đấy chứ. Kẻ đó "không phải là người dưng mà cũng không phải là bà con" thì rõ ràng là rể của ông ta chứ còn ai nữa.

Mọi người xung quanh nghe thỏ giải thích xong, đều vỗ tay tán thưởng: "Đúng là thỏ thông minh thật!".

Viên chủ sóc ngồi ngây người ra một lúc, rồi gật gù mấy cái, ra điều phục tài con vật.

Theo lời kể của ông Lâm Sít
(xã Đại Tâm, huyện Mỹ Xuyên, tỉnh Hậu Giang)

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Mèo Ăn Chay

Có một con Mèo già, chậm chân, mắt mờ không vồ bắt được Chuột nữa, bèn nghĩ ra một kế để lừa đàn Chuột trong nhà.

Một hôm, Mèo già đeo tràng hạt, gõ mõ, tụng kinh và nói rằng từ nay nó không bắt Chuột nữa vì nó tu hành nên kiêng ăn thịt sống, kiêng sát sinh. Lúc đầu, đàn Chuột nửa tin, nửa ngờ. Nhưng mấy ngày sau vẫn thấy Mèo ngồi niệm Phật và chỉ ăn rau. Có con thử lại gần mà Mèo cũng không vồ nên chúng tin là Mèo già tụng kinh, sám hối thật. Vì thế, đàn Chuột thường nhởn nhơ đi lại cạnh Mèo già, không còn lo bị Mèo ăn thịt nữa.

Một buổi tối, cả đàn lại xếp hàng một đi qua chỗ Mèo già ngồi để vào hang. Mèo ta biết thế, liền cho đàn Chuột chui vào hang chỉ còn lại con cuối cùng, liền vồ lấy nuốt chửng. Hôm đầu, thấy thiếu một con thì chúng đâm hoang mang. Con Chuột đầu đàn nghi là Mèo già bắt, hôm ấy thử đi ở cuối cùng xem sự thê ra sao.

Mèo ta nhe răng, giơ vuốt ra vồ, Chuột đầu đàn chỉ kịp kêu thét lên báo cho cả đàn rồi cũng bị Mèo nuốt chửng.

Từ đó lũ Chuột luôn nhắc răng chớ có bao giờ tin những kẻ độc ác giả nhân giả nghĩa mà thiệt mạng.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Con Vờ Và Con Đom Đóm

Con Vờ sáng sinh, chiểu chết, cả đời nó không hề biết thế nào là mặt trời lặn, thế nào là đêm tối. Con Đom đóm sống lâu hơn biết có ngày có đêm. Vì thấy Đom đóm có cái bụng sáng xanh mới hỏi Đom đóm rằng:

- Cái gì sáng xanh lập lòe dưới bụng anh thế kia?

Đom đóm trả lời:

- Đó là cái đèn của tôi. Khi mặt trời lặn, bóng đêm ập đến, tôi phải nhờ có ngọn đèn này soi đường mới biết lối bay đi bay lại mà kiếm ăn.

Vờ vừa ngạc nhiên, vừa sững sốt hỏi:

- Sao? Anh bảo mặt trời sẽ lặn, có đêm tối nữa sao?

Đom đóm giảng giải:

- Đúng vậy, khi mặt trời lặn thì bóng đêm bao trùm quanh ta, trời đất sẽ tối mờ mịt.

Vờ cho là Đom đóm bịa đặt lòe mình, mắng Đom đóm rằng:

- Anh đừng có lừa dối tôi. Những chuyện bóng đêm hoang đường của anh ai mà tin được. Lê đâu có lẽ mặt trời lặn! Lê đâu có lẽ trời không sáng! Tôi sống đã già nửa kiếp vờ rồi mà vẫn thấy mặt trời cứ ở trên đỉnh đầu chúng ta

kia kìa! Anh lòe tôi sao nỗi?

Nói xong, Vờ giận dữ bỏ đi, để mặc một mình Đom đóm đứng trơ ra đó.

Đom đóm bị Vờ mắng, bức quá, chạy theo định giữ Vờ lại tranh cãi cho ra lẽ, nhưng nghĩ đi nghĩ lại đành thôi, và tự an ủi mình: "Cái kiếp Vờ của anh ta chỉ sống có nửa ngày, anh ta hiểu sao được chuyện có sáng có tối, chuyện có mặt trời lặn. Thế mà mình đi tranh cãi với anh ta, hóa ra chẳng vô ích lắm sao?".

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Giết Chó Dạy Chồng

Ngày xưa, có hai anh em. Người em rất nghèo, người anh thì giàu có. Nhưng anh chả đoái hoài, giúp đỡ gì em mà chỉ đêm ngày tụ tập bạn bè chè chén, cờ bạc, thết đãi họ. Người vợ khuyên:

- Anh nên nghĩ đến chú em. Một giọt máu đào hơn ao nước lã, đừng vứt tiền nuôi béo bạn bè mà quên nghĩa anh em.

Anh ta đã không nghe lại còn quát tháo:

- Đừng dạy khôn tôi, mình không được nói xấu họ. Còn em tôi, ai có thân người ấy lo, số nó nghèo thì mặc xác nó.

Người vợ thấy vậy bèn nghĩ cách làm cho chồng tỉnh ngộ.

Một hôm, nhân chồng đi vắng, chị liền giết một con chó, bó chiếu để ngoài vườn. Khi chồng về, chị làm ra vẻ hốt hoảng nói:

- Trời ơi, mình có thương tôi thì hãy lo chạy người chôn cái xác thằng bé tôi lỡ tay đập chết lúc nó đến xin ăn, kéo oan gia đấy.

Chồng thấy thế hoảng hồn bèn chạy đến nhờ mấy người bạn lo thu xếp chôn cất và giấu chuyện cho nhà mình. Bạn bạn đều lảng ra, kẻ kêu bận, người cáo ốm, chẳng ai đến giúp. Chị vợ bèn nói:

- Anh đi gọi chú em, nhờ chú đến giúp cho.

Người chồng nói:

- Lâu nay mình có giúp đỡ gì nó, nay có khó khăn lại đến tìm tôi e không được. Đến lũ bạn thân thiết kia, trước đây tôi thết đãi, đối xử thân tình như thế mà nay còn lảng tránh, thì trông cậy làm sao ở chú em được.

Người vợ khuyên chồng cứ đến nhà chú em xem thử. Cực chẳng đã, và cũng chẳng còn cách nào khác, người anh liền đến giải bày và nhờ vả em. Người em nghe nói liền sốt sắng đến giúp anh đào huyệt, chôn giấu ngay cái xác. Trong khi đó, lũ bạn bè của người anh lại lên quan tố cáo việc giết người. Quan ra lệnh bắt hai vợ chồng người anh lên tra hỏi. Chị vợ bèn thưa lại với quan ý định và việc làm của mình. Quan cho đào chõ chôn xác chết lên, quả nhiên thấy xác một con chó.

Người chồng lúc này mới thật sự tỉnh ngộ. Anh rất biết ơn vợ đã làm cho mình nhận ra điều hay lẽ phải. Từ đó anh không rượu chè đàn đúm nữa mà lo làm ăn và hết lòng giúp đỡ, thương yêu người em của mình.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Người Bán Mũ Và Đàn Khỉ

Có một người đem một bao mũ đi chợ bán. Giữa đường trời nắng nực, mệt quá anh ta ngồi nghỉ lại dưới một gốc cây. Anh lấy một chiếc mũ ra đội lên đầu và che cho khỏi chói mắt rồi ngả lưng vào gốc cây thiu thiu ngủ.

Trên cây có một đàn Khỉ, chúng nhìn thấy vậy liền đợi anh ta ngủ say, kéo cả bầy xuống lấy mỗi con một chiếc mũ, bắt chước đội lên đầu rồi leo lên cây.

Tỉnh dậy, thấy mất mũ, nhìn lên cây thấy đàn Khỉ đội mũ của mình, anh ta bèn lấy đá ném. Đàn Khỉ dùng quả cây bắt chước ném trở lại. Anh tức giận chửi bới om sòm và vò đầu, bứt tai. Lũ Khỉ bắt chước nhăn nhó mặt mũi và khèc khèc chửi lại. Anh chàng không biết làm sao liền giật chiếc mũ đang đội trên đầu ném xuống đất, ngồi ôm mặt khóc. Lũ khỉ thấy vậy liền bắt chước giật hết mũ ném xuống.

Anh nhặt hết mũ cho vào bao đem ra chợ, vui mừng hết sức. Người ta thường nói: "bắt chước như khỉ" để cho những kẻ thấy người khác làm gì cũng nhăm mắt làm theo, không phân biệt hay dở, phải trái.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Chim Khách Và Quạ

Chim Khách đến đậu ở cổng một nhà kia, kêu lên mấy tiếng.

Chủ nhà nghe thấy, mừng rỡ bảo con:

- Nay, chim Khách kêu là nhà sắp có khách quý đấy! Con nên vào nhà kiểm chút gì để đem thưởng cho chim.

Người con vâng theo, vào nhà lấy ra một cốc thức ăn thưởng cho chim Khách. Giữa lúc đó, một chú Quạ chọt bay qua thấy thế vội sà xuống, hỏi lăn hỏi lóc.

- Anh Khách ơi! Tại sao người ta cho anh ăn nhiều và ngon thế!

Chim Khách đáp:

- Có gì đâu, vừa rồi tôi báo tin mừng cho họ, nên họ thưởng cho tôi đấy!

Quạ ta càng ngạc nhiên hỏi dồn:

- Được thưởng à? Thế anh làm cách nào để báo tin mừng cho họ?

- Tôi cứ việc đậu ở đầu nhà, đầu cổng, hoặc trước sân, kêu ba tiếng thật to, thế là họ khắc biết.

- Ồ! Tôi tưởng khó khăn như thế nào, chỉ đứng ở đâu nhà kêu lên ba tiếng

thì tôi kêu còn to hơn anh và hay hơn anh nhiều.

Nói rồi, Quạ ta bay sang nhà bên cạnh, đậu ngay trên nóc nhà chính giữa, vươn cổ kêu ba tiếng thật to: "Qua... à! qua... à! qua... à!". Tiếng kêu vừa dứt đã thấy chủ nhà hô hoán xóm giềng vác sào, vác đá, hò nhau đuổi đánh Quạ túi bụi. Quạ ta phải một bữa hut chết, cố đem hết sức bình sinh bay vụt lên cao, lao thẳng ra phía cánh đồng.

Hôm sau Quạ đến tìm chim Khách và trách chim Khách đã lừa mình.

Chim Khách bức mình nói:

- Tôi có xui anh làm như tôi đâu. Tôi cũng kêu ba tiếng, nhưng tiếng kêu của tôi người ta đã quen nhận là báo tin vui, tin mừng. Còn bạn Quạ các anh, khi nào có người chết thì hò nhau đến kiểm xác, nên tiếng kêu của bạn anh, người đã quen nhận là báo tin xấu, tin buồn. Anh vì không tự hiểu mình, chỉ thấy được sự giống nhau mà không thấy được sự khác nhau, nên đã chuốc vạ vào thân. Sao lại còn đến trách tôi?

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cừ
www.dtv-ebook.com

Cáo Và Cò

Cáo và Cò chơi thân với nhau. Nhưng vốn xấu bụng, Cáo thường tìm cách chơi xỏ Cò. Một hôm nó mời Cò đến nhà mình ăn, nhưng lại múc canh ra một cái đĩa, khiến Cò không ăn được. Nó lại còn hỏi xỏ xiên:

- Thế nào, bác Cò ngửi mùi canh nhà tôi có thơm không?

Cò giận lẩm. Một hôm Cò cũng mời Cáo đến nhà mình ăn. Lần này Cò đựng món canh vào một cái lọ miệng rất hẹp, khiến Cáo ta chỉ còn biết thèm nhỏ dãi ra. Cò hỏi Cáo:

- Bác thấy mùi canh nhà tôi có thơm không?

Cáo ta thẹn đỏ mặt. Nó biết rằng Cò trả miếng mình. Nhưng ai bảo mình chơi xấu trước?

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cừ
www.dtv-ebook.com

Khi Chúa Sơn Lâm Ngọa Bệnh

Cọp bị trọng thương, nằm trong hang với cái chân lở loét, hôi thối. Các con thú trong rừng bảo nhau đến thăm chúa Sơn lâm. Nhưng con nọ đùn cho con kia vào trước. Bỗng chúng thấy một con Cò trắng bay qua liền nhờ Cò vào hỏi thăm xem Cọp ra sao để lựa cách vào thăm cho khỏi thất thố, e Cọp nổi giận.

Nể lời bạn thú, Cò bay vào. Thấy Cò, Cọp liền hỏi:

- Mày thấy vết thương ở chân tao có mùi thế nào hả?

Cò thành thật đáp:

- Thưa ngài, thối không chịu nổi.

Cọp gầm lên giận dữ. Cò bay vút ra ngoài. Các con thú sợ xanh mắt. Nhưng Cáo liền nói:

- Để tôi vào cho.

Thấy Cáo vào thăm, Cọp lại giơ chân ra hỏi. Cáo ta giở trò khôn lỏi, nói:

- Thưa ngài, chân ngài bốc mùi thơm lẩm ạ.

Cọp nghe thấy thế, nổi giận, hét:

- Đồ nịnh hót, cút mau!

Các giống vật lại bị một phen sợ hãi. Nhưng Chuột ở đâu đã tiến vào hang.

Cọp lại hỏi xem chân nó có mùi gì, thì Chuột tâu:

- Thưa ngài, mấy hôm nay tôi bị cảm nghẹt mũi nên không ngửi thấy mùi gì cả.

Cọp không còn bắt bẻ vào đâu được. Nhưng nó bức bối nói:

- Mày là đồ ranh ma, giả dối. Đi đi không tao vồ chết bây giờ!

Các con vật thấy đối với chúa Sơn lâm thì nói thật không được, nịnh hót không xong và vờ vĩnh cũng chẳng lọt, nên chúng bỏ đi hết.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Hai Con Cò Và Con Rùa

Có một con Rùa vốn tính chua ngoa sống ở một ao sen nọ.

Một năm, trời đại hạn. Nước ao khô dần cho đến khi chỉ còn một vũng bùn nhỏ. Một hôm, có hai chú Cò bay đến vũng bùn đó kiếm ăn. Sợ chúng ăn hết mọi của mình, Rùa bèn chửi ầm lên.

- Cút ngay, muỗn tốt thì xéo đi không bà vặt lông chết tiệt cả lũ bây giờ.

Hai con Cò đâu dịu, xin kết bạn với Rùa để giúp nhau kiếm ăn. Rùa nhất định không chịu, cứ một mực mắng nhiếc đuổi hai con Cò đi. Hai con Cò liền hỏi:

- Chị Rùa ạ, ao này sắp cạn khô hết rồi, chị sẽ chết đói, chết khát. Chúng tôi biết ở cách xa đây có một cái hồ còn đầy nước và nhiều thức ăn. Nếu chị muỗn chúng tôi có thể giúp chị đến đó.

Rùa ta liền hạ giọng, chuyển giận làm lành:

- Nhưng mà tôi có biết bay đâu.

Hai con Cò đáp:

- Chị cứ cắn vào chiếc gậy, bọn tôi sẽ chở chị đi. Có điều trong lúc chúng tôi bay, chị không được mở miệng nói gì, kéo roi xuống tan xác ngay đấy.

Rùa ta băng lòng cắn vào giữa cái gáy. Hai chú Cò cắn hai đầu chở Rùa đi.

Lúc cả ba bay ngang một quán nước, những người nhìn thấy cảnh lạ mắt ấy liền kêu to:

- Ô! Có hai con Cò tha một cục phân trâu kìa!

Nghe thấy vậy, Rùa giận lắm, nhưng nhớ lời Cò dặn, đành nín nhịn. Một lát sau, bộ ba bay qua một cái chợ. Những người đi chợ trông thấy reo lên:

- Ô kìa! Hai con Cò đang tha một con chó chết, bà con ơi!

Lần này thì Rùa nỗi cơn tam bành, nên không kìm giữ nổi cái tính chua ngoa của mình. Nó định mở miệng chửi. Nhưng vừa há miệng ra đã rơi bịch xuống đất, bị người đi chợ bắt và giết thịt.

Hai con Cò bảo nhau:

- Tội nghiệp cho chị Rùa không chịu nghe lời dặn của bọn ta. Nhưng cũng thật đáng kiếp cho cái tật ngoa mồm!

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cừ
www.dtv-ebook.com

Người Học Trò Và Con Hổ

Có một con Hổ mắc bẫy đang nằm chờ chết thì thấy một người học trò đi qua. Nó bèn dùng lời ngon ngọt van xin:

- Cậu tú nhân đức ơi, cậu hãy ra ơn cứu tôi thoát khỏi cái bẫy này. Tôi thề suốt đời không quên ơn cậu. Tôi sẽ không để cho một con Hổ nào làm hại cậu và bắt mọi người phải kính trọng cậu.

Người học trò liền mở bẫy cho Hổ ra. Nhưng vừa thoát nạn, Hổ liền trở mặt đòi ăn thịt người học trò. Người đó nói:

- Chính nhà ngươi vừa thề bồi với ta, cầu xin ta cứu giúp. Sao ngươi lại lấy oán trả ơn như vậy?

Con Hổ gầm lên:

- Thằng ngu, tao là loài dã thú chuyên ăn thịt, mà dại khờ tin vào lời thề của tao thì mà phải chết.

Nghe thấy tiếng đôi bên cãi cọ, Thần núi bèn biến thành một vị quan tòa hiện ra và quát to:

- Có chuyện gì mà chúng bay làm náo động lên thế. Ai phải, ai trái cứ nói ra rồi ta sẽ phân xử.

Người học trò chỉ cái bẫy và nói:

- Tôi vừa cứu nó thoát khỏi cái bẫy, nó thề sẽ không ăn thịt tôi mà bây giờ lại nuốt lời.

Con Hổ cãi:

- Làm gì có chuyện đó. Tôi đang ngủ ngon thì bị nó đánh thức. Tôi phải ăn thịt nó.

Thần núi nói:

- Ta không tin nhà ngươi to lớn thế này mà lại có thể ngủ yên trong cái chõ chật hẹp ấy. Người hãy trở vào chõ cũ của ngươi cho ta xem.

Con Hổ tin rằng mình thắng nên liền chui vào bẫy. Lập tức Thần núi hạ cần bẫy xuống và nói:

- Đồ dã thú khốn kiếp! Mày đã bội ước, lấy oán trả ơn đối với người đã cứu mày. Giờ thì đừng mong có ai đến cứu mày!

Rồi thần quay lại nói với người học trò.

- Người đã thấy rõ bài học chưa: Hãy nhớ rằng lòng tốt chỉ để cho những con người nhân hậu, còn đối với kẻ độc ác thì phải biết cách trường trị, không nên lầm lẫn giữa người tốt và kẻ ác độc.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Gián Và Nhện

Ngày xưa, có con Gián và con Nhện cùng sống trong một ngôi nhà. Một hôm, Nhện phàn nàn:

- Tôi ghét chủ lăm, tôi chẳng làm hại gì mà cứ thấy tôi chẳng cái mạng chõ nào là họ lại quét sạch, phá sạch. Tôi cầu cho họ tan hoang nhà cửa.

Gián cãi:

- Tôi thì lại rất thích chủ nhà này vì tôi tha hồ chui vào lọ mỡ, lọ dầu mà chén. Tôi cầu cho chủ nhà ngày một giàu có để tôi được tha hồ chén dầu, chén mỡ.

Quả thật, chủ nhà ngày một giàu lên. Và một hôm họ mua được một con Khướu về làm cảnh. Con Khướu này lại có tính thích ăn Gián, vì thế chủ nhà cứ tìm Gián để bắt cho Khướu, đến nỗi lũ Gián chết sạch, chỉ còn mỗi một con Gián nợ trốn thoát.

Nhện gặp Gián bèn hỏi mỉa:

- Thế nào, độ này bác sống ra sao? Tôi tuy bị phá nhưng chưa đến nỗi bị chết. Nhất là lại chết bởi cái giống chỉ có tài hót mà thôi. Bác còn chúc nhà giàu có nữa không? Bác cũng có tài chúc đấy chứ!

Gián xấu hổ quá, tụt xuống miệng cống trốn, ban ngày ban mặt chẳng

dám ló ra.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Con Chồn Ranh Mạnh

Có một người nọ thấy hang Chồn ở cạnh nhà liền hun khói, đào bới và túm được chú Chồn. Chồn ta van xin:

- Hỡi ông chủ nhân đức, ông tha cho tôi bởi vì tôi cũng giúp ông bắt Chuột. Tôi lại không bắt ông nuôi dưỡng như Mèo.

Người ấy liền hỏi:

- Mày là loài vật vô ích. Việc mày bắt Chuột chỉ là do mày ích kỷ muốn nuôi sống cái thân mày chứ đâu phải ý tốt giúp con người.

Rồi ông giết thịt con Chồn ranh mãnh đó.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Tắc Đất Tắc Vàng

Có một lão nông trước khi mất, gọi các con lại dặn:

- Cha nghèo khó, không để lại gì cho các con. Nhưng cha nghe cụ kỵ truyền rằng ở đám ruộng của nhà ta các cụ có chôn một hũ vàng. Các con cố giữ đám ruộng ấy, chịu khó tìm rồi sẽ thấy.

Cha mất đi, mấy anh em ra công cuốc xới, tìm kiếm trên thửa ruộng, nhưng chả thấy hũ vàng đâu. Có điều, nhờ cuốc xới kỹ, đất ngấu nê nấm ẩy lúa tốt ngồn ngộn. Mấy anh em gặt về được bao nhiêu là những hạt thóc vàng mẩy. Họ dùng thóc ấy bán đi mua sắm đồ dùng, sửa sang nhà cửa và sống một cuộc sống sung sướng.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Cháy Nhà

Hàng xóm có nhà bị cháy, mọi người chạy lại dập lửa giúp khổ chủ. Riêng có một người hàng xóm, nhà ngay cạnh mà vẫn nằm trùm chăn bình chân như vại, nghĩ:

- Cháy nhà hàng xóm, chẳng việc gì đến mình cả.

Nào ngờ, lửa to có gió liền bay sang nhà ông ta, than lửa làm nhà ông bốc cháy. Lúc bấy giờ ông ta mới chồm dậy chạy cuống cuồng thì đã muộn, nhà ông bị lửa thiêu cháy sạch.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Chú Ngựa Non Và Con Ngựa Già

Một người chủ xe buộc con Ngựa non và một con Ngựa già vào còng xe.
Thấy vậy, ngựa non lên tiếng:

- Ông chủ ơi, sao ông lại buộc tôi cạnh bác Ngựa già khom thế này. Bác ấy đi chậm chạp khó chịu lắm.

Ngựa già càng than vãn:

- Ông chủ buộc thế này tôi đến chết mất, sức tôi già yếu thế này sao đua tranh với bọn trai tơ khỏe mạnh hăng máu ấy.

Người chủ liền nói:

- Ta buộc như vậy cốt cho hai chúng bay đỡ đần cho nhau trên đường đi. Già thì sẽ dùn dắt, kìm bớt cái tính hăng hái bốc đồng của trẻ. Ta đâu có muốn hai chúng bay ganh đua, thi tài với nhau.

Hai con Ngựa nghe chủ nói có lý liền im lặng.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Gan Cóc Tía

Có một con Cóc tía bé nhỏ nhưng rất tức vì thấy Cọp chuyên ý thế to lớn bắt ăn thịt các con thú hiền lành. Một hôm, gặp Cọp, Cóc tía nói:

- Con Cọp kia, mày có biết tao là ai không? Tránh ra cho tao đi kẻo tao xé xác bây giờ.

Cọp nhìn hình thù xấu xí, bé nhỏ của Cóc hỏi:

- Mày là ai mà dám ra oai với chúa Sơn lâm là tao thế hả?

Cóc nói:

- Mày không biết danh tao à? Tao là Cậu ông Trời. Đừng có lôi thôi, cút đi.

Cọp tức quá, hét to:

- Đồ oắt con, mày hãy ra đây thi tài, xem ai hơn ai nào?

Cọp đòi thi nhảy. Cóc bảo:

- Được, tao chấp mày đứng trước, tao đứng sau, cả hai cùng nhảy.

Cọp có tật trước khi nhảy bao giờ cũng quật đuôi mẩy cái để lấy đà. Cóc bèn ngậm chặt vào đuôi Cọp, khi Cọp quật đuôi lên Cóc văng ra xa. Cọp

nhảy đến đã thấy Cóc nhảy xa hơn mình thì phục và sợ lăm.

Nó bỏ chạy, giữa đường gặp Khỉ. Thấy Cọp có vẻ sợ. Khỉ bèn hỏi:

- Có việc gì mà ông chạy dữ vậy.

- Mày không biết ư? Ở đằng kia có con Cóc xấu xí mà đáng sợ lăm, tao phải trốn nó đấy.

Khỉ nhăn răng ra cười và bảo:

- Ôi! Thằng Cóc tíu thì có gì đáng sợ, ông cứ đưa tôi đến gặp nó, tôi sẽ bóp nát nó cho ông xem.

Cọp buộc Khỉ và đuôi rồi đến chỗ Cóc. Thấy Khỉ ngồi trên lưng Cọp, Cóc tíu thét:

- À, thằng Khỉ kia, mày làm gì mà chậm chạp thế. Mày bảo trả nợ hai con Cọp, mới trả có một, tao ăn còn chưa đủ no, bây giờ mày dẫn xác đến ư?

Cọp nhận thấy ở miệng Cóc còn một túm lông của mình, nó ngỡ là Cóc đã ăn thịt một con Cọp khác thật, liền quay đầu chạy thực mạng. Khi bị va vào cây chết từ lúc nào.

Lúc dừng lại, Cọp thấy Khỉ cứ nhẹ răng ra, nó tức giận quát:

- Đồ khỉ, mày lừa được tao nên sướng quá cười nhăn răng ra hả? Rồi Cọp quẳng Khỉ ra xa. Từ đó cứ thấy Cóc ở đâu là Cọp trốn thật nhanh.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Chồn Hơn Cọp

Cọp là con vật to lớn và hung dữ nhất nên mọi con vật trong rừng đều sợ hãi, cứ thấy Cọp đâu là chạy trốn. Riêng có con Chồn, cứ hễ gặp là lại chống đít lên gãi gãi trêu chọc Cọp rồi mới chạy. Cọp tức lăm. Một hôm, nó rình lúc Chồn ngủ say vồ lấy và quát lên:

- Mày sẽ phải chết. Hôm nay thì mày không có ý tài chạy giỏi mà trêu tao được nữa nhé.

Chồn nói:

- Mày mà giết tao thì tao sẽ nói các loài thú trong rừng đánh chết mày.

- Mày là cái thá gì mà sai bảo được các con thú trong rừng này hả. Mày chỉ nói khoác.

- Không tin thì mày cứ để tao lén lưng rồi đến gặp các loài thú, mày sẽ thấy.

Cọp làm theo để Chồn ngồi trên lưng Cọp đi khắp rừng. Các con thú nhìn thấy Cọp từ xa đều sợ hãi bỏ chạy hết. Cọp ngu ngốc cứ tưởng chúng sợ oai Chồn bèn cúi đầu xin Chồn tha tội, Chồn nói:

- Hãy cút đi, đừng để tao gặp một lần nữa mà chẳng toàn tính mạng đâu.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Đàn Trâu Và Con Cọp

Có một đàn Trâu đang ăn cỏ ở ven rừng, bỗng nghe tiếng Cọp gầm gừ từ xa và chỉ một lát sau đã phóng tới như một cơn lốc. Cả đàn Trâu sợ hãi bỏ chạy tán loạn. Riêng có một chú Trâu tơ thì đứng lại giương cặp sừng nhọn sắc ra chống lại. Trâu vừa lao vào húc Cọp và gọi:

- Anh em ơi, lại đây mau ta hợp sức cả bầy đánh lại thì Cọp không thể làm gì nổi chúng ta đâu.

Mấy con Trâu kia nghe theo liền quay lại, thấy Trâu tơ đang húc Cọp, còn con Cọp thì vẫn vừa vòn mồi vừa gầm thét. Chúng liền xông vào vây Cọp và húc từ bốn phía làm Cọp hoảng hồn bỏ chạy.

Từ đó hễ Cọp thấy đàn Trâu ở đâu là lảng tránh, chỉ rình vồ những con bò đàm đi ăn riêng lẻ.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Hai Đứa Bé Và Quả Bứa

Hai đứa bé đang đi chơi bên đường, bỗng một đứa kêu lên: "Kìa! quả bứa!". Đứa kia vội vàng chạy lại nhặt lên. Bạn nó sấn tới định giành lại. Thế là một cuộc tranh cãi nổ ra:

- Nó là của tao, vì tao nhặt được!
- Nhưng tao thấy trước, vậy nó là của tao chứ!

Hai bên đang giằng co nhau thì có một đứa lớn hơn đi qua, hỏi chuyện gì mà ầm ĩ lên thế. Sau khi nghe hai đứa trình bày, nó liền dõng dạc lên tiếng:

- Chúng mày không biết điều tí nào. Chuyện chỉ có thể mà cũng tranh giành nhau om sòm!

Nói xong, nó bóc quả bứa, tách cái vỏ ra làm đôi, rồi bảo:

- Chúng mày đứa thì thấy quả bứa trước, đứa thì nhặt lên, công hai đứa ngang nhau. Vậy cho mỗi đứa một nửa vỏ. Còn tao có công phân xử hòa thì tao giữ ruột quả bứa. Như thế là công bằng.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Ông Vua Nuôi Khỉ

Ngày xưa, ở nước nọ, có một ông vua già nuôi một con Khỉ lớn. Con vật rất tinh khôn, sai bảo gì nó cũng hiểu, chẳng khác nào con người. Vua rất yêu quý, chỉ phiền một nỗi là Khỉ không biết nói. Nhà vua bèn báo cho thần dân là hễ ai dạy cho Khỉ nói được thì sẽ thưởng một vạn lạng vàng.

Chẳng bao lâu, có một người đến yết kiến, tâu vua rằng biết cách dạy Khỉ, chỉ sau ba năm là Khỉ nói sõi. Nhưng đây là việc công phu, tốn kém, nên y xin nhà vua cấp cho mỗi tháng một trăm lạng vàng.

Nghe nói thế, vua rất mừng, ưng thuận ngay. Nhưng vua có biết đâu rằng trong ba năm thì hoặc vua, hoặc người dạy Khỉ hoặc con Khỉ sẽ chết. Người kia hiểu như vậy, cho nên bịa chuyện ra cốt để lấy số vàng hàng tháng ăn tiêu cho thỏa thích.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Cậu Bé Và Con Chim

Có một cậu bé xách chiếc lồng rất đẹp đến bên gốc cây gọi con Chim và nói:

- Chim ơi Chim, xuống đây, vào lồng sống với tớ. Có gạo, có nước sẵn, ta lại bắt sâu cho ăn, chả phải khó nhọc vất vả, chẳng sợ mưa gió bão táp.

Con Chim liền trả lời:

- Xin cảm ơn lòng tốt của cậu bé nhưng ta thích ở tổ của ta, ta muốn ăn thứ mà ta tìm lấy. Mưa sa gió táp ta cũng chẳng sợ, chỉ sợ phải sống kiếp tù túng trong cái lồng của cậu thôi.

Nói rồi Chim bay đi

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cừ
www.dtv-ebook.com

Con Chèo Béo

Xưa có một người, về mùa tháng mười, lúa đã gần chín, đêm nào cũng ra đồng nắm để giữ lúa. Gặp phải một đêm, có hai tên kẻ trộm rủ nhau đến cắt trộm lúa. Chúng thấy có người nắm giữ đấy rồi, không biết làm thế nào, mới bảo nhau giết chết đi.

Than ôi! Trời cao đất dày

Để cho người ấy bị tay tham tàn!

Ai ngờ, oan hồn thì hồn hiện, hồn người ấy chết lên Thiên đình kêu với Ngọc hoàng.

Ngọc hoàng liền sai quỷ sứ xuống bắt hai tên kẻ trộm lên, rồi phán rằng:

- Hai đứa chúng mà siêng ăn, biếng làm chỉ lo trộm cướp của người, rồi lại giết người. Như tội ấy thật là to lắm! Hai tên bay phải chết, một tên thì ta bắt làm Châu chấu, còn một tên thì ta bắt làm Cào cào.

Xong Ngọc hoàng lại phán rằng:

- Còn tên giữ lúa chết oan kia, thì ta hóa kiếp cho làm con Chèo béo.

Tên kia tâu rằng:

- Bây giờ con hóa thành Chèo béo thì con phải làm những việc gì?

Ngọc hoàng phán:

- Ta cho mày hóa làm Chèo béo, một là để cho mày lại theo được cái nghiệp giữ lúa như xưa, hai là để cho mày có dịp báo thù được hai tên kẻ trộm. Bao giờ lúa chín, có Châu chấu, Cào cào đến ăn hại, thì ta cho mày cứ tha hồ tự do bắt nó mà ăn thịt.

Bởi sự tích này mà hàng năm cứ vào độ tháng mười gần lúa chín, thì có chim Chèo béo lượn khắp mọi cánh đồng mà bắt Châu chấu với Cào cào.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Tại Sao Dơi Ăn Muỗi

Xưa có con Muỗi với con Dơi, hai con có việc bất bình đi thưa nhau.

Muỗi thì mướn Mèo làm thầy kiện, Dơi thì cầu Chuột làm thầy cãi.

Thế là thầy kiện Mèo xơi quách thịt thầy cãi Chuột.

Dơi mất thầy, Dơi thua. Nhưng Dơi không chịu, chỉ chực báo thù lại được Muỗi mới nghe.

Muỗi sợ, Muỗi không dám thò đầu ra ban ngày, cứ đợi lúc nhá nhem tối mới vo ve bay ra.

Dơi biết chừng, cũng không ra ban ngày, đợi lúc nào Muỗi ra Dơi cũng mới ra. Dơi ra Dơi đớp thật nhiều Muỗi. Dơi ăn Muỗi, cái mồi oán thù gây ra từ đó.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Con Thỏ Và Con Chó

Xưa có con Thỏ, một hôm, lạc rừng gặp một con Chó săn.

Thỏ cǎm đầu chạy, Chó theo vết đuôi. Hai con chạy qua ba quả núi, đến quả thứ tư chạy quanh hơn năm vòng. Hai con cùng mệt nhoài, không con nào chạy được nữa. Chợt có người đi cà vè thấy, đến bắt được cả Chó lẫn Thỏ.

Vì chuyện này sau thiên hạ mới đặt câu ca rằng:

Thỏ liệt, thì Chó cũng què,

Thỏ chết, Chó cũng hết nghẽ chạy rông!

Theo đòi thì cũng uổng công,

Để cho điền phủ ngồi không ăn cùng.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Lừa Thi Tài VỚI Ngựa

Xưa có con Lừa, nghe tiếng con Ngựa có tài, một hôm, đến chơi với Ngựa, và thách rǎng:

Ta đây một đấng anh hùng,

Nghe người tài nghệ, thử cùng thi nhau.

Ngựa khinh Lừa, không thèm thi, đáp lại rǎng:

Anh hùng chơi với anh hùng,

Bõ chi cá chậu, chim lồng mà thi.

Lừa giận lăm, cứ thách mãi.

Sau Ngựa phải ừ chịu. Hai con cùng ra chạy thi với nhau mấy vòng.

Ngựa thì chạy nhanh như mưa tuôn, như nước chảy. Lừa ta thì lạch đạch theo đã chăng kịp, lại còn luống cuống ngã bõ ngửa ra.

Ngựa đứng lại, cười rǎng:

Chừa chưa? Chừa chưa?

Đã biết chưa lừa!

Trước kia, chỉ biết mặt nhau,

Bây giờ mới biết tài nhau một lần.

Lừa nín thin thít, Ngựa lại nói luôn nữa răng:

Ta đây nào có phải như ngươi,

Bấy lâu đánh giặc đong, tây,

Cuốn mây, thổi gió, ai tẩy công ta!

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Tu Hú Gọi Cô

Xưa phải một năm Trời làm đói kém lăm, nhà kia có hai cô cháu, không biết kiếm gì mà ăn cho đủ. Cả nhà chỉ còn được một dûm đỗ, hai cô cháu phải đem nấu lên, rồi chia nhau lần lượt ngâm hơi cho đỡ đói.

Ngâm đi ngâm lại đã bao nhiêu ngày, các hột đỗ sau cứ dần dần mòn xác đi không còn gì nữa. Phải khi cháu ngâm, hột đỗ nó trôi vào cuống họng không sao móc ra được.

Thành cô không còn gì ngâm hơi, cô đói lả ra, cô chết.

Cháu thấy cô chết, sinh ra buồn bực, vả đói quá, sức đã kiệt cùng, lăn ra chết nốt. Chết rồi cái hồn hóa ra làm con Tu hú.

Cho nên bấy giờ khi nào đến tiết mùa hè, cây kê, cây đỗ nở hạt, Tu hú có lăm cái ăn, thì nó lại sực nhớ đến cô nó trước mà nó cứ kêu "cô nó" (1).

(1) Có nơi gọi tu hú là cô hố hay cô nó.

Cô hố! Cô hố!

Lúa đã rỡ,

Đỗ đã chín,

Bay về mà ăn!

Và bởi vậy mới có câu hát rằng:

Một miếng khi đói,

Băng một gói khi no.

Kìa con Tu hú,

"Thưa cô" (2)nó gọi hoài.

(2) Thật ra thì là tu hú được gọi tu hú cái.

Còn có người nói Tu hú nhớ đến cô quá, có làm bài phụ vong linh cô nó lên. Bài phụ rằng:

Hồn vậy! Hồn vậy!

Hồn ở nơi nào, hồn về,

Hoặc hồn ở cây xanh,

Hoặc hồn ở lá đỏ,

Xin hồn về áp vào con đồng,

Hoàn phong phát động,

Nhật bất khả qua.

Dạ bất khả tri,

Cấp cấp như luật lệnh!

Hồn cô nói lên, nói rằng:

Cháu ơi! Cháu ơi!

Cô với cháu là dấu một nhà,

Ai nghĩ khi âm dương bất hòa,

Cơ tạo biến ra đâu bể!

Thôi phải sao, chịu vậy,

Biết nói nǎng chi nữa?

Cháu đã có lòng,

Hồn cô đây cũng thỏa,

Sau này cháu cứ nhớ cô,

Đừng có quên cô là được vậy.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

CẠC CẠC KẸC KẸC

Xưa có một người tên là Cạc, nuôi nhiều vịt lăm.

Người ấy có một đứa đầy tớ tên là Que, ngày ngày phải đem vịt ra chăn ngoài đồng.

Lúc đi, lúc về, đàn vịt không chịu cùng nhau đi cho đều, con rẽ ngả, con rẽ ngang, thằng Que lấy làm tức mình, hôm nào cũng đập chết một vài chú.

Sau chủ Cạc thấy vịt cứ chết dần mòn, mới hỏi Que rằng:

- Sao mà cứ đập chết vịt của tao luôn thế?
- Vịt nó phải bệnh thì nó chết. Chớ tôi có giết vịt của ông bao giờ.

Cạc nói:

- Muốn sống thì thú thực ngay đi, không tao kẹp chết bây giờ.

Đàn vịt nghe nói, lấy làm mừng lăm. Rồi nhao cả lên, con thì kêu "cạc cạc" con thì kêu "kẹc kẹc", con thì lại "que que" như muốn cầu ông chủ Cạc mau mau kẹp tên Que cho nó thú.

Ông chủ nghe đàn vịt kêu thế, chắc là thằng Que đập chết vịt, liền đánh đuổi nó đi, mà nuôi thằng khác.

Thành tự đó ai đi chăn vịt, thấy nó kêu "kẹc kẹc" như dọa mình, sắp bị kìm kẹp thì lại cầm sào giơ lên nói "que que" là tự khắc nó sợ, rồi nó lại "cac cac" như cầu cứu ông chủ đời xưa của nó vậy.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cừ
www.dtv-ebook.com

Lý Trưởng Diều Hâu

Xưa có bận, làng chim khuyết lý trưởng.

Quan gọi dân chim lên, truyền phải bầu lý trưởng khác.

Các ông hương hào xin bầu cho anh Cú làm lý trưởng.

Quan không cho, mắng rằng:

- Làm chi được cái thằng Cú mặt vẹo ấy.

Các ông hương hào lại xin cử anh Quạ.

Quan cũng không cho, quở mắng:

- Cái thằng quạc quạc ăn hôi, ăn thối ấy làm chi được.

Làng chim lại bàn bạc mãi, sau xin bầu anh Diều hâu.

Quan vẫn không muốn nhận, bảo rằng:

- Cái thằng con mắt như mắt Diều hâu làm biết có nỗi việc chăng?

Các ông hương hào liền đồng thanh bẩm rằng:

- Anh Diều, tuy vậy, ở trong làng được dân tình tín phục và việc quan xem
chừng cũng thạo, xin Thượng quan y cho, kẻo không biết tìm ai được như thế

nữa.

Quan phải bằng lòng cho.

*

Diều hâu ta làm lý trưởng chưa được mấy buổi, một hôm, thấy có người đi chợ về, tay lủng lẳng xách một miếng thịt, lén đến cướp đem đi.

Người kia không chịu, làm đơn kiện lên quan kiện.

Quan đòi đến hỏi. Thầy lý Diều bẩm rằng:

- Hôm nay là phiên chợ, ai có thịt cũng phải đem biếu tôi. Có thằng này nó lại bướng, không chịu biếu xén gì cả. Nên tôi bắt nó cho nó biết phép mà thôi, chớ tôi đâu thèm cướp thịt của nó.

Quan nghe nói, vỗ bàn thét lên rằng:

- À thằng này láo! Cái lệ người ta phải biếu thịt mà là do tự pháp luật nào? Mày đã làm đến nhất chi lý trưởng, mà mày còn tham lam nhặt từng miếng thịt như thế, thì trong làng ai còn tín nhiệm mày được nữa!... Lính đâu! Ra đét cho nó ba chục roi vào cái mỏ nó kia!

Diều phải trận đòn đau, mỏ bẻ quẫm xuồng lại phải cách tuột cả lý trưởng. Thế mà cái tính đớp thịt của người, Diều đã chữa cho đâu!

Làng chim lại khuyết lý trưởng.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Con Dơi

Một hôm, Kỳ lân là vua các giống thú đến chơi nhà Phượng hoàng là vua các giống cầm.

Phượng hoàng ra lệnh đòi hết cả các giống cầm lại cho đủ mặt để chúc mừng Kỳ lân.

Khi các giống đến đã đông, Phượng hoàng cho Quạ điểm mục.

Quạ bay ra vườn vừa kêu "Chắp ấp! Chắp ấp" vừa điểm cả lại một lượt. Thì giống nào giống ấy đều đủ mặt, duy chỉ thiếu có mỗi một anh Dơi.

Chờ đợi mãi lâu cũng không thấy Dơi đến, Phượng hoàng bèn sai lính đi tróc nã.

Mọi loài đồng thanh cử con Cò, nói rằng:

- Cò chân cao đi mau.

Cò không chịu cãi:

- Tôi tuy cũng là đàn anh trong làng, xin cử một đàn em ở dưới.

Vẹt nhảy ra nói:

- Voẹc voẹc, xin cử anh Choi choi, cử anh Choi choi.

- Chíc chíc, anh Vẹt chỉ ăn ốc nói mò. Cử anh Choi choi, anh ấy vừa đi vừa nhảy thì bao giờ cho đến nơi?

Vẹt nghe nói giận mắng rắng:

- Voẹc voẹc, anh Chích anh ấy đã nói thế, thì xin cử anh ấy đi, chắc chóng đến nơi.

Phượng hoàng cho là phải, sai Chích chèo đi.

Chích ra đi một chốc về, cả Dơi cũng đến.

Vừa trông thấy Dơi, các loài chim nhao nhao lên rắng:

- Bất thuận hương đảng! Bất thuận hương đảng! Anh Dơi không ra gì cả!
Xin làng phạt anh ấy ba quan để làm gương cho kẻ khác.

Dơi không chút e sợ, ung dung nói rắng:

- Các anh nói gì vậy? Tôi có cùng làng chim với các anh đâu mà các anh bỉ tôi là tôi bất thuận hương đảng. Chẳng tin, thử đem sổ giờ ra xem...

Phượng hoàng bảo giờ sổ ra xem thì quả nhiên không có tên anh Dơi trong các giống cầm thật, Phượng hoàng phải tha ngay Dơi ra và các loài chim cũng phải một bùa tên.

*

Cách đó ít lâu, một hôm Phượng hoàng đến nhà Kỳ lân chơi.

Kỳ lân cũng cho đòi hết mọi giống thú lại cho đủ mặt để đáp lễ mà chúc mừng Phượng hoàng.

Khi các giống đến đã đông, Kỳ lân cho Ênh ương ra điểm mục.

Ênh ương nhảy ra vừa kêu "ý um, ý um" vừa điểm cả một lượt. Thì loài nào loài ấy có mặt cả, duy chỉ thiếu có mỗi một anh Dơi.

Đợi chờ mãi một lúc lâu, cũng không thấy Dơi đến, Kỳ lân bèn cắt người đi gọi.

Nhiều loài muỗn cử con Cóc, nói rằng:

- Cóc nhảy xa đi nhanh chóng.

Cóc từ chối, nói:

- Tôi dù sao cũng là bě trên trong nước, xin cắt một anh bậc dưới.

Cáo nhảy ra nói:

- Xin cử anh Tam hòe.

Ngựa chạy ra bảo:

- Cáo nói vậy, Tam hòe nó vừa đi vừa nhăn nhó thì bao giờ cho tới nơi? Mà bây giờ đã trưa lăm rồi!

Cáo nổi giận, nói rằng:

- Anh Ngựa anh ấy đã nói thế, xin cắt anh ấy đi, bốn vó anh ấy khỏe.

Kỳ lân cho là phải, sai Ngựa đi.

Chốc lát Ngựa về, cả Dơi cũng đến theo. Trông thấy Dơi, các loài thú ồn ào lên rằng:

- Không tuân lệnh nước, không tuân lệnh nước. Anh Dơi thật ngang ngạnh. Làng phải bắt vạ anh ấy mới được.

Dơi không về núng động, thủng thỉnh nói:

- Tôi chẳng có làng nước gì với các anh đâu, mà các anh cho tôi là ngang
ngạnh, chẳng tin, giờ sổ ra mà xem.

Kỳ lân đem sổ ra xem, thì quả nhiên Dơi không có tên trong các giống
thú, Kỳ lân phải tha ngay Dơi và các loài thú phải một buổi hẹn.

Thế mới hay anh Dơi là một vật khác lạ, đã phi cầm lại phi thú và phi cả
nhân luân chi loại nữa.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Trâu Nhà Và Trâu Rừng

Một hôm, có một người cày ruộng thả Trâu lên ăn ở trên núi.

Bỗng có một đàn Trâu rừng, Bò tót đến dỗ dành Trâu nhà răng:

- Chúng tôi xem anh mình cũng to, sức cũng mạnh, đôi sừng vênh ngược lên thế kia, mà sao anh lại chịu để thằng bé cỏn con nó xỏ dây vào mũi, nó bắt ách lên vai, nó đem đi cày, đi bừa, mưa nắng cũng phải chịu, đói khát không dám kêu, vất vả cả đời không lúc nào là được thư nhàn sung sướng!... Sao anh không xem chúng tôi đây ăn ở với nhau từng đàn, từng lũ trên rừng xanh, núi rộng, muốn ăn thì ăn, muốn chơi thì chơi chẳng ai kiềm thúc, mà cũng chẳng sợ ai. Bây giờ thằng bé nó đã thả anh lên đây, thì anh nên theo về trên núi với chúng tôi cho nó có bầu, có bạn. Tôi gì mà để cho nó ràng buộc mãi cái thân như thế. Lấy tình đồng loại, chúng tôi mới bảo phải chẳng cho anh nghe: Theo chúng tôi thì khôn; không theo chúng tôi thì chết.

Trâu nhà đáp rắng:

- Các anh nói vậy cũng phải. Song mà tôi lại nghĩ thế này: Tôi ở với người, khi ăn, khi uống có một thằng chăn, lúc ngủ, lúc nằm, có một nhà rộng. Kể cũng là thanh nhàn phong lưu chớ. Còn như một ngày một buổi cày, bừa, cũng là công báu, nghĩa đền có chi là khó nhọc, có chi là khổ sở! Người nuôi, kẻ chăn, ăn ở với mình thế, mà bây giờ mình bỏ mình đi, thì chẳng cũng ra tuồng vong ân bội nghĩa hay sao! Còn các anh ở trên rừng xanh, núi rộng, tuy không ai cai quản, tuy không bận bịu gì, kể ra thì đáng vui thật. Song mà

các anh phải dày sương, giải gió, nay đây, mai đó, ăn không chắc bữa, uống chǎng chắc hơi - thật là bấp bênh thất thường lắm. Ấy là tôi không nói, khi gặp con Hổ con Beo nó rình, nó muốn xơi thịt, hay chǎng gì ngay thằng bé cỏn con kia nó bỗ lười thả Chó vào vây, thì phỏng lúc ấy các anh đi đường nào mà khỏi, tránh lỗi nào cho kịp?... Thôi thì cảm ơn các anh, tôi mặc tôi, các anh mặc các anh, tôi chǎng theo các anh mà rồi cũng chết.

Nói đoạn mỗi bên đi về một đường, không chuyện trò với nhau nữa, nhưng bên nào cũng không khỏi có điều nghĩ ngợi.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Con Voi Với Con Trâu

Một hôm, có một con Trâu đang đi kéo gỗ trong rừng, gặp một con Voi đang kia lững thững đi tới.

Trâu bèn đứng lại phàn nàn than thở với Voi rằng:

- Trời đã cho anh cái mình to lớn làm sao! Trời lại cho anh cái số thật là thong dong yên ổn, ngày ngày chỉ vui chơi chốn rừng xanh, cỏ rậm, muôn ăn chi thì ăn, muôn đi đâu thì đi, chẳng ai hề dám động đến mình. Anh tu bao nhiêu kiếp mà được sung sướng thế!... Còn tôi đây anh xem, cái tính tôi sinh ra đã nhút nhát, cái số tôi sinh ra lại vất vả. Người ta chỉ bắt tôi đi kéo cày, kéo bừa, kéo xe, kéo gỗ cả ngày. Cái thân tôi đòi của tôi thật là khốn khổ...! Ước gì bây giờ tôi cũng được lực lượng to lớn bằng anh để tôi làm bạn với anh cho vui...

Voi nghe Trâu tán dương mình, cười ngặt cười nghèo, bảo rằng:

- Anh nói lạ lùng, cái kiếp đời Trời cho to thì được to, Trời cho sướng thì được sướng, chó ai dám bảo ước cầu mà được!

Trâu nghe nói tủi thân, có ý buồn rũ, buồn rượi, nước mắt Trâu chứa chan giàn giụa.

Người đi làm gỗ thấy con Trâu đứng nói chuyện với con Voi, trước còn rụt rè không dám lại gần, sau mon men trèo lên một cái cây cao gần đấy, để

tay vào miệng, nói to xuống giễu con Voi răng:

- Đầu con Voi như đít con Chuột.

Voi nghe nói, ra dáng thẹn cùng con Trâu, bỏ chạy vào rừng.

Người kia mới xuống nhủ con Trâu răng:

- Mày giàn lăm! Can chi mà buồn! Có Voi thì Voi to, không Voi thì Trâu lớn (1) kém cỏi gì ai, mà ta suy tí!

Trâu nghe dỗ, cho là phải, lại vui lòng ra kéo gỗ, và từ đó ngày ngày lại ra công làm giúp cho chủ, mà chủ cũng cho được ăn nhiều và nghỉ thêm đôi chút.

(1) Câu này đã thành câu tục ngữ.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Chuột Và Mèo

Đời xưa, Chuột vốn là một giống linh thiêng ở trên Trời. Trời giao cho nó giữ chìa khóa kho lúa của Trời. Nhưng Chuột không phải là một loài đáng tin cẩn, nhân được giữ chìa khóa, cứ tự do đến mở kho rủ nhau vào ăn rả rích hết bao nhiêu là lúa.

Sau Trời biết, lấy làm giận lắm, mới không cho ở trên ấy nữa, mà đuổi xuống dưới hạ giới để sai giữ chìa khóa lầm thóc của nhân gian.

Nhưng chứng nào tật ấy, Chuột lại rủ nhau vào lầm thóc của người rả rích ăn. Đến nỗi người phải có câu ta thán rằng:

Chuột kia xưa ở nơi nào?

Bây giờ ăn lúa nhà tao thế này?

Người lấy làm chua xót, mới kêu với vua Bếp. Vua Bếp liền bắt nó đem lên trả Trời và tâu rằng:

- Chuột này vốn Chuột của Thiên đình, sao Thiên đình lại thả nó xuống hạ giới?

Trời nói:

- Ủ, trước nó ở trên này giữ chìa khóa kho thóc cho ta. Nhưng bởi nó ăn vụng lúa của ta nhiều lắm nên ta không cho nó ở trên này, ta đuổi nó xuống

hạ giới cho nó giữ lúa ở dưới đấy.

Vua Bếp tâu:

- Nó xuống dưới ấy nó lại ăn vụng lúa hại lăm. Bẩm, chúng con thiết nghĩ: lúa của Trời nhiều, lúa của người ít, của Trời nó ăn không hết chớ của người nó cứ ăn mãi, thì có ngày hết cả, người đến chết đói mất. Vậy xin bây giờ lại cho nó lên Trời ở là phải.

Trời nghe tâu phán rằng:

- Không được, Ta đã đuổi nó đi cho xa, ta không thể lại cho nó lên đây nữa. Thôi bây giờ có một cách: Ta có một con Mèo, ta cho chú đem xuống hạ giới để khi nào Chuột nó ăn lúa của nhân gian, thì thả Mèo ra, cho nó bắt Chuột, rồi gầm gừ mà ăn Chuột đi, còn khi nào nó không muốn bắt Chuột, thì chú bảo con Mèo cứ kêu với con Chuột rằng: "Nghèo, nghèو, nghèо", thì Chuột nó cũng sợ mà nó phải bỏ đi.

Vua Bếp lạy tạ, rồi lại đem Chuột và đem cả Mèo xuống hạ giới. Rồi cứ theo như lời dạy mà làm.

Thành tự bấy giờ khi nào Mèo rình bắt được Chuột rồi thì Mèo cứ "gầm gừ, gầm gừ" và khi nào không bắt được Chuột, thì Mèo cứ ngồi kêu: "Nghèo, nghèо, nghèо, nghèо, nghèо...".

Những lúc ấy, Mèo hối nghĩ lại, mới lấy làm giận vua Bếp, vì tại vua Bếp, Mèo mới phải xuống dương gian. Nhưng không làm gì nổi vua Bếp, Mèo chỉ còn cách thỉnh thoảng vào giữa đống tro bếp Mèo ỉa.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Thần Lắn Mồng Năm

Xưa có một người kia, cha mẹ giàu lăm, thành sinh ra cái tính siêng ăn, biếng làm, chỉ có tiêu, mà không có kiếm ra đồng nào cả. Sau lúc cha mẹ mất đi rồi, người ấy tiêu thái quá, đến nỗi khánh kiệt cả gia tài mà lại còn mắc nợ nhiều lăm. Người ấy vay hết chỗ này, đến chỗ khác, đâu cũng vay được, mà không trả đâu cả.

Các chủ nợ đến thúc đòi luôn. Người ấy cứ khất lăn. Nhưng khất nhiều lần quá không ai chịu, sau xin một lần cuối cùng nữa, là đến mồng năm tháng năm, thì trang trải trả hết cả mọi người.

Đúng ngày ấy, các chủ nợ kéo nhau lại đòi. Nhưng lấy gì mà trả, anh ta phải chui vào bụi cây đi trốn. Rồi không biết sợ hãi thế nào, anh ta chết, cái hồn hóa làm con Thần lăn.

Bởi sự tích này mà bây giờ Thần lăn cứ nhớ đến ngày mồng năm tháng Năm, nhằm ngày Tết Đoan ngọ là trốn biệt không ai trông thấy đâu, và người ta mới có câu tục ngữ rằng:

Trốn như Thần lăn mồng năm.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Thăn Lăn Trộm Chân

Xưa có hai vợ chồng con Thăn lăn cùng ở dưới nước với hai vợ chồng con Lươn. Mà Lươn thì có chân, Thăn lăn thì không có. Thăn lăn vẫn định lấy trộm chân của Lươn, nhưng chỉ sợ nó đánh, không dám lấy.

Nhân một buổi trời mưa to lầm, Thăn lăn nghe Lươn bảo lươn vợ rằng:

- Hôm nay mưa to, nước lớn, cứ để cả chân mà đi thì sợ lâu, âu là ta để chân ở nhà, cuộn đuôi lại, ta đi cho nó chóng.

Thăn lăn rình cho hai vợ chồng Lươn đi khỏi, liền đến lấy trộm chân của Lươn, rồi chia nhau mỗi con bốn cái đi vào lạch bạch ra dáng lầm.

Nhưng hai vợ chồng Thăn lăn nghĩ lại sợ Lươn nó về nó đòi chân và kiện tụng lôi thôi, mới bảo nhau bỏ nước lên trên khô ở.

Thành tự bấy giờ Thăn lăn mới có bốn chân, Thăn lăn mới ở trên cạn không dám xuống dưới nước nữa và khi nào nghĩ đến Lươn đòi chân, lại đâm sợ hãi mà thè lưỡi ra với nhau.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Công Và Gà

Xưa có một nhà nuôi một con Công, lấy làm trân trọng lắm. Nhà ấy ngày nào cũng bỏ ra bao nhiêu tiền mua ngô, mua gạo cho Công ăn. Còn đàn Gà, trước kia chăn nuôi bao nhiêu thì bây giờ hình như lại muốn bỏ mặc, kiêng được con sâu, con bọ nào thì ăn, chớ không hề nhìn nhỏ ỏ ê đến.

Công ăn no, Công béo tốt, Công tự do đi lại trong vườn, nhởn nhơ đây đó, rồi bỗng một hôm, Công vỗ cánh, Công bay vào rừng mất.

Nhà kia than tiếc vô cùng, nhưng làm gì được! Công đi rồi, phải chăn nuôi săn sóc đàn Gà vậy.

Bởi vậy mới có câu ca giễu rǎng:

Công ăn, công múa

Kiếm đường Công đi

Gà ăn Gà ở,

Cần gì hôm mai!

Và sau lại có câu tục ngữ rǎng:

Gà ăn hơn Công ăn.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Con Công Và Làng Chim

Một hôm làng chim hội họp cùng nhau nhất định cất một người lên làm đàn anh để chủ trương mọi việc trong làng.

Đủ mặt: nào anh Diệc, anh Cò, nào anh Giang, anh Sếu, nào anh Cốc, anh Vạc, nào anh Hạc, anh Công, cả đến anh Ngỗng, anh Vịt, anh Ri, anh Sẻ, không thiếu một anh nào.

Nhiều anh cất tiếng xin làng cử anh Cò lên làm chủ.

Anh Cò nghe nói, vội vàng từ chối rằng:

- Các anh coi tôi: khăn trắng, áo trắng thật không xứng đáng chút nào.
Đây có anh Diệc, sức dài vai rộng, tôi xin nhường.

Diệc nghe nói, cũng mau miệng chối từ rằng:

- Các anh đã biết: Mình tôi lǎng khǎng, tính tôi ương ương. Tôi nói chǎng ai nghe, sợ sau nó sinh ra lǎm chuyện. Đây có anh Công, trong nhà giàu có, quần xanh, áo tía, thật đáng làm anh, làng ta nên thuận tình bầu anh ra làm việc.

Công nghe nói đến mình, lấy làm hả dạ chạy ra giữa đám giường cánh, xòe đuôi, múa may, ưỡn ẹo, rồi thưa với làng rằng:

- Làng đã bảo đến, biết tránh làm sao. Vậy những ông nào thuận tình cử

tôi, thì xin ký kết vào giấy.

Công nói ra dáng tự đắc và chắc mình lắm.

Không ngờ, bao nhiêu loài chim đồng thanh nói to lên rằng:

- Cái đuôi anh xòe, chúng tôi chịu là đẹp thật. Nhưng cái đầu bé nhỏ, trông nó loắt choắt làm sao, anh làm đàn anh chúng tôi không được. Làng bảo thì bảo, chớ chúng tôi không thuận.

Công thấy thế, chữa thẹn nói rằng:

- Việc làng đã thuận, kẻ nói thì có người nghe. Ai ngờ, người nghe thì ít mà người chê lại nhiều. Thật tôi lấy làm xấu hổ cho tôi và cả làng chim tôi nữa.

Làng chim nhao nhao không ai thèm nghe Công, liền giải tán tức thì. Công cụp đuôi, thu cánh, lủi vào một xó, vừa lủi, vừa kêu "Xấu hổ! Xấu hổ!". Và rồi từ ngày ấy đến nay vẫn còn nguyên hai tiếng kêu "xấu hổ" mãi.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Cóc Thi Tài Với Voi

Một hôm, Cóc gặp Voi, đánh đố Voi răng:

- Tôi với anh, hai ta thử tài nhau xem nào.

Voi mắng:

- Thi cái cóc gì mà, chớ nói mà dơ tai.

Cóc bảo:

- Anh đừng cậy anh to mà khinh tôi... Này bây giờ trời đang nắng, tôi thách anh kêu sao cho trời đổ mưa xuống nào.

Voi nói:

- Trời cao xa, làm gì được!... Thôi đừng nói láo..

Cóc lên giọng:

- Ủ, thì để tôi làm anh xem.

Rồi Cóc chép miệng, nghiến răng kèn kẹt.

Một chốc, quả nhiên có trận mưa rào.

Voi thấy vậy, nghĩ bụng răng:

- Rõ thật, "Voi to không bằng tiếng Cóc"

Rồi Voi thẹn, chịu thua Cóc mà lùi mất.

TRUYỆN NGỤ NGÔN VIỆT NAM

CHỌN LỌC

Nguyễn Cử
www.dtv-ebook.com

Thuồng Luồng Tị VỚI Rùa

Xưa, một hôm, con Thuồng luồng vào chầu tại đền Diêm vương. Nó thấy con Rồng, con Phượng, con Lân, con Rùa thì ở trên, còn bao nhiêu giống khác đều quỳ dưới đất cả.

Nó nhìn đi nhìn lại, rồi ra tâu với Diêm vương rằng:

- Chúng tôi thiết nghĩ nhà vua đặt ngôi thứ không được công bình. Như anh Rồng hay co, hay duỗi, lén trời lấy nước làm mưa cho thiên hạ nhờ, anh Phượng lông cánh vẻ vang, chỉ ở với người có đạo đức, anh Lân thì có nhân, có nghĩa, gặp giỗng gì còn sống, không hề giày chân lên bao giờ... Ba anh ấy, vua cho ở trên các giỗng chúng tôi là phải. Chớ đến như con Rùa thì nào có công đức gì, mà cũng được một hàng với ba anh ấy? Kể nó thật nhát gan hơn con Chuột, hễ thấy người ta thì co chân, rụt cổ, hình thù trông rất khốn nạn. Tôi lại bắt được nó mấy lần ăn vụng sen trong hồ nhà vua, mà không muỗn nói. Như tôi đây lưng dài, vai rộng, trạng mạo không kém gì anh Rồng và khi ai có tội, nhà vua vẫn sai tôi phải nuốt đi... Tôi có công nhường ấy, mà nhà vua lại cho Rùa ở trên tôi, thật là ức cho tôi lắm... Kìa nhà vua không trông: cái mai nó cong cong như thế mu gì, cái đầu nó đen sì thò lò như vật gì. Để nó ở trên tôi bất tiện...

Diêm vương nghe tâu, phán rằng:

- Ta không phải không biết thế, nhưng con Rùa trạng mạo nó tuy có xấu, mà nó được cái ẩn tướng rất quý. Cái mai nó bát quái, xem đó mà bói toán

được. Nó lại không ăn uống gì mấy và hay biêt cơ trời trước. Nó lại còn được cái tuổi già hơn các anh nhiều... Nên ta cho nó ở trên các anh là phải, còn ghen tị gì!

Thuồng luồng nghe nói phải chịu, nhưng trong bụng vẫn hậm hực không phục được anh đầu đen, cổ rụt, nặng nề chậm chạp, chịu luôn cúi dưới tấm bia hay chân hạc.